

**Zpráva o činnosti národního zpravodaje pro mimořádné události,
trestné činy v dopravě, proti životnímu prostředí a pro ochranu
kulturních památek za rok 2023**

JUDr. Miroslav Růžička, Ph.D.

V Brně dne 26. února 2024
1 SL 109/2024

I. Úvod

Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2022 zmiňovala výslovně poznatky k **trestné činnosti v dopravě a k environmentální kriminalitě**. V podrobnostech srov. tuto zprávu na webovém odkazu: <https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/zprava-o-cinnosti-za-rok-2022/>.

Srov. i stručné shrnutí zprávy o činnosti za rok 2022:

https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2023/06/Zpr%C3%A1va-o-%C4%8Dinnosti-2022_stru%C4%8Dn%C3%A9-shrnut%C3%AD.pdf.

Je tam připojena i **zpráva národního zpravodaje pro mimořádné události, trestné činy v dopravě, proti životnímu prostředí a pro ochranu kulturních památek za rok 2022**.

<https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2023/06/Zpr%C3%A1vaNZ2022-R%C5%AF%C5%BEi%C4%8Dka.pdf>.

Zatím nejsou k dispozici přesné statistické údaje za rok 2023, pokud jde o stíhané a obžalované osoby podle statistických listů trestních. Ty budou k dispozici až zřejmě kolem dne 15. 3. 2024 v souvislosti s přípravou zprávy o činnosti státního zastupitelství za rok 2023.

Jsou k dispozici jen statistické údaje z policejní statistiky za období ledna až prosince 2023.

<https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2023.aspx>.

Vývoj registrované kriminality podle policejní statistiky vyplývá také z následujícího webového odkazu:

<https://www.policie.cz/clanek/vyvoj-registrovane-kriminality-v-roce-2023.aspx>

Na území České republiky bylo v roce 2023 registrováno **181 417** trestných činů. Jedná se o **pokles o 574** skutků v porovnání s rokem 2022, v procentuálním vyjádření jde o **– 0,3 %**. Celková objasněnost vzrostla o 2,5 % na úroveň 55,4 % (v roce 2022 byla 52,9 %). I přes mírný pokles registrované kriminality vzrostly škody způsobené trestnou činností, a to o více než 3 mld. Kč. Z celkového pohledu lze bezpečnostní situaci považovat, i přes bezprecedentní útok na Filozofické fakultě UK dne 21. 12. 2023, za stabilní bez výrazných výkyvů v dlouhodobě sledovaných kategoriích.

Viz také mapy kriminality (období 1. 1. – 31. 12. 2023):

<https://kriminalita.policie.cz/>.

Lze důvodně usuzovat, že oproti roku 2020 a 2021, kdy kriminalita vykazovala trend směřující ke snížení, se, stejně jako v roce 2022, v roce 2023 projevilo naopak zvýšení, a to poměrně výrazné. Zatím však nejsou k dispozici příslušné statistické údaje za celý rok 2023; naznačuje se však nárůst, nebo stagnace.

II. Poznatky k některým oblastem kriminality spadajícím do působnosti národního zpravodaje

1. Mimořádné události

Mimořádné události šetřené Drážní inspekcí jsou uvedeny na webovém odkazu:

<https://www.dicr.cz/mimoradne-udalosti/statistiky-mimoradnych-udalosti>

Jedná se o porovnání mimořádných událostí v letech 2022 a 2023, a to vývoj mimořádných událostí na dráhách železničních (kromě metra), vývoj mimořádných událostí na neželezničních dráhách a v metru, nedovolené jízdy za návěstidla zakazující jízdu včetně následné srážky nebo vykolejení na dráhách železničních (kromě metra), střety s osobami na železničních drahách (kromě metra) a střety na železničních přejezdech (jsou uvedeny údaje za ČR i v jednotlivých správních, nikoli tedy soudních, krajích).

Zmiňují se i údaje o šetření mimořádných událostí Drážní inspekcí.

<https://www.dicr.cz/mimoradne-udalosti/setrene-mimoradne-udalosti-a-zaverecne-zpravy?rok=2023&cat=0#filter>.

Na webových stránkách Hasičského záchranného sboru je obsažen následující přehled:

<https://www.hzscr.cz/clanek/pozary-v-ceske-republice-tydenni-prehledy-s-vybranymi-pozary-za-rok-2023-od-2-1-2023.aspx>.

Statistická ročenka Hasičského záchranného sboru České republiky za rok 2022 je na webovém odkazu:

<https://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>.

2. Trestné činy v dopravě, zejména silniční

Pokud jde o **trestné činy (a přestupky) v dopravě**, údaje za první pololetí roku 2023 lze zjistit na webových odkazech:

<https://www.mdcz.cz/getattachment/Statistiky/Silnicni-doprava/Statistiky-k-bodovemu-hodnoceni/Statistiky-prestupku-a-trestnych-cinu/Statistiky-prestupku-a-trestnych-cinu-za-rok-2023/Bodovane-prestupky-a-trestne-ciny.pdf.aspx>.

<https://www.mdcz.cz/getattachment/Statistiky/Silnicni-doprava/Statistiky-k-bodovemu-hodnoceni/Statistiky-bodovanych-ridicu/Statistiky-bodovanych-ridicu-za-rok-2023-1-polol/Bodovani-ridici.pdf.aspx>.

Jde tu o statistiku bodového hodnocení řidičů, lze však zjistit typové případy porušení povinností řidičů včetně trestných činů, jichž se měli dopustit.

Vyhodnocení dopravní nehodovosti je na následujícím webovém odkazu:

<https://www.policie.cz/clanek/statistika-nehodovosti-900835.aspx>.

[Číslo roku 2023 je 455. Tolik osob zemřelo při dopravních nehodách, neohroženější skupina je nejspíš jiná, než byste čekali - Garáž.cz \(garaz.cz\)](#)

Důvodně lze usuzovat – na základě znalosti trendů z předchozích let i při zohlednění faktu, že výskyt některých trestných činů v silniční dopravě významně závisí na subjektivních faktorech, zejména na počtu akcí a kontrol Policie ČR v daném roce (to se týká např. trestných činů ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 trestního

zákoníku nebo trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 trestního zákoníku), kdežto výskyt nedbalostních trestných činů v silniční dopravě nelze nikdy dopředu odhadnout – že **stav a vývoj kriminality v uvedené oblasti v roce 2023 bude vykazovat tendenci spíše k nevýraznému nárůstu**. V tomto ohledu srov. také tabulku II/7a ze zprávy o činnosti státního zastupitelství za rok 2022 a údaje uvedené v textové části zprávy o činnosti státního zastupitelství za rok 2022 (viz webové odkazy shora).

Konkrétní statistické údaje budou aktualizovány, jakmile budou k dispozici údaje za rok 2023.

Ani v roce 2023, stejně tak jako v roce 2022 či v roce 2021 již nepřetrvával zásadní aplikační problém – **drogy za volantem, protože k jeho vyřešení zásadně přispělo stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2020 sp. zn. Tpjn 300/2020 (srov. č. 2/2020 Sb. rozh. stan.)**. Podkladem k jeho vydání byl i podnět nejvyššího státního zástupce ze dne 11. 5. 2020 sp. zn. 1 SL 749/2019.

Ke stanovisku trestního kolegia Nejvyššího soudu srov. následující webový odkaz:

https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/9B389B8DE6A6352AC1258630003C98F7?openDocument&Highlight=0,null,

Oproti tomu přetrvával aplikační problém týkající se posuzování charakteru jízdy na tzv. silničních elektrokoloběžkách, především z hlediska povahy tohoto vozidla.

Přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku se za splnění dalších okolností může dopustit i pachatel, který v době výkonu trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel řídí tzv. elektrokoloběžku s výkonem motoru 3200 W a dosahovanou maximální rychlostí 85 km/hod. Pokud tak učiní po požití alkoholu nebo jiné návykové látky ve stavu vylučujícím způsobilost k řízení, může spáchat i přečin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1 trestního zákoníku [srov. např. usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 22. 3. 2022, sp. zn. 13 To 29/2022; toto rozhodnutí však na poradě trestního kolegia NS konané dne 21. 6. 2023 nebylo schváleno k publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek].

3. Enviromentální kriminalita

Pokud jde o oblast **enviromentální kriminality**, lze rovněž odkázat na poznatky zprávy o činnosti státního zastupitelství za rok 2022.

Pokud jde o policejní statistiku, nárůst počtu trestných činů týrání zvířat a zanedbání péče o zvíře si Policie České republiky vysvětluje větší účastí veřejnosti. Informace o možném protiprávním jednání jsou sdíleny na sociálních sítích a také ve větší míře oznamovány policii. Nová skutková podstata chovu zvířat v nevhodných podmínkách (§ 302a trestního zákoníku) a novelizovaná skutková podstata trestného činu týrání zvířat (§ 302 trestního zákoníku) přinesla možnost efektivněji aplikovat trestní právo v případech týrání zvířat a provozování množíren či nezvládnutých hospodářských chovů, ale i nelegálního obchodu s chráněnými druhy živočichů, kde k týrání dochází v průběhu jejich pašování, následného prodeje i chovu. Jako další důvod lze uvést, že návrat některých druhů dravců a šelem do naší krajiny a jejich stále častějšími střety se zájmy člověka mohou v konečném důsledku přerůst do trestně právní roviny. V této

souvislosti se Policie ČR zabývá případy týrání zvířat, případy trávení volně žijících živočichů, ale také jejich střílením a chytáním do zakázaných pastí.

Srov.:

<https://www.policie.cz/clanek/vyvoj-registrovane-kriminality-v-roce-2023.aspx>

Již v roce 2020 byly ustaveny **meziresortní pracovní týmy** zaměřené jednak na implementaci **Akčního plánu pro potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin do roku 2023**, jednak na **plnění opatření č. 1 Strategie prevence a potírání trestné činnosti související s odpady na období let 2021 – 2023**.

Pracovní tým pro potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin se sešel na Ministerstvu vnitra **dne 8. 3. 2023 a dne 27. 6. 2023**.

Jednání **meziresortního pracovního týmu pro potírání trestné činnosti související s odpady** se uskutečnilo **dne 8. 2. 2023 a dne 31. 10. 2023** na Ministerstvu vnitra.

Mgr. Kateřina Weissová, zástupkyně národního zpravodaje, na jednání dne 31. 10. 2023 prezentovala **analýzu zaměřenou na postih protiprávního jednání v oblasti životního prostředí**. Je totiž zřejmé, že právě správné nastavení trestního a správněprávního postihu v těchto případech je velice důležité.

V rámci Evropské unie se připravuje návrh nové **Směrnice o trestněprávní ochraně životního prostředí**, která nyní bude předmětem schválení Evropským parlamentem. Připomínkování pozice ČR, jakož i příprava její implementace se zastoupením státního zastupitelství probíhá v rámci pracovních skupin Meziresortního pracovního týmu pro prevenci a potírání trestné činnosti související s odpady a Meziresortního pracovního týmu pro potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin, kde je dána též ambice jednat o zvýšení trestních sazeb za závažná jednání spojená s nelegálním nakládáním s odpady a povinnosti hradit ekologickou újmu.

Je možno konstatovat, že v roce 2023, byť výskyt trestných činů z oblasti environmentální kriminality se zásadně nezvýšil, se uspokojivě daří postihovat závažná protispolečenská jednání, ať již v oblasti týrání zvířat, nelegálního nakládání s chráněnými živočichy a rostlinami nebo s odpady. V posledně jmenované oblasti jde vzhledem k organizovanému způsobu páčání, dovozu odpadů z ciziny s nutností mezinárodní justiční spolupráce a znalostem pachatelů, kteří zpravidla kromě páčání trestné činnosti v oboru odstraňování odpadů legálně podnikají, o nelehký úkol pro státní zastupitelství i policii.

Pokud jde o vybrané konkrétní případy, jsou vedeny zástupkyní národního zpravodaje Mgr. Kateřinou Weissovou **ve sběrném spisu sp. zn. 6 SPR 11/2023 k trestné činnosti proti životnímu prostředí**.

Např. takto je možno zmínit věc obviněných stíhaných pro **přečin poškození a ohrožení životního prostředí z nedbalosti podle § 294 odst. 1, odst. 2 písm. c) trestního zákoníku**, kterého se měli dopustit tím, že obviněný jako zaměstnanec Ministerstva životního prostředí a osoba pověřená k plnění úkolů v oblasti ochrany životního prostředí nepředal nebezpečný odpad v rozporu s § 13 odst. 1 písm. e) zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech do zařízení určeného pro nakládání s daným druhem a kategorií odpadu a druhý obviněný tento nebezpečný opad převzal do zařízení, které není k tomu určené, a dále porušil ustanovení § 8 odst. 2 zákona č.

254/2001 Sb., vodního zákona, tím, že nakládal s vodami v rozsahu a účelu, pro který nebylo příslušným vodoprávním úřadem uděleno povolení, čímž v důsledku poškození životního prostředí byly vynaloženy náklady sanačních prací k odstranění následků havárie ve výši 22.015.110, - Kč. Trestní stíhání obou obviněných soud **podmíněně zastavil**.

Rozsudek Okresního soudu v Příbrami ze dne 28. 11. 2023, sp. zn. 3 T 128/2023 se týkal **trestného činu neoprávněného nakládání s odpady podle § 298 trestního zákoníku**. Obžalovaní byli uznáni vinnými jednáním spočívajícím v tom, že samostatně stíhaný obžalovaný v úmyslu odstranit odpad převozem do zahraničí na straně jedné a druhý obžalovaný a právnická osoba na straně druhé v zjištěném úmyslu a v úmyslu umožnit likvidaci odpadu ze zahraničí a další obžalovaný a další právnické osoby na straně třetí v zjištěném úmyslu a v úmyslu zastřít původ odpadu a složení odpadu přepsáním průvodních dokladů, jako organizovaná skupina nejméně ve třech případech v rozporu s § 54 odst. 1 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, tehdy účinného, a s čl. 3 odst. 1 písm. a) a čl. 4 Nařízení EP a Rady č. 1013/2006 o přepravě odpadů uskutečnili převoz z Rakouska do ČR celkem téměř 70 tun opotřebených gum a plastu, který obžalovaný deklaroval nejprve jako odpad určený k dalšímu využití s původcem odpadu na území ČR, odpad dopravili do provozovny obžalované právnické osoby, kde jej další obžalovaný deklaroval jako odpad bez materiálového využití určený ke skládkování, a následně odpad bez jakékoli úpravy a přeložení dovezli na skládku k odstranění.

Jednání bylo právně kvalifikováno jako **přečin neoprávněného nakládání s odpady podle § 298 odst. 1, odst. 3 písm. a) trestního zákoníku**. Obžalovaným fyzickým osobám byly uloženy tresty peněžitý ve výměře 128.000 Kč, resp. odnětí svobody v trvání 1 roku s podmíněným odkladem na zkušební dobu v trvání 3 let. Obžalovaným právnickým osobám byly uloženy peněžitě tresty ve výměře 3.600 000 Kč a 1.792.000 Kč. Rozsudek není pravomocný.

Obviněný byl trestním příkazem Okresního soudu v Blansku ze dne 24. 5. 2023, sp. zn. 14 T 74/2023 (který nabyl právní moci dnem 17. 6. 2023) odsouzen pro **tři přečiny neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 1, 2 trestního zákoníku**, kdy jeho jednání spočívalo v opatření si 100 až 150 kusů kriticky ohroženého druhu motýla, 100 až 150 kusů vajíček tohoto kriticky ohroženého motýla, dále přechovával, nabídl a jinému opatřil kriticky ohrožený druh motýla a dále přechovával 318 ks neživých preparovaných zvláště chráněných druhů motýla, z nichž 166 jedinců jsou označeny jako kriticky ohrožené zvláště chráněné, 114 jedinců jsou označeny jako silně ohrožené zvláště chráněné a 38 jedinců jsou označeny jako zvláště chráněné podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Byl uložen trest odnětí svobody v trvání 12 měsíců s podmíněným odkladem na zkušební dobu v trvání 24 měsíců a propadnutí věci – 318 ks. preparovaných jedinců zvláště chráněných druhů živočichů. Obviněný byl již jednou pro obdobnou trestnou činnost odsouzen, nicméně z důvodu osvědčení nelze k odsouzení přihlížet.

K ustanovení **§ 302a trestního zákoníku o trestném činu chovu zvířat v nevhodných podmínkách** lze zmínit **usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 4. 5. 2023, č. j. 8 To 96/2023-665**. Důležité z pohledu chovu a řádné péče o zvířata není to, aby chovatelka dokázala přesně určit či odhadnout diagnózu, ale to, aby včasným zásahem poskytla tak, jak jí to stanoví právní předpisy, zvířatům potřebnou

veterinární péči. Při tom vychází z klinických projevů, tím spíše, pokud ty podle znalce musely být bolestivé, což se nemohlo neprojevit v chování zvířat.

Pokud chovatelka jako zkušená chovatelka, mnohokrát oceňovaná, nereagovala na zjevné symptomy vážných onemocnění u předmětných zvířat a nezajistila jim urgentní veterinární péči, lze jednoznačně dovodit, že věděla, že svým jednáním může způsobit nejen ohrožení, ale dokonce i porušení zákonem chráněného zájmu na ochranu zvířat před poškozováním jejich zdraví a jejich následným bezdůvodným usmrcením (§ 1 odst. 1 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat) a musela být srozuměna s tím, že takové porušení může nulovou veterinární péčí způsobit. Podle názoru soud obžalovaná nejednala toliko z nedbalosti, ale jednalo se o úmyslné zavinění ve formě úmyslu nepřímého.

K trestu zákazu chovu a péče o zvíře: Okresní soud porušil ve prospěch obžalované zákon, pokud omezil trest ukládaný podle § 74a trestního zákoníku toliko na zákaz držení a chovu fen a psů. Z komentáře autorů Ščerby a kol., C. H. Beck v roce 2020, s. 886-890, jakož i z několika odborných článků i z důvodové zprávy k novele trestního zákoníku č. 114/2020 Sb., jednoznačně vyplývá, že obsahem zmíněného trestu je zákaz vztahující se ke všem zvířatům, nikoli s rozlišením toho, zda se jedná o zvířata hospodářská či zvířata v zájmovém chovu. Soud proto v odsuzujícím rozsudku nemá obsah trestu zákazu držení a chovu zvířat nijak specifikovat, neboť tento trest je ex lege spojen se zákazem všech tří uvedených aktivit, a to ve vztahu ke všem zvířatům. Jednalo se tedy o uložení trestu nezákonného a rozsudek napadený odvoláním byl podle § 258 odst. 1 písm. d) trestního řádu zrušen.

K ustanovení § 303 trestního zákoníku o trestném činu zanedbání péče o zvíře z nedbalosti se pak vztahuje **rozsudek Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 8. 3.2023, č. j. 3 T 51/2022-487, který nabyl právní moci ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci ze dne 24. 10. 2023, sp. zn. 2 To 109/2023.**

Obžalovaný byl uznán vinným jednáním spočívajícím v tom, že nezajistil potřebnou veterinární péči o čtyři lvy perské zařazené do přílohy A k Nařízení Rady ES číslo 338/97 v účinném znění Nařízení Komise (ES) č. 2019/2117 přímo ohrožené vyhnutím nebo vyhubením ve smyslu § 2 písm. c) zákona č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů a dva lvy (*panthera leo*) ve vlastním chovu, ačkoliv trpěli zcela zjevnými zdravotními problémy, které se projevovaly vyhubnutím, vypadáváním srsti, chrlením krve, problémy s pohybem a střídavou apatií a agresivitou, přičemž v důsledku těchto zdravotních problémů všech šest lvů nejpozději dne 19. 11. 2020 uhynulo, přičemž lev perský (*panthera leo persica*) je zařazen mezi druhy přímo ohrožené vyhnutím nebo vyhubením ve smyslu § 2 písm. c) zákona č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy).

Z hlediska právního posouzení se obžalovaný dopustil dvou přečinů v jednočinném souběhu. Přečin neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami z nedbalosti podle § 300 trestního zákoníku spáchá mimo jiné ten, kdo z hrubé nedbalosti porušil jiný právní předpis tím, že usmrtil exemplář druhu přímo ohroženého vyhubením nebo vyhnutím. Obžalovaný z hrubé nedbalosti

usmrtil 4 lvy indické populace (*panthera leo persica*, lev perský), kteří spadají do přílohy A nařízení Rady ES číslo 338/97 v účinném znění. Toto usmrcení, které podle literatury jako takové může být i nedbalostní (srov. Šámal, Pavel a kol. Trestní zákoník. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3004) bylo v příčinné souvislosti s porušením zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, kdy podle § 4 odst. 1 písm. a), písm. b) zákona č. 166/1999 Sb., měl obžalovaný mimo jiné povinnost sledovat zdravotní stav zvířat, v odůvodněných případech jim včas poskytnout první pomoc, požádat o odbornou veterinární pomoc a předcházet poškození jejich zdraví a také v příčinné souvislosti s porušením § 13 odst. 1 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, podle kterého byl obžalovaný mimo jiné povinen zabezpečit zvířeti v zájmovém chovu přiměřené podmínky pro zachování jeho fyziologických funkcí a zajištění jeho biologických potřeb tak, aby nedocházelo k bolesti, utrpení nebo poškození zdraví zvířete.

Přečin zanedbání péče o zvíře z nedbalosti podle § 303 odst. 1, odst. 2 trestního zákoníku spáchá mimo jiné ten, kdo z hrubé nedbalosti zanedbal potřebnou péči o zvíře, které vlastnil a způsobil tím smrt většímu počtu zvířat. Podstata uvedeného trestného činu pak podle odborné literatury může spočívat mimo jiné v opomenutí takového zacházení se zvířetem, které je nutné s ohledem na jeho zdravotní stav, aby nebylo vystaveno strádání, utrpení a negativnímu působení vnějších vlivů. (srov. Šámal, P. a kol., komentář k trestnímu zákoníku, C. H. Beck, s. 3017). Skutkovou podstatu lze naplnit i nezajištěním veterinární péče (srov. Ščerba, F. a kol. Trestní zákoník. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2365). Obžalovaný byl vlastníkem celkem 6 lvů, kteří byli specifikováni ve skutkové větě obžaloby, a kteří začali nejpozději v měsíci listopadu 2020 z neznámých důvodů trpět zdravotními problémy. S ohledem na zjevnost a očividnost zdravotních potíží zvířat bylo evidentní, že je třeba okamžitě přivolat veterináře, což však obžalovaný neučinil a v důsledku této jeho nedbalosti zvířata zemřela. Větší počet zvířat podle § 303 odst. 2 trestního zákoníku, není v zákoně definován. V rozhodnutí, které se týkalo psů a trestného činu týrání zvířat podle § 302 trestního zákoníku byl uveden počet **nejméně 7 kusů zvířat** (srov. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 657/2011 ze dne 15. 6. 2011 – rozh. č. 18/2012 Sb. rozh. tr.), nicméně se zde výslovně uvádí, že větší počet zvířat může být celý chov a nesmí současně jít o „podstatně nižší počet než 7 zvířat“. Lze mít za to, že by v tomto případě mělo být vzato v úvahu, že nešlo o úhyn běžných hospodářských či domácích zvířat, ale o úhyn exotických chráněných velkých kočkovitých šelem v rámci soukromého chovu. S přihlédnutím k této okolnosti by pro naplnění znaku „větší počet zvířat“ mělo v tomto případě postačovat počet šesti lvů.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 8. 2023, sp. zn. 4 Tdo 775/2023 se týká možného jednočinného souběhu trestného činu pytláctví podle § 304 trestního zákoníku a trestného činu krádeže podle § 205 trestního zákoníku a subsidiarity trestní represe (§ 12 odst. 2 trestního zákoníku).

K možnému souběhu s přečinem krádeže podle § 205 trestního zákoníku rozhodnutí uvádí, že skutečnost, že si obviněný neoprávněně ulovenou zvěř neponechal, má právní význam pouze v tom, že jeho jednání nebylo posouzeno také jako přečin krádeže podle § 205 tr. zákoníku, když jednočinný souběh tohoto přečinu s přečinem pytláctvím je možný (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2016, sp. zn. 6 Tdo 1437/2016). Spáchání trestného činu pytláctví totiž nevyžaduje, aby si pachatel neoprávněně ulovenou zvěř ponechal (srov. § 304 odst. 1 trestního zákoníku)

K **subsidiaritě trestní represe** je zdůrazněno, že hodnota neoprávněně uloveného jelena byla stanovena na 29 300,- Kč (bod 18 rozsudku nalézacího soudu), tedy téměř trojnásobek hodnoty nikoli nepatrné, která je znakem skutkové podstaty trestného činu pytláctví § 304 odst. 1 trestního zákoníku. Navíc skutečně nelze pominout, že obviněný je policistou, na jehož chování a dodržování zákonů jsou kladeny jistým způsobem zvýšené nároky a z jeho strany se jednalo nepochybně o projev nezdrženlivosti (viz výpověď svědka M. B.). Jednání obviněného se tedy rozhodně nevymyká běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty. Nejvyšší soud připomíná, že pokud došlo ke spáchání trestného činu, jehož skutková podstata byla beze zbytku ve všech znacích naplněna, nemůže stát rezignovat na svou roli při ochraně oprávněných zájmů fyzických a právnických osob s odkazem na primární existenci institutů občanského práva či jiných právních odvětví (např. správního nebo obchodního práva), jimiž lze zajistit práva poškozených (blíže viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 8. 2. 2012, sp. zn. 3 Tdo 82/2012). Taktéž lze poukázat na absenci jakékoliv sebereflexe obviněného ohledně spáchaného trestného činu.

4. Ochrana kulturních památek

V roce 2023 se uskutečnila dvě jednání, a to:

Dne **22. 3. 2023** šlo o jednání, jež se týkalo především pátrání po předmětech historické a kulturní hodnoty. Z obsahu jednání vyplynulo kromě jiného zejména to, že existuje [databáze PSEUD](#) (Portál evidence uměleckých děl), kde se nachází přes 20 000 záznamů odcizených uměleckých děl, ale záznamy jsou rozdílné kvality a s vytěžováním databáze a vyhledáváním fulltextem se pojí řada problémů. Evropská komise připravila Akční plán proti nedovolenému obchodu s kulturními statky.

Srov.: <https://eur-lex.europa.eu/legal-ontent/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022DC0800>.

Jeho účelem je účinně odrazovat pachatele trestné činnosti, řešit vyvíjející se bezpečnostní hrozby a chránit kulturní dědictví v rámci EU i mimo ni. Vznikla také ID Art aplikace. Z již zmíněné české databáze PSEUD je však v mezinárodní databázi jen asi 1400 uměleckých děl.

V Praze se v roce 2022 konalo [zasedání sítě EU CULTNET](#).

Odbor pátrání Úřadu Služby kriminální policie a vyšetřování se zaměřuje na cílené pátrání (jedná se o policejní útvar s celorepublikovou působností, probíhá komunikace se zahraničím) po předmětech historické a kulturní hodnoty. Uvedl, že v praxi se nejvíce zabývají falzy a pátráním po uměleckých předmětech odcizených v 90. letech.

Pokud jde o falza předmětů umělecké a kulturní hodnoty, jedná se o fenomén doby, kdy je umění vnímáno jako investice. Odhadem je český trh zaplaven falzy z 50 % až 70 %. Lze najít souvislost s § 270, § 271, § 209, případně také § 361, § 216 trestního zákoníku. Falza uměleckých děl jsou využívána také k praní špinavých peněz.

Předměty odcizené v 90. letech se nyní dostávají do prodeje, přičemž již ale zpravidla došlo k promlčení doby „zdrojového“ (původního) trestného činu. Údajný vlastník nyní proklamuje nabytí v dobré víře. Lze postupovat cestou trestního stíhání legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 216 trestního zákoníku). Policie obvykle obdrží informace od Národního památkového ústavu nebo Národní galerie v Praze v souvislosti s podáním žádosti o vydání osvědčení k trvalému vývozu podle zákona č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, případně obdrží informace od prodejců (aukční síně) nebo veřejnosti.

V případě, že je dílo odcizené v ČR lokalizováno v zahraničí, lze za účelem jeho navrácení do ČR postupovat po dvou liniích, a to buď trestněprávní cestou prostřednictvím Policie ČR, nebo civilněprávní cestou prostřednictvím Ministerstva kultury.

K problematice **nelegálního detektoringu** lze zmínit, že detektory kovů v ČR využívá až 20 000 lidí. Legálně jsou detektory kovů využívány k archeologickému výzkumu archeology nebo oprávněnými osobami, které pracují na základě smlouvy nebo potvrzení o spolupráci s archeology. V mnohem větší míře se však jedná o využívání detektorů kovů nelegálně, kdy dochází k ničení cenných informací a předmětů, či dokonce k hanobení ostatků. Tyto osoby si nalezené předměty nechávají pro vlastní potřebu a zpeněžují je, byť se jedná o majetek státu či kraje.

K tématu **archeologických nálezů a jejich poškozování** byla zdůrazněna ustanovení § 21 (definice archeologického výzkumu a kdo jej může provádět) a § 23 (co je archeologický nález) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Přitom zákon nestanoví horní limit stáří archeologických nálezů, mohou tak mezi ně patřit i předměty z období druhé světové války. Archeologický nález je obvykle majetkem kraje, nálezy vojenské povahy jsou majetkem státu. U nálezů objevených před rokem 1958 může být majitelem i soukromá osoba. Kraje si svého vlastnického práva často vůbec nejsou vědomy.

Odhadem je zaznamenáváno ročně přibližně 100 000 nelegálních archeologických nálezů (nejčastěji prostřednictvím nelegálního využívání detektoru kovů), většina se nachází v soukromých sbírkách, ale funguje také rozsáhlý černý trh. K trestnímu stíhání dochází jen

Za hlavní důsledek nelegálních archeologických nálezů lze pokládat znehodnocení a ztrátu hodnotných informací. V případě nelegálního archeologického nálezu je dodatečně obvykle velmi obtížné zjistit přesné místo nálezu či alespoň zemi původu, což by umožnilo zasadit nález do kontextu a přineslo hodnotné poznatky. Místo nálezu bývá problematické určit i v rámci ČR. Tržní cena takového nálezu je pak často jen zlomek jeho původní hodnoty. Příkladem lze uvést keltské mince – existuje jich poměrně velké množství a prodávají se za slušné peníze, lze je označovat jako tzv. „pravěký bitcoin“.

Dochází také k masivnímu porušování zákona č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, a to zejména na internetových fórech.

Lze zmínit webovou aplikaci AMČR-PAS, která počítá s dobrovolným zapojením amatérských hledačů a slouží k ohlášení samostatných nálezů. Jedná se o mobilní aplikaci, která umožňuje záznam archeologického nálezu přímo v terénu. Následně dojde ke zveřejnění nálezu v Digitálním archivu Archeologické mapy ČR. Nejedná se však o univerzální řešení detektoringu v ČR, neboť účast je zcela dobrovolná. Blíže na webových stránkách [webových stránkách Archeologického ústavu AV ČR](#).

Na jednání bylo odkázáno i na [Centrální evidenci sbírek muzejní povahy](#) (CES) a o úloze Ministerstva kultury v oblasti ochrany kulturních statků.

Česká republika je nyní zemí zdrojovou, tranzitní i cílovou. Dochází dokonce i k reimportu (např. církevní předměty odcizené před rokem 1990 jsou nyní ilegálně dováženy a obchodovány v ČR). Trh s kulturními statky je velmi dynamický, funguje zejména online.

Problematické je navrácení odcizených (nelegálně získaných) kulturních statků, občanskoprávní spory jsou často finančně i časově náročné, preferuje se proto mimosoudní vyrovnání. Ministerstvo kultury má za tím účelem zřízený i speciální dotační program.

V oblasti mezinárodní justiční (popř. policejní) spolupráce lze poukázat na dále [směrnici Rady 93/7/EHS ze dne 15. března 1993 o navrácení kulturních statků neoprávněně vyvezených z území členského státu](#), která byla následně nahrazena [směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2014/60/EU ze dne 15. května 2014 o navrácení kulturních statků neoprávněně vyvezených z území členského státu a o změně nařízení \(EU\) č. 1024/2012](#).

Na jednání konaném dne **30. 11. 2023** vystoupil ředitel odboru trestního řízení NSZ JUDr. Roman Hájek, který se zmínil o některých konkrétních trestních věcech, ředitelka mezinárodního odboru NSZ JUDr. Světlana Kloučková, Ph.D., která pojednala o mezinárodní spolupráci v oblasti ochrany kulturních statků, zástupci Ministerstva kultury, Vojenského historického ústavu, odboru pátrání Úřadu Služby kriminální policie a vyšetřování a zástupce Generálního ředitelství cel. Pozornost byla věnována i kulturním statkům pocházejícím z období druhé světové války a jejich ochraně.

Zástupce odboru pátrání Úřadu Služby kriminální policie a vyšetřování poukázal na nejběžněji se vyskytující formy páchaní trestné činnosti v oblasti ochrany kulturních statků, a to falza předmětů historické a kulturní hodnoty, prodej předmětů odcizených v 90. letech minulého století a jejich navrácení do ČR, rabování archeologických nalezišť formou detektoringu, přesun prodeje předmětů získaných trestnou činností do kyberprostoru.

Pokud jde o **falza předmětů historické a kulturní hodnoty**, fenoménem doby se stává umění jako investice. Legální trh nestíhá uspokojit společenskou poptávku, takže se padělá se prakticky vše po čem je aktuálně „hlad“, podle odhadů může být v ČR legální trh zaplaven falzy až z 90 %. Přitom se jedná o vysoce latentní trestnou činnost. Nejčastěji padělaní autoři děl výtvarného umění jsou především Jan Zrzavý, Václav Radimský, Jan Kotík, Josef Čapek, Josef Lada, Zdeněk Burian, Emil Filla, Kamil Lhoták, Joža Uprka a další.

Uplatňuje se ve velmi výrazném rozsahu prodej předmětů historické a kulturní hodnoty odcizených v 90. letech XX. století, z tohoto důvodu byl zaznamenán opakovaný výskyt předmětů odcizených v 90. letech minulého století na našem území, což bylo zjišťováno při pokusech o legální prodej v tuzemsku a zahraničí. Je možno uvést, že probíhá velmi úzká a kvalitní spolupráce s Národním památkovým ústavem.

Při aplikaci zákonných ustanovení se provádí zajištění movité věci jako důkazu či výnosu z trestné činnosti dle příslušných ustanovení trestního řádu, případně předběžné zajištění věci dle § 34a zákona o policii.

Je vysoce ceněno **malé stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství ze dne 21. 8. 2023 sp. zn. 1 SL 726/2023 k otázce vlivu promlčení trestní odpovědnosti za tzv. predikativní trestný čin na trestní postih legalizace výnosů získaných takovým trestným činem**. Ze stanoviska vyplývá, že:

I. Předpokladem naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti je trestní odpovědnost pachatele zdrojového trestného činu v době spáchání tohoto predikativního trestného činu.

II. Následný zánik trestní odpovědnosti pachatele zdrojového trestného činu v důsledku promlčení jeho trestní odpovědnosti nemá vliv na možnost vyvození trestní odpovědnosti (téhož ani jiného pachatele) za legalizaci výnosů pocházejících z takové trestné činnosti.

III. Zánik trestní odpovědnosti pachatele primárního trestného činu v důsledku promlčení není překážkou zajištění ani následného odčerpání výnosů z trestného činu, jehož trestnost tímto způsobem zanikla.

Srov.:

<https://extranet.nsz-brn.justice.cz/index.php/analytika-a-legislativa/mala-stanoviska/5997-k-otazce-vlivu-promlцени-trestni-odpovednosti-za-tzv-predikativni-trestny-cin-na-trestni-postih-legalizace-vynosu-ziskanych-takovym-trestnym-cinem>.

Zástupce odboru pátrání Úřadu Služby kriminální policie a vyšetřování dále uvedl, že po občanskoprávní linii jsou příslušné věci zpravidla postoupeny věcně a místně příslušným policejním orgánem Ministerstvu kultury.

Dále zmínil fakt, že v roce 2023 byla uzavřena trojstranná dohoda o spolupráci mezi Ministerstvem kultury, Národním památkovým ústavem a Policií ČR. Precizuje součinnost stran v rámci postupu podle zákona č. 101/2001 Sb., o navrácení nezákonně vyvezených kulturních statků, a Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví (č. 159/1991 Sb.). Spolupráce zúčastněných orgánů akcentuje důležitost převodu záznamů z národní databáze PSEUD spravované Policií ČR do relevantních mezinárodních databází, např. do databáze Interpolu PSYCHE, přičemž převody již v současné době probíhají. Dohoda zakotvuje vzájemnou spolupráci v oblasti výměny informací realizovanou ve formě proškolení kompetentních pracovníků Policie ČR a Národního památkového ústavu.

K databázi Interpolu PSYCHE 2, resp. P.SY.C.H.E (dříve WOA) lze uvést, že jde o účinný nástroj pro potírání nelegálního obchodu s kulturním dědictvím a uměleckými předměty. Databáze je využívána řadou zahraničních institucí, galerií, muzeí, starožitníků a obchodníků, přičemž tyto subjekty se řídí údaji v ní uvedenými. Na podnět odboru pátrání Úřadu Služby kriminální policie a vyšetřování jsou jednotlivými krajskými ředitelstvími Policie ČR vybírány relevantní záznamy z databáze PSEUD.

Ve vztahu k **detektoringu** probíhají intenzivní školení policistů za součinnosti s partnery, a to s Ústavem dějin umění AV ČR, v. v. i., a s Vojenským historickým ústavem.

Bližší viz:

https://cs.wikipedia.org/wiki/%C3%9Astav_d%C4%9Bjin_um%C4%9Bn%C3%AD_Akademie_v%C4%9Bd_%C4%8Cesk%C3%A9_republiky.

[https://cs.wikipedia.org/wiki/Vojensk%C3%BD_historick%C3%BD_%C3%BAstav_Praha#:~:text=Vojensk%C3%BD%20historick%C3%BD%20%C3%BAstav%20Praha%20\(zkr%C3%A1cen%C4%9B,o%20tyto%20fondy%20a%20sb%C3%ADrky](https://cs.wikipedia.org/wiki/Vojensk%C3%BD_historick%C3%BD_%C3%BAstav_Praha#:~:text=Vojensk%C3%BD%20historick%C3%BD%20%C3%BAstav%20Praha%20(zkr%C3%A1cen%C4%9B,o%20tyto%20fondy%20a%20sb%C3%ADrky).

Aktuálně probíhá koncepce praktické příručky k problematice detektoringu určené všem policistům.

Ohledně **přesunu prodeje děl výtvarného umění do kyberprostoru** zdůraznil, že dochází k záchytům prodeje předmětů na tuzemských i zahraničních veřejně dostupných internetových platformách. V ČR se běžně jedná o prodejní internetové stránky navázané na klasickou „kamennou prodejnu“ často provozovanou dlouhodobě.

Zástupce Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci, odboru operativní spolupráce, oddělení podpory pátrání Policie ČR zdůraznil, že již byly zmíněny databáze INTERPOLU WOA (Work of Art) v období do června 2018, a nově P.SY.C.HE. (Protect System of Culture Heritage) od června 2018. Je to jediná mezinárodně uznávaná databáze odcizených uměleckých děl a jiných statků kulturní hodnoty. Kromě policejních útvarů ve všech členských státech INTERPOLU do ní mají přístup i pracovníci kulturních institucí a široká veřejnost. Aukční síně (Dorotheum, Christie's, atd.) a jiní seriózní obchodníci v databázi INTERPOLU prověřují, že předměty jimi nabízené do prodeje nebyly odcizeny. Jedná se i o otázku dobré pověsti.

P.SY.C.H.E je k dispozici ve všech čtyřech oficiálních jazykových mutacích INTERPOLU. Vyhledávání v databázi je možné podle různých kritérií, tj. podle jmen autorů, podle typu předmětu (plastika P. Marie, obraz s květinovým zátiším, obraz s loveckou scénou, apod.), ale i podle fotografie určitého předmětu. V P.SY.C.H.E je možné vyhledávat i prostřednictvím mobilní aplikace. ČR má v PSYCHE velice málo záznamů – ke dni 30. 11. 2023 necelých 1 100 záznamů.

Uvedl příklady nelegálního obchodování se statky kulturní hodnoty na mezinárodní úrovni řešené v rámci mezinárodní organizace INTERPOL, stejně jako konkrétní případy navrácení odcizených obrazů.

Některé případy jsou řešeny i v rámci Europolu.

Za velmi důležité pokládá zvýšení povědomí o pátrání po statcích kulturní hodnoty na mezinárodní úrovni na krajských ředitelstvích a na základních útvarech, zdůraznil také význam pátrání po odcizených uměleckých a archeologických artefaktech v ČR.

Zástupce Generálního ředitelství cel upozornil na to, že klíčové je nařízení Rady (ES) č. 116/2009, o vývozu kulturních statků, jež definuje předmět působnosti, tj. pojem kulturní statek. Zavádí opatření ve formě systému vývozního povolení pro určité kategorie kulturních statků uvedené v příloze I nařízení. Dále je to prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1081/2012 k nařízení Rady (ES) č. 116/2009, které obsahuje vzorové formuláře a podmínky pro sestavování, vydávání a používání formulářů. Rovněž tak se jedná o směrnici Evropského parlamentu a Rady 2014/60/EU, o navrácení kulturních statků neoprávněně vyvezených z území členského státu. Poukázal i na nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 2019/880, o vstupu a dovozu kulturních statků, k tomu viz i nový zákon č. 362/2022 Sb., o vstupu a dovozu některých kulturních statků na celní území EU.

Činnost policejního orgánu Celní správy ČR vychází z § 12 odst. 2 písm. d) trestního řádu.

Pověřené celní orgány jsou činné v řízení o trestných činech spáchaných porušením

1. celních předpisů a předpisů o dovozu, vývozu nebo průvozu zboží, a to i v případech, kdy se jedná o trestné činy příslušníků ozbrojených sil nebo bezpečnostních sborů,

2. **právních předpisů při umístění a pořízení zboží v členských státech Evropské unie, je-li toto zboží dopravováno přes státní hranice České republiky,**

3. daňových předpisů upravujících daň z přidané hodnoty, nebo daň z hazardních her,

4. daňových předpisů v případech, kdy jsou celní orgány správcem daně podle jiných právních předpisů.

Generální ředitelství cel mj. je orgánem celní správy, který má ve věcech vymezených trestním řádem postavení policejního orgánu (dále jen „pověřený celní orgán“). Srov. § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 17/2012 Sb.

Pověřené celní orgány působí při vyhledávání, odhalování a prověřování skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin vymezený v § 12 odst. 2 písm. d) trestního řádu, v rámci postupu před zahájením trestního stíhání (srov. § 158 a násl.). Vyšetřování těchto trestných činů provádějí pak útvary Policie České republiky (srov. § 161 odst. 2 trestního řádu).

Příslušnost útvarů pátrání Celní správy ČR je postavena na přeshraničním prvku, tedy např. pokud jde o trestný čin porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 261 trestního zákoníku.

Tyto útvary spolupracují v rámci svěřené problematiky s odbornou veřejností, zahraničními subjekty, Policií, dotčenými správními a státními orgány; v rámci celní správy, primárně vůči odborům pátrání Generálního ředitelství cel.

Práce s informacemi spočívá v aktivním vyhledávání, zpracovávání a sdílení informací.

Gestorství v uvedené oblasti tkví především v odborné a metodické podpoře, v konzultační činnosti ve svěřené agendě. Dále jde o koordinaci při postupování obdržených podnětů k šetření či obdržených trestních oznámení, a rovněž o účast na mezinárodních projektech, tj. expertní pracovní skupiny, operace, konference, společné vyšetřovací týmy.

Je uskutečňováno **odborné vzdělávání** ve prospěch odborů pátrání GŘC.

Pravomoci orgánů Celní správy ČR vyplývají např. ze zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, a to z jeho § 27a odst. 1, který stanoví, že celní úřady: a) kontrolují, jak je dodržován předchozí souhlas Ministerstva kultury České republiky a zda kulturní památka, byla ze zahraničí vrácena zpět a v odpovídajícím stavu, b) kontrolují u věcí, které vykazují znaky kulturní památky a mají být trvale převezeny ze zahraničí do ČR, zda se jejich převoz provádí s předchozím souhlasem příslušného orgánu státu, z něhož mají být dovezeny, c) podílejí se na dokumentaci, výzkumech a průzkumech zejména movitých kulturních památek.

Podle § 27a odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb.: Celní úřady při plnění svých úkolů spolupracují s orgány státní památkové péče (Ministerstvo kultury, krajské úřady, obecní úřady), jimiž podle jejich příslušnosti podávají v případě zjištění nedostatků podněty pro přijetí opatření k nápravě nebo návrhy na zahájení řízení podle § 35 a § 39 zákona č. 20/1987 Sb. Dále spolupracují s odbornou organizací státní památkové péče a památkovou inspekcí.

Podle § 7b zákona č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, dohled nad dodržováním povinností stanovených tímto zákonem provádí Ministerstvo

kultury a celní orgány. Celní orgány v rámci tohoto zákona dohlíží nad vývozem předmětů kulturní hodnoty. Dále také celní orgány dohlíží nad prodejem předmětů kulturní hodnoty z oboru archeologie a sakrální a kultovní povahy, když tyto nabízené předměty musí být opatřeny osvědčením k trvalému vývozu.

Celní úřad při kontrole vývozu a zpětného dovozu (národní) kulturní památky, předmětu kulturní hodnoty, sbírky muzejní povahy, archiválie a kulturního statku v souvislosti s přijatým celním prohlášením provede vnitřní kontrolu zboží (VČŘ „A“, VČŘ = velké celní řízení) v případě, že je věc deklarována jako výše uvedené.

Kontrola VČŘ „A“ zahrnuje fyzickou kontrolu zboží, případně přepravních podmínek (dle povahy přepravovaného zboží), pořízení fotodokumentace a kontrolu předložených dokladů za účelem ztotožnění vyváženého nebo zpětně dováženého zboží.

V případě, že by celní úřad požadoval ověření, zda se jedná o (národní) kulturní památku aj., zkontaktuje pracovníka oddělení 215 Ministerstva kultury. Pracovník oddělení 215 vyřídí žádost bezodkladně a případně požádá o odbornou pomoc Národní památkový ústav.

V případě nesrovnalostí nebo pochybností komunikuje celní úřad s Ministerstvem kultury, Ministerstvem vnitra (v případě archiválií), s věcně a místně příslušnými odbornými organizacemi a také se zmiňovaným oddělením 215, které může požádat o pomoc pro určení, jestli se např. jedná o předmět kulturní hodnoty nebo kulturní statek. Využívá se databází již shora uvedených.

Celní úřad také kontroluje, zda není vyvážený předmět také kulturním statkem podle nařízení č. 116/2009, tj. zda splňuje kritéria stanovená v příloze I nařízení č. 116/2009.

Pokud by se jednalo o obojí, musí vývozce doložit nejen souhlas (povolení, osvědčení) Ministerstva kultury či povolení Ministerstva vnitra (v případě archiválií), ale také vývozní povolení standardního typu.

V případě, že předmět kulturní hodnoty není opatřen osvědčením k trvalému či dočasnému vývozu a osoba uvede, že jej přepravuje pouze v rámci ČR, a tudíž se na ní nevztahují ustanovení zákona č. 71/1994 Sb., celní úřad na potvrzení či vyvrácení tvrzení kontrolované osoby provede kontrolu vozidla a dokladů předložených kontrolovanou osobou a následně pořídí fotodokumentaci pro dodatečnou kontrolu. Dále celník provede výslech a sepíše protokol.

V protokolu by zejména mělo být uvedeno prohlášení osoby, kam a za jakým účelem je předmět přepravován. Poté jsou přepravované předměty a osoba uvolněny k další přepravě. Pokud je to možné (s ohledem na čas kontroly), celní úřad ověří, zda se nejedná o odcizené předměty, a to ve spolupráci s příslušným pracovníkem oddělení 215, oborově příslušnou odbornou organizací, Policií ČR, případně Ministerstvem kultury; jinak tak učiní, jakmile to bude možné.

Celní úřady plní úkoly v souvislosti s dovozem kulturních statků, vývozem kulturních statků a vývozem kulturních a národních kulturních památek.

Problémy působí zejména určování předmětů kulturního dědictví při celním řízení – předmět může splňovat kritéria přílohy I nařízení č. 116/2009, tj. může jít o kulturní statek, ale současně se může jednat o (národní) kulturní památku, aj.

Vývozní povolení ve smyslu nařízení č. 116/2009 vystavené dle zákona č. 214/2002 Sb., o vývozu některých kulturních statků z celního území Evropské unie, nenahrazuje souhlas, povolení nebo osvědčení dle zvláštních právních předpisů. Jde tedy o souběh předpisů EU a ČR.

Zda se v konkrétním případě jedná či nejedná o předměty kulturní hodnoty, je třeba určit podle jejich vlastností na základě přílohy č. 1 k citovanému zákonu.

Zde jsou jednotlivé předměty rozděleny na skupiny (např. předměty z mineralogie, zoologie, archeologie, umělecká díla atd.) a jejich kulturní hodnota se zjišťuje podle jejich stáří a (zejm. u uměleckých děl) tržní ceny. U děl výtvarného umění musí být stáří alespoň 50 let, nespadá sem tedy současné umění.

Posléze zmínil některé konkrétní případy.

Dne **24. 5. 2023** byla přijata **Brněnská deklarace nejvyšších představitelů orgánů veřejné žaloby Visegrádské skupiny**. Z deklarace mj. vyplývá, že nejvyšší představitelé orgánů veřejné žaloby států Visegrádské skupiny si plně uvědomují potřebu vysoké ochrany kulturních statků, které jsou nejenom kulturním dědictvím jednotlivých států či národů, ale u těch nejdůležitějších i lidstva jako celku.

Kulturní statky nemají pouze hodnotu finanční, ale jedná se o věci zvláštní kulturní a historické hodnoty. Mohou nést odkaz minulých generací, odrážet trendy v umění, zpravidla bývají jedinečné a nelze odhlédnout i od jejich často symbolického významu. Ochrana kulturního dědictví proto musí být v těch společensky nejškodlivějších případech účinně zajištěna i cestou trestního práva.

Státy Visegrádské skupiny byly zejména v minulosti velmi poškozeny krádežemi nebo nelegálními vývozy jejich kulturního dědictví. O to více je třeba se danou problematikou zabývat.

Ochrana kulturních statků v současném světě zahrnuje i boj proti jejich padělatelům, s černým trhem na darkwebu, s nelegálními zásahy nebo krádežemi z archeologických nalezišť, poškozování a ničení uměleckých děl a podobně. Samostatnou kapitolou je ochrana kulturních statků ze zemí celého světa, na jejichž území dochází k ozbrojeným konfliktům.

Trestná činnost v této oblasti není spojena jen se zdrojovou trestnou činností směřující k nelegálnímu získání kulturního statku, například krádeží, zpronevěrou nebo podvodem, ale do výrazného popředí se zde dostává též legalizace výnosů z trestné činnosti, včetně případů, kdy je i s delším časovým odstupem zastírán nelegální původ kulturních statků, se kterými je obchodováno, stejně jako problematika identifikace, zajišťování, konfiskace a efektivního konečného odebrání nezákonných prostředků pocházejících z těchto činností.

Nejvyšší představitelé orgánů veřejné žaloby států Visegrádské skupiny vidí potřebu reakce na tento druh trestné činnosti zejména ve třech základních oblastech, a to v oblasti informační, vzdělávací a kooperační.

V jednotlivých státech je třeba téma ochrany kulturních statků propagovat a v rámci prevenčních aktivit vhodnou formou informovat a upozorňovat odbornou i laickou veřejnost na rizika spojená s nelegální činností týkající se kulturních statků.

Na straně orgánů činných v trestním řízení je nutné zajistit vzdělávání a případně vhodnou formou specializaci na tuto formu kriminality. Specifika této trestné činnosti to plně odůvodňují.

Naprosto nezbytná je v této oblasti především spolupráce, a to jak s dalšími orgány veřejné moci zabývajícími se ochranou kulturních statků, tak i v rámci mezinárodní spolupráce (justiční, policejní i jiné).

Nejvyšší představitelé orgánů veřejné žaloby států Visegradské skupiny považují za zcela zásadní rozšiřování možností spolupráce při zajišťování a navrácení kulturních statků v trestním řízení v rámci Evropské unie, ale i ve vztahu k jiným státům světa. Je nutné si uvědomit, že kulturní statek nelze nahradit pouhým finančním odškodněním, ale hlavním cílem je jeho vrácení vlastníku nebo do místa jeho původu v neporušeném stavu.

IV. Vybraná soudní judikatura

1. Nálezy a rozhodnutí Ústavního soudu¹

a) Nález Ústavního soudu ze dne 1. 3. 2023 sp. zn. II. ÚS 357/22

Se základním právem na právní pomoc podle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod není slučitelný takový výklad § 154 odst. 2 trestního řádu, podle něhož přiznání náhrady nákladů spojených s účastí poškozeného v trestním řízení brání jejich neúčelnost.

Adhezní řízení a řízení o nároku na pojistné plnění dle zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla jsou dvě samostatná řízení. Právo na právní pomoc dle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod brání trestním soudům, aby poškozeným zcela upřely náhradu nákladů spojených s jejich účastí v trestním řízení, resp. se zastoupením zmocněncem, z důvodu, že náhrada nákladů spojených s právním zastoupením byla už přiznána v řízení o pojistném plnění.

Ústavní stížnost podali poškození příbuzní zemřelého, kteří v trestním řízení uplatnili nároky na náhradu způsobené škody a újmy. V minulosti okresní soud nároky poškozených v obecné rovině uznal, ale konstatoval, že fakticky je má plnit pojišťovna, což se poté také stalo. Později uložil odsouzenému v adhezním řízení povinnost nahradit poškozeným náklady vzniklé přibráním zmocněnce. Krajský soud tato usnesení zrušil a nově rozhodl, usnesení krajského soudu však zrušil Ústavní soud². Po zrušujícím rozsudku krajského soudu okresní soud nově rozhodl o povinnosti odsouzeného nahradit stěžovatelům náklady vzniklé přibráním zmocněnce a opětovně přezkoumal návrhy zmocněnce. Napadenými usneseními krajský soud zrušil rozhodnutí okresního soudu a zamítl návrh stěžovatelů na úhradu nákladů souvisejících s jejich účastí v trestním řízení s výjimkou stěžovatelky 2), již přiznal

---

¹ Tato část byla zpracována na základě pravidelných zpráv „Sledování rozhodovací činnosti Ústavního soudu k postavení a působnosti státního zastupitelství“ vypracovávaných Mgr. Ing. Markétou Daňkovou, asistentkou zástupkyně analytického a legislativního odboru Nejvyššího státního zastupitelství, a Mgr. Žanetou Vašíčkovou, asistentkou zařazenou na analytickém a legislativním odboru Nejvyššího státního zastupitelství, v tomto případě za období roku 2023.

² Nález ÚS ze dne 28. 7. 2020 sp. zn. IV. ÚS 3555/19.

náhradu ve výši 23 350,58 Kč. Okresní soud se podle něj nedostatečně zabýval otázkou, zda úkony právní služby vyúčtované zmocněncem sloužily poškozeným k účelnému uplatnění jejich nároků. O povinnosti odsouzeného zaplatit náhradu škody bylo pravomocně rozhodnuto pouze u stěžovatelky 2), ostatní byli odkázáni na občanskoprávní řízení.

Stěžovatelé zejména uvedli, že napadená rozhodnutí zamítající jejich žádost o adekvátní uhrazení nákladů jejich zmocněnce neodpovídají požadavkům kladeným předchozím nálezem Ústavního soudu v jejich věci a porušují jejich ústavně zaručená práva, zejména práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 a čl. 11 Listiny.

Ústavní soud předně uvedl, že již v minulosti rozhodoval o ústavní stížnosti stěžovatelů vyhovujícím nálezem ze dne 28. 7. 2020 sp. zn. IV. ÚS 3555/19, proto odkázal na obecná východiska už jednou vymezená. V nyní posuzované věci tak obrátil pozornost k náhradě nákladů vzniklých přibráním zmocněnce, nárokovaných poškozenými současně vůči pojišťovně a rovněž v adhezním řízení.

Konkurencí nároků na náhradu nákladů spojených s právním zastoupením se zabýval rozsudek Nejvyššího soudu³, který dospěl k závěru, že je nutné tyto nároky (vůči škůdci a vůči pojišťovně) důsledně odlišovat. Podle § 6 odst. 2 písm. d) zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla⁴ má pojištěný nárok na úhradu účelně vynaložených nákladů spojených s právním zastoupením při uplatňování nároků dle § 6 odst. 1 písm. a) tohoto zákona, tedy způsobených újmou vzniklou ublížením na zdraví nebo usmrcením. Dle Nejvyššího soudu je charakter nákladů třeba vyložit jako účelně vynaložené náklady spojené s právním zastoupením při uplatňování nároků na pojistné plnění vůči pojišťovně, nikoli jako náklady vynaložené v adhezním řízení proti škůdci.

V § 154 odst. 1 trestního řádu je stanoveno, že byl-li poškozenému alespoň zčásti přiznán nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích, nahradí odsouzený poškozenému „*náklady potřebné k účelnému uplatnění tohoto nároku v trestním řízení, včetně nákladů vzniklých přibráním zmocněnce.*“ Ustanovení § 154 odst. 2 trestního řádu navíc rozšiřuje náhradu nákladů poškozeného i nad rámec nákladů účelně vynaložených k uplatnění nároku, a to na náhradu nákladů, které mu vznikly vůbec v souvislosti s účastí na trestním řízení, i když žádný nárok v adhezním řízení neuplatnil.

V projednávané věci krajský soud původně přiznal stěžovatelům v roce 2019 náhradu nákladů vzniklých přibráním zmocněnce jednotlivě ve výši 1 815 Kč, stěžovatelce 2) přiznal náhradu ve výši 9 273 Kč. Po nález Ústavního soudu krajský soud návrh stěžovatelů na úhradu těchto nákladů zamítl s výjimkou stěžovatelky 2), již přiznal 23 350,58 Kč. Své rozhodnutí v obecné rovině opřel o dva argumenty – účelnost jednotlivých nákladů a skutečnost, že pojistitelka už uhradila stěžovatelům náklady právního zastoupení za tři úkony právní služby (ve výši 13 140 Kč – 26 100 Kč v závislosti na výši pojistitelkou přiznaného odškodnění nemajetkové újmy).

Ani jeden z těchto argumentů není z ústavněprávního hlediska udržitelný. Napadená rozhodnutí v první řadě stírají rozdíly mezi § 154 odst. 1 a odst. 2 trestního řádu. Tato ustanovení zakládají dva odlišné nároky, a to náhradu nákladů potřebných k účelnému

³ Rozsudek NS ze dne 11. 4. 2018 sp. zn. 25 Cdo 4112/2017.

⁴ Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla).

uplatnění nároku na náhradu škody a náhradu nákladů souvisejících s účastí poškozeného v trestním řízení. V případě druhého nároku, který připadá v úvahu u celkem 11 „neúspěšných“ stěžovatelů, není kritérium účelnosti vůbec použitelné. Přesto na základě tohoto kritéria krajský soud odmítl uznat některé náklady. V této souvislosti Ústavní soud připomenul, že **zmocněnec poškozených hraje v trestním řízení širší roli než jen k vymožení náhrady škody. Účast poškozených v trestním řízení má již sama o sobě satisfakční funkci, i kdyby neuplatnili žádný nárok v adhezním řízení.**

Zmocněnec je poškozeným oporou v situaci, již si nevybrali, do níž se dostali proti vlastní vůli. Tato východiska zohledňuje právě § 154 odst. 2 trestního řádu, který by měl poškozeným umožnit minimalizaci dalších nákladů vzniklých s uplatňováním jejich práv v trestním řízení. **Upření náhrady těchto nákladů z důvodu jejich neúčelnosti je v rozporu s § 154 odst. 2 trestního řádu i s právem na právní pomoc zaručeným čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.**

Vzhledem k částečnému přiznání náhrady škody stěžovatelce 2) bylo u ní jediné možné zvažovat kritérium účelnosti potřebných nákladů dle § 154 odst. 1 trestního řádu. V jejím případě však neobstojí argument poukazující na úhradu nákladů právního zastoupení pojistitelkou. Pojišťovna nemůže ovlivňovat průběh adhezního řízení, jedná se o dvě samostatná řízení. Pokud by se měly náhrady nákladů mezi nimi započítávat, stavělo by to poškozené před dilema, v jakém řízení své nároky vůbec uplatňovat.

Ústavní soud konstatoval, že nemůže vyloučit možnost, že v adhezním řízení soudy dílčím způsobem zohlední, nakolik duplicitní byly úkony právní služby právního zastoupení v obou typech řízení, neboť obecné soudy by měly při zkoumání účelnosti vynaložených nákladů přihlídnout i k tomu, aby nebyl nadměrně umocněn postih pachatele trestného činu.

Snížením náhrady nákladů potřebných k účelnému uplatnění nároku stěžovatelky 2) a nákladů souvisejících s účastí zbylých stěžovatelů v trestním řízení, s odkazem na jejich neúčelnost a na jejich vymožení v řízení s pojistitelkou, vedlo k porušení základního práva stěžovatelů na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a práva na právní pomoc dle čl. 37 odst. 2 Listiny.

Z uvedených důvodů Ústavní soud vyhověl ústavní stížnosti stěžovatelů a zrušil napadená usnesení krajského soudu.

b) Nález Ústavního soudu ze dne 18. 4. 2023 sp. zn. I. ÚS 323/23

I. Každé trestní stíhání představuje prima facie střet mezi právem na osobní svobodu a veřejným zájmem reprezentovaným státní mocí označit škodlivá jednání pro společnost jako celek a pravomocí trestat pachatele takových jednání, a proto musí probíhat podle zásad spravedlivého procesu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod), kam se řadí i princip presumpce nevinny zakotvený v čl. 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. K tomu je vhodné uvést, že pravidlo in dubio pro reo, které vychází právě z principu presumpce nevinny, vyžaduje, aby to byl stát, kdo nese konkrétní důkazní břemeno. Obsahem pravidla in dubio pro reo pak je, že není-li v důkazním řízení dosaženo praktické jistoty o existenci relevantních skutkových okolností, tj. jsou-li přítomny důvodné pochybnosti ve vztahu ke skutku či osobě pachatele, jež nelze odstranit ani provedením dalšího důkazu, je nutno rozhodnout ve prospěch

obžalovaného [srov. nálezy ze dne 17. 5. 2007 sp. zn. IV. ÚS 260/05 (N 86/45 SbNU 259), ze dne 12. 1. 2009 sp. zn. II. ÚS 1975/08 (N 7/52 SbNU 73) nebo ze dne 5. 3. 2010 sp. zn. III. ÚS 1624/09 (N 43/56 SbNU 479)].

II. Spolupůsobilo-li při vzniku určitého následku trestného činu ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 148 odst. 1 trestního zákoníku více různých příčin (např. jednání obžalovaného a jiné osoby), lze učinit závěr, zda pachatel svým jednáním naplnil či nenaplnil zákonný znak spočívající v porušení důležité povinnosti uložené pachateli zákonem nebo vyplývající z jiných skutečností, až po pečlivém vyhodnocení všech konkrétních okolností skutku a významu a důležitosti každé příčiny pro vzniklý následek v souladu s principem gradace příčinné souvislosti. Závěr o důvodnosti aplikace zákonného znaku spočívajícího v tom, že pachatel příslušný trestný čin spáchal též proto, že porušil důležitou povinnost uloženou mu podle zákona, je namísto učinit jen tehdy, bylo-li toto porušení v rozhodující míře kauzální pro vznik následku. Naopak v případech, kdy se na jeho vzniku významným způsobem spolupodílelo jednání jiné osoby, důvod k jeho užití nenastává.

III. Podmínky trestnosti činu je třeba interpretovat ve světle zásad trestního práva, mezi které patří i zásada subsidiarity trestní represe a z ní vyplývající princip ultima ratio. Podle tohoto principu je trestní právo právem, jehož prostředky mají a musejí být užívány tehdy a jen tehdy, nepřichází-li užití jiných prostředků právního řádu v úvahu, neboť již byly vyčerpány nebo jsou zjevně neúčinné či nevhodné. Užití trestněprávního postupu, aniž by dostatečně účinné prostředky jiných právních odvětví (zejména prostředky soukromoprávní – a při jejich nedostatečnosti sankce správní), byly, jsou-li dostupné, případně použity, by byl v rozporu se zásadou subsidiarity trestní represe, která vyžaduje, aby stát uplatňoval prostředky trestního práva zdrženlivě, tedy jen v případech, kde jiné právní prostředky selhávají nebo nejsou efektivní. Neaplikují-li obecné soudy zásadu subsidiarity trestní represe, ačkoliv skutkové okolnosti svědčí o tom, že k tomu byly splněny podmínky, je porušen ústavní princip nullum crimen, nulla poena sine lege zakotvený v čl. 39 Listiny základních práv a svobod [viz např. nález Ústavního soudu ze dne 4. 8. 2010 sp. zn. II. ÚS 1098/10 (N 155/58 SbNU 321)].

V pořadí již druhým rozsudkem okresního soudu byl stěžovatel uznán vinným přečinem ublížení na zdraví z nedbalosti, jehož se dopustil tím, že jako řidič osobního motorového vozidla taženého na tažném laně jiným motorovým vozidlem při jízdě nevěnoval pozornost řízení a střetnul se s protijedoucím vozidlem, jehož řidič utrpěl zhmoždění hrudníku a řezné rány.

Odvolání stěžovatele krajský soud zamítl jako nedůvodné podle § 256 trestního řádu. Uvedl, že stěžovatel se vytýkaného jednání dopustil jako řidič vozidla taženého (vlečeného) na laně druhým vozidlem, přičemž této činnosti nevěnoval dostatečnou pozornost. Krajský soud se neztotožnil s tvrzením stěžovatele, že k částečnému přejetí do protisměru došlo z blíže nezjištěných příčin, pravděpodobně po impulsu odstředivé síly působící na vlečené vozidlo v oblouku zatáčky v mírném stoupání, na které nebyl schopen reagovat. Nejvyšší soud následně dovolání stěžovatele odmítl.

Ústavní stížností se stěžovatel domáhá zrušení rozhodnutí obecných soudů s tvrzením, že jimi došlo k porušení jeho ústavně zaručených základních práv dle čl. 36

odst. 1 a čl. 39 Listiny základních práv a svobod. Stěžovatel namítal, že ve skutečnosti není pachatelem daného trestného činu, ale poškozeným na zdraví. Je přesvědčen, že z provedených důkazů nikdy nevyšlo najevo, že by nevěnoval řízení automobilu dostatečnou pozornost. Tvrdil, že mu nelze vytýkat pozdní reakci v trestněprávním smyslu, když připouští, že ostatní (přestupkové) okolnosti autonehody mu vytýkat lze, ale nikoli odděleně od ostatních členů posádky soupravy vlečného a vlečeného vozidla.

Ústavní soud předně uvedl, že pro závěr o vině přečinem ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 148 odst. 1 trestního zákoníku je důležité, že k naplnění této skutkové podstaty nestačí pouhé jednání pachatele způsobující poškozenému ublížení na zdraví ve smyslu § 122 odst. 1 trestního zákoníku, ale toto jednání musí současně naplňovat znak porušení důležité povinnosti vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, přičemž porušení důležité povinnosti je zde na rozdíl od přečinu těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 trestního zákoníku, kde jde o zvlášť přitěžující okolnost podle odstavce 2, znakem základní skutkové podstaty (odstavec 1). Podle ustálené judikatury, spolupůsobilo-li při vzniku určitého následku trestného činu více různých příčin, lze učinit závěr, že pachatel svým jednáním (ne)naplnil zákonný znak spočívající v porušení důležité povinnosti uložené pachateli zákonem nebo vyplývající z jiných skutečností ve smyslu § 148 odst. 1 trestního zákoníku, až po pečlivém vyhodnocení všech konkrétních okolností skutku a významu a důležitosti každé příčiny pro vzniklý následek v souladu s principem gradace příčinné souvislosti.

Není sporu o tom, že při dané dopravní nehodě byl zraněn poškozený a rovněž stěžovatel, který utrpěl nejvážnější zranění a na průběh dopravní nehody si nepamatuje. Sporné ale je, zda tento následek dopravní nehody vznikl v příčinné souvislosti se zaviněným (nedbalostním) jednáním stěžovatele, které je mu ve skutkové větě výroku o vině v napadeném rozsudku okresního soudu kladeno za vinu, a to, že při jízdě nevěnoval řízení uvedeného automobilu dostatečnou pozornost, v důsledku čehož při průjezdu táhlou pravotočivou zatáčkou přejel částečně do protisměrného jízdního pruhu, s tím, že mělo naplňovat zejména § 5 odst. 1 písm. b) a § 11 odst. 1 zákona o silničním provozu⁵ s důsledkem vyjádřeným v právní větě tohoto rozsudku, že tím porušil důležitou povinnost uloženou mu podle zákona.

Ústavní soud považoval za nutné podotknout, že **příslušné státní zastupitelství z neznámých a nepochopitelných důvodů zahájilo trestní stíhání v dané věci pouze proti stěžovateli, nikoli též proti řidiči vlečného vozidla, příp. i majiteli vlečeného vozidla, který stěžovatele a J. N. prokazatelně o odtažení vozidla požádal. Tím státní zastupitelství vytvořilo pro rozhodující soudy nevhodnou situaci s ohledem na hodnocení příčinné souvislosti (zejména z hlediska gradace příčinné souvislosti), dále zavinění stěžovatele a naplnění znaku porušení důležité povinnosti uložené mu podle zákona.** Ani to však rozhodující soudy nezabýváje povinností řádně se s otázkami příčinné souvislosti, zavinění stěžovatele a naplnění znaku porušení důležité povinnosti uložené mu podle zákona vypořádat nejen osamoceně ve vztahu ke stěžovateli, ale i s přihlédnutím k jednání všech osob, které se na nehodovém ději podílely, což v posuzovaném případě obecné soudy neučinily, a to bez toho, aby v rozporu se zásadou obžalovací činily závěry

⁵ Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu).

o jejich vině z hlediska žalovaného trestného činu přečinu ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 148 odst. 1 trestního zákoníku či jiného v úvahu přicházejícího trestného činu.

Pro trestné činy v dopravě, u nichž se z hlediska subjektivní stránky vyžaduje nedbalost ve smyslu § 16 trestního zákoníku, je významné, že řidič motorového vozidla odpovídá za škodlivý následek dopravní nehody, který mohl předvídat nebo alespoň měl a mohl předvídat, přičemž zavinění musí zahrnovat vývoj příčinné souvislosti i znak porušení důležité povinnosti. Základním předpokladem trestní odpovědnosti je bezpečné zjištění příčinného působení jednání obviněného na společenské vztahy chráněné trestním zákonem a toho, zda toto jednání nese znaky zavinění.

Při posuzování okolností, které může či nemůže řidič předvídat, je třeba vycházet z konkrétní dopravní situace. Z hlediska zavinění z nedbalosti to znamená, že kromě míry povinné opatrnosti vyplývající z pravidel silničního provozu zde existuje i její subjektivní vymezení, vztahující se k míře opatrnosti, kterou je schopen řidič v konkrétním případě vynaložit. O zavinění z nedbalosti může jít pouze tehdy, jsou-li povinnost a možnost předvídat porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem dány současně.

Z hlediska posuzování skutečnosti, zda stěžovatel v okamžiku dopravní nehody věnoval či nevěnoval řízení dostatečnou pozornost, je třeba poukázat na výpověď řidiče protijedoucího vozidla svědka A. Ch., který popsal moment, kdy došlo k dopravní nehodě, jako okamžik, kdy protijedoucí auto vyjelo do protisměru, a to nikoliv agresivně, nýbrž plynule. Podle výpovědi na místě přítomného policisty prap. J. Z. bylo v daném případě velmi složité určit zavinění. Mimo jiné uvedl, že řidič taženého (sc. vlečného) vozidla mohl v zatáčce přidat plyn, na což řidič taženého (sc. vlečeného) vozidla nemusel stihnout zareagovat.

Znalec příbraný okresním soudem ve znaleckém posudku mimo jiné uvedl, že ke střetu vozidel mohlo dojít v důsledku odstředivé síly působící na tažené vozidlo v oblouku zatáčky ve stoupání, kdy impuls mohl vzniknout po přidání plynu řidičem vlečného vozidla současně s určitou reakcí řidiče vlečeného vozidla a jeho korekcí řízení (s nefunkčním posilovačem řízení značně ztíženou). Nebylo však zjištěno, zda je pozdní reakce stěžovatele z technického hlediska doložitelná. **Podle zjištěných skutkových okolností odpovědnost za dopravní nehodu jistě nenesl jen stěžovatel, ale i řidič vlečného vozidla J. N. a případně rovněž majitel taženého vozidla A. K., když bylo třeba zvlášť hodnotit význam a důležitost každé příčiny pro vznik následku, a to z hlediska viny stěžovatele, aniž by bylo třeba se zabývat případnou trestní odpovědností J. N. a A. K.** Podstatné navíc je, že ač ze strany stěžovatele i J. N. nepochybně došlo k porušení § 34 odst. 2, 3 zákona o silničním provozu, které se týká vlečení motorových vozidel, resp. § 4 písm. a), b) [příp. i § 5 odst. 1 písm. a)] zmíněného zákona, porušení těchto ustanovení zákona o silničním provozu mělo sice podle závěrů okresního soudu uvedených v odůvodnění jeho napadeného rozsudku souvislost se vznikem nehody, ale toto právní posouzení neplyne z popisu skutku v tzv. skutkové větě, ve které nejsou tato ustanovení uvedena.

Podle tzv. skutkové věty výroku o vině v napadeném rozsudku okresního soudu byla rozhodující a bezprostřední příčinou nehody okolnost, že stěžovatel nevěnoval řízení

vlečeného vozidla dostatečnou pozornost, v důsledku čehož při průjezdu táhlou pravotočivou zatáčkou přešel částečně do protisměrného jízdního pruhu, a tímto jednáním porušil zejména § 5 odst. 1 písm. b) a § 11 odst. 1 zákona o silničním provozu. Tato skutečnost však z žádného provedeného důkazu jednoznačně nevyplývá, a to vzhledem k nejednoznačnému vyjádření znalce.

V řízení tak nebylo jednoznačně prokázáno, co bylo skutečnou příčinou dopravní nehody a jakým podílem se na vzniku dopravní nehody podílel právě stěžovatel, neboť možnostmi vzniku průběhu nehody bylo víc, což právě znalec vyjádřil tím, že „patrně“ šlo o souhru více uvedených okolností, když taková formulace nesvědčí o shora uvedeném nejvyšším možném stupni jistoty, který lze od lidského poznání požadovat, alespoň na úrovni obecného pravidla „prokázání mimo jakoukoliv rozumnou pochybnost“.

Z tohoto hlediska nebyl zatím provedeným dokazováním prokázán příčinný vztah uvedeného údajného jednání stěžovatele, spočívajícího v nevěnování dostatečné pozornosti řízení vlečeného vozidla s následkem. Za takové situace nelze vycházet z domněnek či nějaké pravděpodobnosti, zvláště když **z hlediska § 148 odst. 1 trestního zákoníku nestačí jen příčinná souvislost mezi veškerým jednáním stěžovatele a následkem ublížení na zdraví u poškozeného, ale je také nutné, aby k tomu došlo při porušení důležité povinnosti vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uložené mu podle zákona.**

Rozhodující obecné soudy, aniž by se zabývaly otázkou, kdo byl hlavním viníkem dané dopravní nehody, bez dalšího učinily závěr, že jednání stěžovatele bylo příčinou významnou pro vznik následku v podobě ublížení na zdraví poškozeného A. Ch. s tím, že věnoval-li by se stěžovatel plně řízení a adekvátně zareagoval na dopravní situaci pootočením řízení, k dopravní nehodě by nedošlo. Ústavní soud se však s tím odůvodněním neztotožnil, neboť takový závěr nevyplýval ze znaleckého posudku ani z provedeného dokazování.

Spolupůsobilo-li při vzniku určitého následku trestného činu více různých příčin, lze učinit závěr, zda pachatel svým jednáním naplnil či nenaplnil zákonný znak spočívající v porušení důležité povinnosti uložené pachateli zákonem nebo vyplývající z jiných skutečností (např. ve smyslu § 148 odst. 1 trestního zákoníku), až po pečlivém vyhodnocení všech konkrétních okolností skutku a významu a důležitosti každé příčiny pro vzniklý následek v souladu s principem gradace příčinné souvislosti. Jinými slovy je nezbytné, aby porušení konkrétní povinnosti považované za důležitou bylo v souladu s principem gradace příčinné souvislosti zásadní příčinou vzniku následku (účinku). **Spolupůsobilo-li při vzniku následku více příčin (např. jednání obžalovaného a jiné osoby), je třeba z hlediska povahy znaku „porušení důležité povinnosti“ vždy zkoumat konkrétní okolnosti skutku a zvláště hodnotit význam a důležitost každé příčiny pro vznik následku. Závěr o důvodnosti aplikace zákonného znaku spočívajícího v tom, že pachatel příslušný trestný čin spáchal též proto, že porušil důležitou povinnost uloženou mu podle zákona, je namíste učinit tehdy, bylo-li toto porušení v rozhodující míře kauzální pro vznik následku. Naopak v případech, kdy se na jeho vzniku významným způsobem spolupodílelo jednání jiné osoby, důvod k jeho užití nenastává.**

Napadená rozhodnutí jsou založena na tom, že důvodnost právního posouzení skutku stěžovatele je dána v důsledku porušení zejména § 5 odst. 1 písm. b) a § 11 odst. 1

zákona o silničním provozu. **V daném směru je však podstatné, že zákaz formulovaný citovanými ustanoveními byl povinen respektovat nejen stěžovatel coby řidič vlečeného vozidla, ale současně i řidič vozidla vlečného.** Tato skutečnost pak nalézá svého významu z toho hlediska, že napadená rozhodnutí nezohlednila jednání a zavinění zmíněných osob, neboť závěr o naplnění skutkové podstaty přečinu ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 148 odst. 1 trestního zákoníku stěžovatelem byl učiněn, aniž by příslušné soudy zvážily, zda není namístě posoudit kauzální význam jednání řidiče vlečného vozidla, který si musel být vědom toho, že vlečné vozidlo, které řídil, bylo pro vlečení taženého vozidla nevhodné a z technického hlediska nepřijatelné, neboť řidič taženého vozidla měl výrazně omezený výhled dopředu, což s vysokou pravděpodobností mělo přímý vliv na vznik předmětné dopravní nehody, případně majitele vlečeného vozidla, který rovněž musel mít povědomí o tom, že vozidlo má nevyhovující technický stav k přepravě, přesto stěžovatele a J. N. o jeho odtah požádal.

Ústavní soud uzavřel, že skutková zjištění vyjádřená v napadených rozhodnutích na základě zhodnocení provedeného dokazování a závěry obecných soudů z nich vyplývající neumožňují učinění závěru, že by se na vzniku zranění poškozeného (a také stěžovatele) podílelo jako výlučná a samostatná rozhodující příčina toliko jednání stěžovatele. **Závěr obecných soudů, že se stěžovatel dopustil vytýkaného jednání, nelze proto považovat za náležitě prokázaný a dostatečně odůvodněný, resp. je v extrémním rozporu se skutkovými zjištěními obecných soudů vycházející z dosud provedených důkazů,** čímž se vymyká z mezí § 2 odst. 5 trestního řádu a je současně i v rozporu se zásadou volného hodnocení důkazů a pravidlem *in dubio pro reo* vyplývajícím z principu presumpce neviny podle čl. 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, čímž bylo porušeno právo stěžovatele na řádný proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

c) Nález Ústavního soudu ze dne 31. 10. 2023 sp. zn. IV. ÚS 650/23

Tím, že stěžovatelé nedostali možnost v řízení účinně argumentovat, nebo se do něj vůbec jakkoli zapojit, došlo k porušení jejich práva vyjádřit se ke všem prováděným důkazům podle čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a jejich práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Tato procesní povinnost obecných soudů je o to důležitější v řízení ve druhé instanci, neboť po přijetí rozhodnutí stížnostního soudu již stěžovatelé nemají procesní nástroj, kterým by mohli své argumenty uplatnit.

Analogické použití § 12a advokátního tarifu⁶ na případ zvoleného zmocněnce poškozených je možné pouze tehdy, jsou-li náklady zvoleného zmocněnce neúměrně vysoké ve srovnání s přiznanou výší náhrady škody, a pouze při náležitém a pečlivém odůvodnění takového postupu.

Rozhodování o nákladech řízení je doménou obecných soudů a Ústavnímu soudu do tohoto rozhodování zásadně nepřísluší zasahovat. Z ústavněprávního hlediska ob stojí takový postup obecných soudů, který není svévolný a respektuje principy plynoucí z ústavního pořádku a z ustálené judikatury Ústavního soudu. Obecné soudy mají povinnost hodnotit přiměřenost výše sazby za jeden úkon právní služby, potřebnost každého jednotlivého úkonu a přiměřenost celkové částky náhrady nákladů vůči

---

⁶ Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif).

celkové částce náhrady újmy přiznané poškozenému. V této souvislosti lze připomenout také judikaturu Ústavního soudu, podle níž by obecné soudy měly při zkoumání účelnosti vynaložených nákladů přihlídnout i k tomu, aby nebyl nadměrně umocněn postih pachatele trestného činu. S ohledem na absenci dovolacího přezkumu však rozhodují stížnostní soudy v otázkách nákladů na přibrání zmocněnce poškozeného s konečnou platností. To logicky klade vyšší nároky na řádné odůvodnění jejich rozhodnutí.

Ústavní soud již mnohokrát posuzoval použití § 12a advokátního tarifu na situace, které v tomto ustanovení nejsou výslovně předvídány. Ve své dnes již ustálené judikatuře Ústavní soud za určitých podmínek připouští takový výklad advokátního tarifu, podle nějž lze § 12a aplikovat nejen na ustanoveného zmocněnce poškozených, jak plyne z jazykového a systematického výkladu tohoto ustanovení, nýbrž i na zmocněnce zvoleného. Takový postup má za cíl umožnit korekci celkové nepřiměřené výše přiznané náhrady nákladů, avšak vždy musí být řádně a dostatečně individuálně odůvodněn. Analogické použití § 12a advokátního tarifu na případ zvoleného zmocněnce poškozených je tedy možné pouze tehdy, pokud jsou náklady zvoleného zmocněnce neúměrně vysoké ve srovnání s přiznanou výší náhrady škody, a pouze při náležitém a pečlivém odůvodnění takového postupu.

Odůvodnění dvou napadených usnesení, v nichž krajský soud přistoupil k použití § 12a advokátního tarifu, však náležité a pečlivé odůvodnění neobsahují. Krajský soud opřel svůj argument pouze o princip rovnosti a nediskriminace, vůbec však své odůvodnění nevztáhl ke konkrétní projednávané věci. Argumentace principem rovnosti a nediskriminace se Ústavnímu soudu jeví jako nepřiléhavá, neboť podstatou (dnes již zrušeného) ustanovení § 12a bylo právě odlišení dvou kategorií, které byly dlouhodobě a cíleně honorovány jinak. Na tomto místě lze poukázat na důvodovou zprávu k novele advokátního tarifu, kterou byl s účinností od 1. 1. 2022 zrušen § 12a: *"Ustanovení § 12a advokátního tarifu představuje určitou formu znevýhodnění advokátů ve vztahu ke státu, kdy je stát výrazně zvýhodněn před jinými klienty. Zrušením tohoto ustanovení budou vztahy narovnány, a advokáti tak již nebudou při zastupování státu znevýhodněni."* Ústavní soud proto uzavírá, že pokud krajský soud v následujícím řízení přistoupí k analogickému použití § 12a advokátního tarifu na právní úkony učiněné do konce roku 2021, musí tento svůj postup náležitě a pečlivě odůvodnit a vysvětlit, proč jsou náklady zvoleného zmocněnce neúměrně vysoké, a to ve vztahu ke konkrétní věci, nikoli pouze obecným odkazem na princip rovnosti a nediskriminace.

2. Judikatura Nejvyššího soudu

a) Rozh. č. 5/2023 Sb. rozh. tr.

Dopravní nehoda způsobená řidičem autobusu převážejícího větší počet osob (nejméně 7), která byla zapříčiněna tím, že řidič autobusu jel nepřiměřenou rychlostí a nepřizpůsobil jízdu stavu a povaze vozovky a dalším okolnostem, a při níž sjel autobus do příkopu, narazil do stromu a převážené osoby utrpěly zranění, je obvykle charakterizovaná stavem obecného ohrožení, pro který je typické přiblížení k poruše (bezprostřední a konkrétní nebezpečí) a dále určitá živelnost a neovladatelnost průběhu událostí. Takové jednání řidiče autobusu vykazuje znaky přečinu obecného ohrožení z nedbalosti podle § 273 odst. 1 tr. zákoníku.

Pod uplatněný dovolací důvod nelze podřadit námitky obviněného L. B. obsažené v jeho dovolání, které se týkají skutkových okolností zjištěných soudem prvního stupně a odvolacím soudem a jimi provedených důkazů a jejich hodnocení. Totéž se týká výhrad obviněného ve vztahu k tomu, jak se soudy nižších stupňů vypořádaly s jeho obhajobou. Přitom soudy nižších stupňů v nyní posuzované trestní věci ve svých rozhodnutích podrobně a v souladu s principy formální logiky vysvětlily, proč neuvěřily obhajobě obviněného a jeho tvrzením a z jakých důvodů dospěly k závěru o jeho vině. Nejvyšší soud proto odkazuje na své usnesení ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. 5 Tdo 86/2002 (uveřejněné pod č. T 408. ve svazku 17 Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2002), z něhož vyplývá, že v případě podání dovolání, v němž obviněný toliko opakuje námitky, které byly uplatněny již v řízení před soudem prvního či druhého stupně a s nimiž se tyto soudy dostatečně a správně vypořádaly, jde o dovolání zjevně neopodstatněné ve smyslu § 265i odst. 1 písm. e) trestního řádu.

Pod uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu by mohla být podřaditelná námitka obviněného, že rychlost jeho jízdy 65 km/h nebyla nepřiměřená a že neporušil důležitou povinnost řidiče motorového vozidla uloženou mu zákonem. Pokud jde o nepřiměřenost rychlosti jím řízeného autobusu, odvolací soud se s touto otázkou vypořádal v zásadě dostatečně a velmi podrobně (viz zejména body 7. až 10. odůvodnění jeho rozsudku) a s jeho závěry Nejvyšší soud souhlasí a odkazuje na ně, byť v napadeném rozsudku učinil odvolací soud nesprávný právní závěr, že obviněný porušil důležitou povinnost řidiče motorového vozidla uloženou mu zákonem.

Nejvyšší soud se totiž neztotožnil s právním posouzením odvolacího soudu, pokud ten změnil právní kvalifikaci posuzovaného skutku na přečin těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1, 2 trestního zákoníku, ačkoli soud prvního stupně v něm spatřoval přečin obecného ohrožení podle § 273 odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního zákoníku. Podle názoru Nejvyššího soudu bylo právní posouzení skutku spáchaného obviněným, k němuž dospěl soud prvního stupně, z důvodů vyložených níže správné a odvolací soud pochybil, jestliže u obviněného dovodil porušení důležité povinnosti uložené mu zákonem jako řidiči motorového vozidla. I přes tuto vadu v právním posouzení, která je ovšem ve prospěch obviněného, nemohl Nejvyšší soud rozhodnout o jeho dovolání jinak než odmítnutím dovolání jako zjevně neopodstatněného, a to s ohledem na zákaz reformationis in peius, konkretizovaný v ustanoveních § 265p odst. 1 a § 265s odst. 2 trestního řádu, který nedovoluje, aby nové rozhodnutí bylo pro obviněného nepříznivější, než bylo původní rozhodnutí, tedy aby v jakémkoliv směru zhoršovalo jeho situaci. Správné právní posouzení skutku spáchaného obviněným jako přečinu obecného ohrožení podle § 273 odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního zákoníku by totiž bylo v jeho neprospěch, neboť při této právní kvalifikaci odpovídající zákonu by musel být uznán vinným trestným činem spojeným s přísnější trestní sazbou trestu odnětí svobody, než jaká hrozila obviněnému za přečin těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1, 2 trestního zákoníku, jímž jej uznal vinným odvolací soud.

Nejvyšší soud v souvislosti s výše uvedeným považuje za vhodné především připomenout, že přečinu těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1, 2 trestního zákoníku se dopustí, kdo jinému z nedbalosti způsobí těžkou újmu na

zdraví proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona. Za tento trestný čin je zákonem stanovena trestní sazba trestu odnětí svobody v délce 6 měsíců až 4 roků.

Přečinu obecného ohrožení podle § 273 odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního zákoníku se dopustí ten, kdo z nedbalosti způsobí obecné nebezpečí tím, že vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že zapříčiní požár nebo povodeň nebo škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektřiny nebo jiných podobně nebezpečných látek nebo sil nebo se dopustí jiného podobného nebezpečného jednání, a způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví. Objektivní stránka tohoto přečinu předpokládá vyvolání stavu obecného nebezpečí, jímž se rozumí stav nebo situace hrozící vznikem vážné poruchy, v důsledku níž jsou lidé vydáni v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví, anebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu. Z ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu pak vyplývá, že musí být tímto nebezpečím ohroženo nejméně 7 osob (viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 39/1982 Sb. rozh. tr.).

V obou případech jde o nedbalostní trestné činy s tím, že přečin obecného ohrožení z nedbalosti podle § 273 odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního zákoníku je ve vztahu speciality k přečinu těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1, 2 trestního zákoníku. Protože objektem přečinu obecného ohrožení z nedbalosti je mimo jiné i zájem společnosti na ochraně života a zdraví lidí, je vyloučen jeho jednočinný souběh s přečinem těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti.

Jak je z výše zmíněného popisu rozhodných skutkových okolností patrné, obviněný L. B. jako řidič autobusu, kterým převážel 29 cestujících, z nichž bylo 28 nezletilých dětí školního věku, nepřizpůsobil svou jízdu povětrnostním a dalším podmínkám, zejména pak omezené šíři vozovky a jejímu povrchu zčásti mokrému a zčásti pokrytému rozbředlým sněhem. V důsledku tohoto jednání došlo k vyjetí autobusu s cestujícími mimo vozovku do příkopu, k jeho částečnému převrácení na pravou stranu a k nárazu do stromu. Tím bylo způsobeno těžké ublížení na zdraví nejméně třem osobám a celkově bylo jednáním obviněného bezprostředně ohroženo všech 29 cestujících, z nichž 23 dětí utrpělo lehčí zranění. Proto se Nejvyšší soud neztotožnil se závěrem odvolacího soudu, že nebyla naplněna skutková podstata přečinu obecného ohrožení z nedbalosti podle § 273 odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního zákoníku, jak správně kvalifikoval skutek soud prvního stupně, neboť obviněný potenciálně ohrozil život a zdraví celkem 29 osob. Dopravní nehoda způsobená řidičem autobusu převážejícího uvedený počet osob je totiž obvykle charakterizovaná stavem obecného ohrožení, pro který je typické přiblížení k poruše (bezprostřední a konkrétní nebezpečí) a dále určitá živelnost a neovladatelnost průběhu událostí, při nichž porucha často závisí na nahodilých, z vlivu pachatele se vymykajících okolnostech (viz např. rozbor a zhodnocení publikované pod č. I/1966 Sb. rozh. tr., s. 7). Právě takový stav v nyní posuzované věci nastal, protože autobus řízený obviněným a obsazený výše konkretizovaným počtem osob v důsledku nepřiměřené rychlosti jízdy a jejího nepřizpůsobení stavu a povaze vozovky (§ 18 odst. 1 zákona o silničním provozu) vjel na krajnici a částečně do příkopu, kde se převrátil na pravou stranu, přičemž bylo jen dílem náhody, do čeho narazí, kolik převážených osob se tím zraní a jak vážná budou jejich zranění.

Zároveň se Nejvyšší soud neztotožnil se závěrem odvolacího soudu ani v tom, že by obviněný naplnil znak kvalifikované skutkové podstaty přečinu těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 2 trestního zákoníku, tedy že by porušil důležitou povinnost uloženou mu podle zákona. Pro naplnění tohoto zákonného znaku musí dojít k významnějšímu porušení povinnosti uložené řidiči motorového vozidla zákonem, než jak tomu bylo v nyní posuzovaném případě, kde nedošlo k překročení maximální povolené rychlosti, přičemž překročení přiměřené rychlosti obviněným nebylo natolik výrazné, jak tomu bývá tam, kde je shledáno porušení důležité povinnosti řidiče, a nepřizpůsobení jeho jízdy povaze a stavu vozovky v dané věci sice bylo rozhodující příčinou dopravní nehody, ale nejde o projev nějaké významné řidičské nekázně obviněného. Zároveň zde bylo ve prospěch obviněného zohledněno jeho tvrzení, že se na vzniku dané dopravní nehody mohl spolupodílet i řidič nezjištěného protijedoucího vozidla.

Jak tedy vyplývá ze shora uvedeného, právní kvalifikace skutku, který spáchal obviněný L. B., použitá v napadeném rozsudku odvolacího soudu, sice není odpovídající a zcela výstižná, protože tento skutek vykazuje všechny znaky přečinu obecného ohrožení z nedbalosti podle § 273 odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního zákoníku. Toto správné právní posouzení by však znamenalo změnu rozhodnutí v neprospěch obviněného s ohledem na vyšší trestní sazbu trestu odnětí svobody stanovenou za zmíněný přečin (ve výměře 6 měsíců až 5 let oproti sazbě téhož trestu podle § 147 odst. 2 trestního zákoníku ve výměře 6 měsíců až 4 roky). Takové změně pak brání zákaz reformationis in peius (změny k horšímu), konkretizovaný pro dovolací řízení v ustanoveních § 265p odst. 1 a § 265s odst. 2 trestního řádu, který nedovoluje, aby nové rozhodnutí bylo pro obviněného méně příznivé, než jaké bylo původní rozhodnutí.

Vzhledem k tomu námitky obviněného sice do jisté míry odpovídaly uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu, avšak nebyly shledány opodstatněnými.

Proto Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) trestního řádu jako zjevně neopodstatněné, takže nepřezkoumával zákonnost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí ani správnost řízení mu předcházejícího. Jde totiž o závěr, který lze učinit bez takové přezkumné činnosti pouze na podkladě spisu a obsahu dovolání, aniž by bylo třeba opatřovat další vyjádření dovolatele či ostatních stran trestního řízení nebo dokonce doplňovat řízení provedením důkazů podle § 265r odst. 7 trestního řádu.

Srov.:

<https://sbirka.nsoud.cz/rozsirene-vyhledavani-ve-sbirce/?searchText=5+Tdo+835%2F2022#itemsList>

b) Rozh. č. 13/2023 Sb. rozh. tr.

Prohlášení viny podle § 206c trestního řádu je dobrovolným vyjádřením obviněného, které činí po řádném poučení soudem na základě své vůle o skutku kladeném mu za vinu, jímž souhlasí, že ho spáchal, i s tím, jak je v obžalobě právně posouzen. Jde o svobodný projev vůle, jenž není vázán na další konkrétní

postup či rozhodnutí soudu (např. na rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání podle § 307 trestního řádu). Právní důsledky spojené s prohlášením viny nenastávají okamžikem učinění prohlášení obviněným, ale až rozhodnutím soudu o tom, zda ho přijímá nebo nepřijímá (§ 206c odst. 4 trestního řádu)

Soudem přijaté prohlášení viny obviněného podle § 206c odst. 7 trestního řádu nelze odvolat, a to ani v dalším řízení v téže věci bez ohledu na to, zda došlo ke zrušení meritorního rozhodnutí, které na prohlášení viny navazovalo.

Okresní soud v České Lípě rozsudkem ze dne 9. 11. 2021, sp. zn. 33 T 50/2021, uznal obviněného D. Ú. vinným přečinem ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1 tr. zákoníku spáchaným tak, že dne 8. 2. 2021 ve 21:45 hodin řídil po pozemní komunikaci II/259, v obci D. po předchozím požití psychotropní látky, bez vážného důvodu osobní motorové vozidlo tovární značky XY, šedé barvy, RZ: XY, a když byl zastaven a kontrolován hlídkou Policie České republiky, Obvodní oddělení XY, byla u něj provedenou orientační zkouškou pomocí testu DrugWipe® 5 SP v jeho slinách zjištěna přítomnost THC, a v krvi odebrané mu téhož dne ve 23:58 hodin v nemocnici Česká Lípa, mu byla znaleckým zkoumáním zjištěna přítomnost látky delta-9-tetrahydrokanabinolu v koncentraci 14,4 ng/ml, přičemž látka delta 9-tetrahydrokanabinol patří mezi psychotropní látky uvedené v příloze č. 4 k nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznámech návykových látek, ve smyslu § 44c odst. 1 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, a po ovlivnění touto látkou se nacházel ve stavu, který nebyl slučitelný s bezpečným řízením a ovládáním vozidla.

Za uvedený přečin soud prvního stupně obviněného odsoudil podle § 274 odst. 1 trestního zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání tří měsíců, jehož výkon mu podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 trestního zákoníku podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání dvanácti měsíců. Podle § 73 odst. 1, odst. 3 trestního zákoníku mu uložil trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dvanáct měsíců.

Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci, jako soud odvolací, usnesením ze dne 8. 3. 2022, sp. zn. 55 To 24/2022, odvolání obviněného podle § 256 trestního řádu jako nedůvodné zamítl.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu obviněný podal prostřednictvím obhájce podle § 265b odst. 1 písm. h), i) trestního řádu dovolání, protože napadené usnesení spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení a byl mu uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, o což opíral především své přesvědčení, že mu byl vadně uložen trest zákazu činnosti. Poukázal zejména na to, že tím, že řídil vozidlo pod vlivem návykové látky, nevznikla žádná škoda, spolupracoval s policejními orgány a poskytl veškerou součinnost. Navíc je bezúhonnou osobou a nikdy nebyl za obdobné jednání postižen ani v přestupkovém řízení. Od počátku činil vše, aby své jednání ospravedlnil a napravil se, vzdal se užívání marihuany a uzavřel darovací smlouvu pro spolek na podporu zvířat se závazkem uhradit peněžitou částku 5 000 Kč.

Obviněný nezpochybnil skutek, jenž se stal, ale vytýkal, že odvolací soud nepřezkoumal výrok o vině. Zdůraznil, že soudy nebraly do úvahy skutečnosti, které bylo třeba zvažovat v jeho prospěch a promítnout do podmíněného zastavení trestního stíhání podle § 307 trestního řádu, podle něhož postupoval soud prvního stupně v usnesení ze dne 10. 8. 2021, sp. zn. 33 T 50/2021, které ovšem odvolací soud považoval za nesprávné zejména proto, že nepostačovalo jen prohlášení obviněného, že se ve zkušební době podmíněného zastavení zdrží řízení motorových vozidel, ale bylo nutné uložit trest zákazu činnosti. Proto usnesení soudu prvního stupně zrušil rozhodnutím ze dne 21. 9. 2021, sp. zn. 55 To 362/2021, a věc tomuto soudu vrátil s tím, že nejsou splněny podmínky pro podmíněné zastavení trestního stíhání. Podle obviněného odvolací soud vadně bez dalšího shledal jeho vinu pouze na základě doznání, které však učinil pro účely podmíněného zastavení trestního stíhání podle § 307 trestního řádu, jež odvolací soud neakceptoval. Obviněný poukázal na rozdíl mezi doznáním podmiňujícím postup podle § 307 odst. 1 písm. a) trestního řádu a prohlášením viny podle § 206c odst. 1 trestního řádu, a konstatoval, že když se doznal podle § 307 odst. 1 písm. a) trestního řádu, nemohl odvolací soud postupovat podle § 246 odst. 1 písm. b) trestního řádu a tvrdit, že nemohl výrok o vině s ohledem na prohlášení viny obviněného podle § 206c trestního řádu přezkoumávat. Za takových okolností proto nebyla v souladu s § 2 odst. 5, 6 trestního řádu vina řádně posouzena, neboť nebyla bez rozumných pochybností prokázána (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 4. 2009, sp. zn. 4 Tz 5/2009).

Obviněný zaměřil dovolání i proti výroku o trestu zákazu činnosti spočívajícím v zákazu řízení všech motorových vozidel s tím, že soudy nesprávně posoudily veškeré okolnosti a uložily ho v rozporu se zákonem, protože za přečin podle § 274 odst. 1 trestního zákoníku nelze mechanicky ukládat trest zákazu činnosti. Vytýkal soudům, že dostatečně nezvážily zásadu přiměřenosti trestní sankce a princip proporcionality (viz nálezn Ústavního soudu ze dne 7. 8. 2017, sp. zn. II. ÚS 2027/17). Nebraly v této souvislosti do úvahy všechny okolnosti spáchaného činu a jeho poměry ve smyslu zásad uvedených v § 38 trestního zákoníku. Pro obviněného je uložený trest téměř likvidační, když bylo možné účelu trestního řízení dosáhnout i jiným druhem trestu, např. uložením obecně prospěšných prací nebo peněžitým trestem. Soudy nedbaly na to, že skutku upřímně litoval, a že v důsledku tohoto trestu přišel o jediný zdroj obživy, což má negativní dopad i na jeho prarodiče, kterým vypomáhal finančně a zajišťoval jim transport. Předmětný skutek je jediným přešlapem v jeho životě. Jde i o vybočení z rozhodovací praxe v jiných, obviněným dokladovaných případech (viz rozhodnutí v trestních věcech Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 4 T 298/2015 a sp. zn. 2 T 220/2017 a další), v nichž došlo k podmíněnému zastavení trestního stíhání, aniž by byl obviněným uložen trest zákazu činnosti, ač šlo o typově závažnější jednání. I když soudy v jeho trestní věci nejsou těmito rozhodnutími vázány, jde o rozpornost s ústavními principy a právní jistotou. Z těchto důvodů je trest zákazu činnosti uložený obviněnému nezákonný, a jedná se o trest, který zákon nepřipouští.

Závěrem dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 8. 3. 2022, sp. zn. 55 To 24/2022, i rozsudek Okresní soud v České Lípě ze dne 9. 11. 2021, sp. zn. 33 T 50/2021, zrušil podle § 265k odst. 1 trestního řádu a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Podle § 265a odst. 1 trestního řádu lze dovoláním napadnout pravomocné rozhodnutí ve věci samé, jestliže soud rozhodl ve druhém stupni a zákon to připouští. Skutečnost,

kdy zákon takovou možnost napadnout dovoláním rozhodnutí soudu druhého stupně připouští, vyplývá z povahy takového rozhodnutí a řízení z jakého vzešlo. Dovolatel může napadnout dovoláním rozhodnutí odvolacího soudu pouze v tom rozsahu, v jakém byl podle § 254 odst. 1 trestního řádu odvolací soud oprávněn přezkoumat rozsudek soudu prvního stupně (srov. rozhodnutí publikované pod č. 20/2004 Sb. rozh. tr.). Obdobně tomu je tehdy, jestliže obviněný prohlásil vinu podle § 206c odst. 1 trestního řádu a soud toto prohlášení přijal (§ 206c odst. 4 trestního řádu), protože podle § 206c odst. 7 věta druhá trestního řádu skutečnosti uvedené v prohlášení viny nelze napadat opravným prostředkem [§ 246 odst. 1 písm. b) trestního řádu], což v důsledku znamená, že odvolací soud výrok o vině v rozsahu, v jakém bylo soudem prohlášení viny obviněného přijato, nemůže přezkoumat podle § 254 odst. 1 trestního řádu, protože ho podala osoba, která takovou část rozsudku nemůže napadat. Tudíž ani Nejvyšší soud nemůže v této části rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumávat.

Vzhledem k tomu, že takto v posuzované věci rozhodl i odvolací soud a rozsudek soudu prvního stupně ve vztahu k výroku o vině nepřezkoumával, tak Nejvyšší soud shledal, že v rozsahu, v jakém obviněný prohlásil svou vinu, není dovolání ve smyslu § 265a odst. 1 trestního řádu přípustné.

Podle protokolu o hlavním líčení konaném soudem prvního stupně dne 10. 8. 2021 obviněný za přítomnosti svého obhájce po přednesení návrhu na potrestání a po poučení samosoudkyní o možnosti sjednat dohodu o vině a trestu podle § 206b trestního řádu, nebo prohlásit vinu podle § 206c trestního řádu, anebo prohlásit skutečnosti uvedené v návrhu na potrestání za nesporné podle § 206d trestního řádu, výslovně uvedl „prohlašuji svoji vinu, jsem vinen skutkem, který byl čten státní zástupkyní, prohlašuji, že jsem se toho skutku dopustil, souhlasím s tím, že je i správně kvalifikován, a že skutečnosti uvedené v obžalobě považuji za nesporné a souhlasím s tím, aby se upustilo od jejich dokazování“. Státní zástupkyně k přijetí tohoto prohlášení zaujala kladné stanovisko. Samosoudkyně podle § 206d trestního řádu (podle obsahu šlo správně o § 206c trestního řádu) vyhlásila usnesení, že „soud přijímá prohlášení viny obžalovaného a dokazování v rozsahu, v jakém obžalovaný prohlásil vinu, tedy při zachování popisu skutku a právní kvalifikace tak, jak je uvedeno v návrhu na potrestání, nebude prováděno“. Dále soud prvního stupně vyslechl obviněného pouze k jeho osobním poměrům a provedl listinné důkazy a ve věci rozhodl rozsudkem, jak je výše popsán.

Z uvedeného je tedy zjevné, že obviněný prohlásil vinu a souhlasil s použitou právní kvalifikací skutku jako přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1 trestního zákoníku. Vše zcela ve smyslu § 206c trestního řádu, což soud usnesením přijal. Z těchto důvodů mohl Nejvyšší soud přezkoumávat pouze jiné výroky, které se netýkají rozsahu, v jakém soud ji přijal prohlášení viny obviněného.

Obviněný dovolání podal i proti jiným skutečnostem, ve vztahu k nimž uplatnil důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu, podle něhož je možné podat dovolání, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Tento dovolací důvod se týká nesprávné aplikace zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu na zjištěný skutkový stav, jímž je dovolací soud vázán. Vedle vad, které se týkají právního posouzení skutku, lze s odkazem na uvedený dovolací důvod vytýkat též „jiné nesprávné hmotněprávní posouzení“, jímž se rozumí zhodnocení otázky, která nespočívá přímo v právní

kvalifikaci skutku, ale v právním posouzení jiné skutkové okolnosti mající význam z hlediska hmotného práva (srov. sjednocovací materiál uveřejněný pod č. 36/2004, s. 299 Sb. rozh. tr.). Obsah konkrétně uplatněných námitek, tvrzení i právních názorů, o něž je v dovolání opírána existence určitého dovolacího důvodu, musí skutečně věcně odpovídat zákonnému vymezení takového dovolacího důvodu podle § 265b trestního řádu, pouze formální odkaz na příslušné ustanovení nestačí (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 8. 2002, sp. zn. 5 Tdo 482/2002). Aby Nejvyšší soud mohl věcně dovolání přezkoumat, tak tvrzení v dovolání musí po obsahové stránce konkrétní dovolací důvod skutečně naplňovat, pokud tomu tak není, jde o dovolání podané z jiného než zákonem uvedeného důvodu [viz § 265i odst. 2 písm. b) trestního řádu].

Tyto zásady je možné prolomit, jestliže nebyly dodrženy zásadní požadavky spravedlivého procesu (srov. článek 6 Listiny a články 36 a 38 Úmluvy), neboť rozhodování o mimořádném opravném prostředku se nemůže ocitnout mimo rámec ochrany základních práv jednotlivce a tato ústavně garantovaná práva musí být respektována (a chráněna) též v řízení o všech opravných prostředcích (k tomu viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 25. 4. 2004, sp. zn. I. ÚS 125/04, ze dne 18. 8. 2004, sp. zn. I. ÚS 55/04, ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. I. ÚS 554/04, stanovisko pléna ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14).

Obsah dovolání v posuzované věci svědčí o tom, že obviněný výslovně nenapadá skutek, jak byl soudy zjištěn, ani jeho právní kvalifikaci, čímž respektuje rozsah, v jakém svou vinu prohlásil, jakož i nemožnost Nejvyššího soudu v tomto smyslu výrok o vině přezkoumat. Podstatou námitek podřazených pod důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu, a to zcela v rozporu s jeho zákonným vymezením, je nespokojenost obviněného s procesním postupem, který po jeho prohlášení viny podle § 206c odst. 1 trestního řádu následoval.

Přestože tyto námitky stojí mimo uplatněné dovolací důvody, Nejvyšší soud k nim obiter dictum uvádí, že obviněný se zcela neopodstatněně domáhá postupu podle § 307 trestního řádu., resp. odvolacímu soudu vytýká, že zrušil soudem prvního stupně vydané rozhodnutí, jímž trestní stíhání obviněného podmíněně zastavil, a ten v nyní přezkoumávaném rozhodnutí názory odvolacího soudu akceptoval a obviněnému při trvání jeho prohlášení o vině a trestu (§ 206c odst. 1, 4 trestního řádu) uložil vedle podmíněného odsouzení i trest zákazu činnosti řízení všech motorových vozidel. Postup podle § 307 odst. 1, 2, 3 trestního řádu je rozhodnutím soudu, jenž v řízení o přečinu může se souhlasem obviněného zastavit trestní stíhání, jsou-li splněny další zákonem stanovené podmínky, mimo jiných, že se obviněný doznal. Záleží tedy na posouzení všech rozhodných skutečností, na jejichž základě soud rozhodne.

Prohlášení viny podle § 206c odst. 1 trestního řádu (zařazeného do zákona zákonem č. 333/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů a některé další trestní předpisy, s účinností od 1. 10. 2020) umožňuje obviněnému prohlásit, že je vinný spácháním skutku anebo některého ze skutků uvedených v obžalobě a že souhlasí s právní kvalifikací takového skutku uvedenou v obžalobě (§ 206c odst. 1 trestního řádu). Jde o kvalifikovanější formu pozitivní aktivní účasti obviněného na konečném objasnění jeho trestné činnosti a rozhodnutí o ní. Podle § 206c odst. 6 trestního řádu se dokazování v rozsahu, v jakém

obviněný prohlásil vinu, neprovádí, a je-li soudem přijato (§ 206c odst. 4 trestního řádu), je podle § 206c odst. 7 trestního řádu nevratné, protože prohlášení viny nelze odvolat a skutečnosti v něm uvedené nelze napadnout opravným prostředkem. Z toho plyne, že zákon vylučuje zpětné hodnocení obsahu prohlášení (skutečností v něm uvedených), a to na základě řádného i mimořádného opravného prostředku (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2021, sp. zn. 7 Tdo 533/2021).

Uvedené zásady svědčí i o tom, že prohlášení viny je dobrovolným vyjádřením obviněného, které činí po poučení soudem podle své vůle o činu, který mu je kladen za vinu, a souhlasí s tím, že ho spáchal i s tím, jak byl v obžalobě právně posouzen. Jde o svobodný projev vůle čímkoliv nepodmíněný. O tomto prohlášení rozhoduje soud tak, že vysloví, zda ho přijímá nebo nepřijímá (§ 206c odst. 4 trestního řádu). Podle § 206c odst. 5 věty první trestního řádu soud prohlášení viny nepřijme, není-li v souladu se zjištěným skutkovým stavem nebo zjistí-li, že v předchozím řízení došlo k závažnému porušení práv obviněného. Prohlášení viny tedy nesmí přijmout, pokud by bylo v rozporu se zásadami řádného objasnění věci podle § 2 odst. 1 trestního řádu, článku 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a článku 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod anebo by došlo k porušení práva na obhajobu, srov. články 38 odst. 2 a 40 odst. 2, 3 Listiny základních práv a svobod. Ustanovení § 206c odst. 5 věta druhá trestního řádu stanoví, že soud prohlášení viny nemusí přijmout, pokud takový postup nepovažuje za vhodný s ohledem na okolnosti případu a vyjádření ostatních stran, z čehož je zjevné, že soud před rozhodnutím musí uvedené skutečnosti uvážit a před přijetím prohlášení obviněného je zvažovat a své rozhodnutí i s ohledem na ně korigovat. Rozhodným pro závěr o tom, zda prohlášení obviněného bude mít důsledky, které jsou s ním spojované, není samotné prohlášení obviněného, ale až uvedené rozhodnutí soudu o tom, že ho přijímá, případně nepřijímá. Takto učiněné rozhodnutí soudu nelze napadnout žádným opravným prostředkem. Důsledkem jeho nepřijetí je jen to, že soud k prohlášení obviněného nepřihlíží, a provádí dokazování. To vyplývá i z ustanovení § 206c odst. 8 trestního řádu, podle něhož, pokud soud rozhodne, že prohlášení viny nepřijímá, k prohlášení viny se nepřihlíží, tzn., že se ve věci provádí dokazování a soud o vině obviněného podle jeho výsledků rozhodne, jako by takové prohlášení učiněno nebylo. V takovém případě však obviněný i proti výroku o vině může podat opravné prostředky, protože se zde neuplatní § 206c odst. 7 písm. c) trestního řádu, neboť druhá věta tohoto ustanovení platí jen v případě, kdy je prohlášení viny soudem přijato.

Podle uvedené zákonné úpravy je zřejmé, že prohlášení viny obviněného není podmíněno tím, jakým směrem se má další dokazování, případně řízení ubírat, stejně tak nejsou zákonem stanoveny žádné jiné podmínky ani vazby na konkrétní procesní postup, na nějž soud přijetí prohlášení viny nemůže vázat, a ani obviněný své prohlášení jím nemůže podmiňovat. Toto prohlášení má zásadně vztah jen k tomu, že v rozsahu, v němž byla vina prohlášena, se dokazování ke skutku nebo části trestného jednání uvedeného v obžalobě neprovádí a bude provedeno pouze ve zbylém rozsahu; tím není dotčena možnost vyslyšet obviněného k účasti jiných osob na spáchaném skutku, ohledně kterého prohlásil vinu (§ 206c odst. 6 trestního řádu)

V posuzované věci je se zřetelem na námitky obviněného nutné zdůraznit právě nezvratitelnost soudem přijatého prohlášení viny, protože podle § 206c odst. 7 trestního řádu ho nelze odvolat. Toto pravidlo je striktní, platí za všech okolností a je tedy absolutní, protože zákon s ním nespojuje žádné další okolnosti a neuvádí ani

žádné výjimky, které by ho mohly prolomit. Z tohoto důvodu, jsou námitky obviněného uplatněné v dovolání, jimiž poukazoval na to, že jeho prohlášení se vztahovalo k postupu podle § 307 trestního řádu, nepřijatelné, neboť jde o názor, který je zcela v rozporu se všemi výše uvedenými zásadami, jimiž je prohlášení viny podle § 206c trestního řádu ovládáno. Odvolací soud plně respektoval, že skutečnosti uvedené v prohlášení viny nelze napadat opravným prostředkem (§ 206c odst. 7 trestního řádu), což se promítlo i do § 246 odst. 1 písm. b) trestního řádu, kde je stanoveno, že „rozsudek může odvoláním napadnout (...) obžalovaný pro nesprávnost výroku, který se ho přímo dotýká, nejde-li o výrok o vině v rozsahu, v jakém soud přijal jeho prohlášení viny“. Obě citovaná ustanovení tak jsou výjimkou z dvouinstančnosti trestního řízení, avšak plně v souladu s čl. 2 Protokolu č. 7 k Evropské úmluvě o lidských právech a s čl. 14 odst. 5 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.

Nejvyšší soud připomíná, že před vydáním nyní posuzovaných rozhodnutí stížnostní soud ve svém usnesení ze dne 21. 9. 2021, sp. zn. 55 To 362/2021, z podnětu stížnosti státního zástupce při respektu k těmto zásadám shledal, že nedošlo ke splnění podmínek pro podmíněné zastavení trestního stíhání podle § 307 trestního řádu, o němž v této trestní věci v jím přezkoumávaném usnesení ze dne 10. 8. 2021, sp. zn. 33 T 50/2021 rozhodl soud prvního stupně. Stížnostní soud totiž dospěl k závěru, že soud prvního stupně se dostatečně nevypořádal se všemi podmínkami stanovenými v § 307 trestního řádu, a jak z předmětného usnesení vyplynulo, shledal, že okolnosti, za kterých k činu došlo, nejsou postačující pro podmíněné zastavení trestního stíhání, a poukázal na nutnost obviněnému uložit trest zákazu činnosti, protože obviněný pracoval jako profesionální řidič a současně užíval návykové látky. Rovněž přihlédl k tomu, že byla u obviněného ve vozidle nalezena další dávka marihuany. Uvedené okolnosti měly být ze strany soudu prvního stupně zhodnoceny a promítnuty i do odpovídající trestní sankce, což se však při postupu podle § 307 odst. 1, odst. 2 trestního řádu nestalo, a proto stížnostní soud přistoupil ke kasaci tohoto prvostupňového rozhodnutí (srov. body 5. až 10. usnesení stížnostního soudu ze dne 21. 9. 2021, sp. zn. 55 To 362/2021, založeného na č. l. 94 až 95 spisu).

Soud prvního stupně v nyní přezkoumávaném rozsudku ze dne 9. 11. 2021, sp. zn. 33 T 50/2021, uvedené názory stížnostního soudu akceptoval, a odvolací soud se s nyní vydaným rozsudkem ztotožnil. Jestliže obviněný v dovolání vytýkal, že odvolací soud nevytkl soudu prvního stupně, že nepostupoval podle § 2 odst. 5, 6 trestního řádu, je třeba ve smyslu přijatého prohlášení viny obviněného podle § 206c odst. 1, 4 trestního řádu zdůraznit, že uvedený institut se týká řízení v trestní věci téhož obviněného bez hledu na to, dojde-li po přijetí jeho prohlášení viny ke zrušení meritorního rozhodnutí. Lze proto pouze připomenout, že odvolací soud v nyní přezkoumávaném usnesení, správně v postupu soudu prvního stupně neshledal žádné procesní nedostatky § 258 odst. 1 písm. a) trestního řádu, a zdůraznil, že ačkoli obviněný odvoláním napadl rozsudek soudu prvního stupně v celém rozsahu, byl rozsah jeho přezkumné povinnosti omezen prohlášením viny podle § 206c odst. 1 trestního řádu, které ve smyslu § 246 odst. 1 písm. b) trestního řádu omezovalo i rozsah odvolacích práv obviněného (srov. body 7. a 8. usnesení odvolacího soudu).

I když v posuzované věci zrušil stížnostní soud první usnesení soudu prvního stupně ze dne 10. 8. 2021, sp. zn. 33 T 50/2021, kterým bylo trestní stíhání obviněného podmíněně zastaveno podle § 307 odst. 1, odst. 2 trestního řádu, v průběhu jehož

řízení bylo postupováno podle § 206c trestního řádu, bylo i v následném řízení předmětné prohlášení viny učiněné obviněným podle § 206c odst. 1 trestního řádu a přijaté soudem podle § 206 odst. 4 trestního řádu, i pro další řízení v téže věci stále platné. Soudy jím byly i po zrušení předchozího usnesení o podmíněném zastavení vázány, a proto nemohly ani v navazujícím řízení skutek nebo jeho část odpovídající přijatému prohlášení viny prokazovat postupem podle § 2 odst. 5, 6 trestního řádu, jak se obviněný domáhal. To plyne z podstaty prohlášení o vině, které je neodvolatelné, a nenapadnutelné opravným prostředkem (§ 206c odst. 7 trestního řádu), když z této jeho povahy nemohlo být ani odvolacím soudem přezkoumáno [§ 246 odst. 1 písm. b) trestního řádu].

Nejvyšší soud neshledal v řízení předcházejícím vydání přezkoumávaných rozhodnutí soudů obou stupňů nedostatky, které obviněný vytýkal, a proto, i když to obviněný výslovně neuváděl, je vhodné připomenout, že lze konstatovat, že nedošlo k vybočení ze zákonných procesních postupů a pravidla spravedlivého procesu nebyla porušena.

Podle § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu lze dovolání podat, jestliže byl obviněnému uložen druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou zákonem na trestný čin, jímž byl uznán vinným.

Druhem trestu, který zákon nepřipouští, se rozumí zejména případy, v nichž byl obviněnému uložen některý z druhů trestů uvedených v § 52 trestního zákoníku bez splnění těch podmínek, které zákon předpokládá, tj., pokud v konkrétním případě určitému pachateli za určitý trestný čin nebylo možno uložit některý druh trestu s ohledem na jeho zvláštní zákonné podmínky. Může jít i o případ kumulace dvou nebo více druhů trestů, které podle zákona nelze vedle sebe uložit. Jde též o takový druh trestu, jenž nedovoluje uložit zákon účinný v době, kdy se rozhoduje o trestném činu. Za uložení trestu mimo zákonem stanovenou trestní sazbu se považuje případ, kdy u odstupňovatelných druhů trestu, které mají určitou sazbu vymezenou trestním zákoníkem, se vyměří trest, jenž zákonnou maximální hranici přesahuje. U trestu odnětí svobody je konkrétní hranice trestní sazby stanovena v příslušném ustanovení zvláštní části trestního zákona. U trestu zákazu činnosti podle § 73 odst. 1 trestního zákoníku lze případ, kdy není mezi trestným jednáním, pro něž byl obviněný odsouzen, a zakázanou činností shledána souvislost, považovat za nesplnění zákonem stanovené podmínky pro uložení takového trestu.

Jiná pochybení soudu spočívající v nesprávném druhu či výměře uloženého trestu, zejména nesprávné vyhodnocení kritérií uvedených v § 39 až § 42 trestního zákoníku, a v důsledku toho uložení nepřiměřeně přísného trestu nebo naopak mírného trestu, nelze v dovolání namítat prostřednictvím tohoto ani jiného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 trestního řádu [viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 9. 2002, sp. zn. 11 Tdo 530/2002 (uveřejněné pod č. 22/2003 Sb. rozh. tr.)]. Námitky založené na výhradách proti přiměřenosti uloženého trestu ve smyslu § 38 odst. 1, 2 trestního zákoníku na uvedený důvod dovolání rovněž nedopadají, protože jde o obecné ustanovení, které stanoví pouze obecné principy zastřešující způsob, jak soudy s přihlédnutím k obecným i konkrétním polehčujícím a přitěžujícím okolnostem posuzují přiměřenost zvažované trestní sankce. Zásada přiměřenosti (proporcionality) v širším slova smyslu je obecně uznávaný právní princip (srov. např. náleží Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2005, sp. I. ÚS 554/2004), který je podstatnou náležitostí právního státu, a je označována též jako zákaz nadměrnosti zásahů do práv a svobod. Uvedené

ustanovení na důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu nedopadá, neboť má jiný smysl, než je zákonem přikládán např. ustanovení podle § 43 trestního zákoníku (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 4. 2016, sp. zn. 8 Tdo 433/2016).

Dovolacími námitkami obviněný směřuje především proti uložení trestu zákazu činnosti, který považuje za příliš tvrdý a v rozporu se zásadami pro ukládání tohoto druhu trestu podle § 73 odst. 1 trestního zákoníku, neboť soudy neposuzovaly všechny zákonem stanovené okolnosti a prokázané skutečnosti. K tomu je vhodné zmínit, že účelem trestu zákazu činnosti podle § 73 odst. 1 trestního zákoníku je na časově omezenou dobu (jeden rok až deset let) zamezit pachateli, aby mohl vykonávat určité zaměstnání, povolání nebo funkci nebo takovou činnost, k níž je zapotřebí zvláštního povolení, nebo jejíž výkon upravuje zvláštní předpis, a to v případech, kdy pachatel toho zneužil ke spáchání trestné činnosti. Za splnění zákonných podmínek může být takovou zakazovanou činností i řízení motorových vozidel, pokud se pachatel v souvislosti s touto činností dopustil trestného činu (srov. usnesení nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2006, sp. zn. 11 Tdo 1165/2006). Jestliže pachatel spáchal trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1 trestního zákoníku, jako řidič motorového vozidla, je třeba zpravidla uložit trest zákazu činnosti řídit motorové vozidlo (viz rozhodnutí č. 15/1977 Sb. rozh. tr.).

Podle obsahu přezkoumávaných rozhodnutí byl obviněnému uložen vedle trestu odnětí svobody podmíněně odloženého na zkušební dobu i trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu dvanácti měsíců, což je v daném zákonném rozpětí (podle § 73 odst. 1 trestního zákoníku) trest na samé dolní hranici uvedené trestní sazby. Soud prvního stupně ve svém rozsudku vysvětlil úvahy, jimiž se při ukládání tohoto druhu trestu řídil, zejména přihlížel k tomu, že obviněný vědomě požil návykovou látku, byť si byl velmi dobře vědom, jaké účinky tato látka může mít. S ohledem na délku trestního řízení a dosavadní bezúhonnost obviněného, stejně tak s přihlédnutím k jeho prohlášení viny, soud považoval za dostačující uložení uvedeného výchovného trestu, který pro potrestání obviněného shledával nezbytným, a zdůraznil, že být účastníkem silničního provozu znamená plně respektovat všechna bezpečnostní pravidla, mezi nimiž je základním předpokladem, že řidič nesmí vozidlo řídit bezprostředně po požití návykových látek [viz § 5 odst. 2 písm. b) zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, srov. bod 5. rozsudku soudu prvního stupně].

Odvolací soud se k námitkám obviněného uloženým trestem zákazu činnosti rovněž podrobně zabýval a ztotožnil se se závěry soudu prvního stupně. Nad rámec jím zvolené argumentace poukázal na nutnost generální prevence a striktního dodržování všech pravidel silničního provozu, kde požívání návykových látek vede k vážným a tragickým následkům. Za pozornost stojí i to, že právě výkon zaměstnání obviněného jako testovacího řidiče, kdy je řízení motorových vozidel jeho zdrojem obživy, měl mít obviněný před tím, než se dopustil posuzované trestné činnosti, na paměti a měl se užívání marihuany zdržet. Jako konzument zná účinky na svůj organismus i to, že v těle člověka přetrvávají poměrně dlouho. Zákaz řídit motorová vozidla je jen zákonným důsledkem jím spáchané trestné činnosti, při níž projevil jako řidič svou nezodpovědnost. Skutečnost, že obviněný potřebuje řidičské oprávnění k výkonu svého povolání, jež je zdrojem jeho příjmu a je na něm závislá i jeho rodina, mu měla sloužit spíše k tomu, aby ještě obezřetněji přistupoval k řízení motorového vozidla (srov. body 14. až 16. usnesení odvolacího soudu).

Nejvyšší soud závěrům soudů nižších stupňů přisvědčil a v druhu uloženého trestu i v jeho výši neshledal vytykaná pochybení, protože soudy plně respektovaly podmínky, za kterých se především trest zákazu činnosti ukládá, neboť zvažovaly okolnosti rozhodné pro jeho ukládání ve smyslu § 39 až 42 a § 73 trestního zákoníku. Soud prvního stupně řádně odůvodnil, proč volil trest zákazu činnosti ve spojení s podmíněným trestem odnětí svobody (srov. přiměřeně např. nálezy Ústavního soudu ze dne 4. 4. 2007, sp. zn. III. ÚS 747/06 a ze dne 11. 6. 2014, sp. zn. I. ÚS 4503/12).

Pro úplnost lze k obviněným zmiňovaným námitkám, v rámci nichž citoval některá soudní rozhodnutí, uvést, že trest ukládaný za konkrétní trestnou činnost pachateli je vždy trestem individuálním, jenž nelze nekriticky posuzovat s jinými tresty ukládanými byť za obdobnou trestnou činností, protože nikdy nejsou dva případy shodné natolik, aby bylo možné pouze jejich porovnáním dojít ke zcela stejným kritériím. Naopak je trest vždy určen ve vztahu k osobě pachatele v konkrétní věci, při jehož výměře v daném případě musí soud zvážit – a to při vědomí principu ultima ratio – čtyři základní kritéria: 1. proporcionalitu trestu vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu, a to i s ohledem na relativní závažnost daného trestného činu v rámci systematiky trestných činů ve zvláštní části trestního zákoníku; 2. individuální prognózu neboli možnost nápravy pachatele; 3. poměry pachatele, tedy pevnost jeho sociálních, kulturních a rodinných vazeb v hostitelské zemi a v zemi, do níž má být vyhoštěn, jakož i zájmy a blaho dětí pachatele; a 4. prognózu rizika ohrožení bezpečnosti lidí, majetku nebo jiného obecného zájmu (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 11. 6. 2014, sp. zn. I. ÚS 4503/12).

Posouzením okolností, které soudy měly v přezkoumávané věci při ukládání trestu na paměti, lze dojít k závěru, že uvedená kritéria respektovaly. Obviněnému byl uložen trest zákazu činnosti v souladu se zásadou proporcionality, jakožto korektivem pro řádné vyměření trestu při vyvážení jak odplatné funkce trestu, tak i funkce výchovné. Tato zásada totiž nepřipouští ukládání takových postihů, které by před účelem trestu jako spravedlivé sankce za spáchaný čin upřednostňovaly účely preventivní, výchovný, zábranný apod. Jinými slovy, princip proporcionality se neomezuje jenom na výměru trestu v rozmezí spodní a horní hranice trestní sazby. Váže obecné soudy též k tomu, aby i uvnitř tohoto rozmezí zachovávaly maximum trestat podobné případy podobně a rozdílné rozdílně. Vybočení z principu proporcionality při sledování jiných účelů a cílů – typicky ukládáním exemplárních trestů anebo jiným nepřiměřeným zostřením represe – ve své podstatě narušuje principy rovnosti lidí před zákonem a právo na spravedlivý proces. Co je však nejdůležitější, křiví cit pro spravedlnost ve společnosti (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 11. 6. 2014, sp. zn. I. ÚS 4503/12, bod 25., 26.). Shora uvedené zásady soudy nižších stupňů braly do úvahy a své rozhodnutí uložit obviněnému i trest zákazu činnosti zvažovaly s ohledem na všechny jimi zjištěné okolnosti, které v této trestní věci řádně posoudily.

Závěrem lze pouze zdůraznit, že uložený trest zákazu činnosti není trestem exemplárním ani nespravedlivým, protože je odrazem jednání obviněného, na které bylo třeba působit právě takto zvolenou sankcí, což soudy dostatečně a přesvědčivě odůvodnily, a tudíž vyhověly předpokladu, že naprostým ústavněprávním minimem náležitého ospravedlnění zásahů státu do práva jednotlivce při ukládání trestů je dodržení požadavků plynoucích z práva na řádné odůvodnění soudního rozhodnutí jako jednoho z komponentů spravedlivého procesu (srov. KMEC, J., KOSAŘ, D.,

KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 757 až 758). Trest zákazu činnosti ukládaly i se zřetelem na prohlášení viny obviněného podle § 206c odst. 1 trestního řádu.

Z výše rozvedených důvodů Nejvyšší soud dovolání obviněného shledal nedůvodným, což mohl učinit na základě napadených rozhodnutí a příslušného spisu, a proto ho odmítl jako celek jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) trestního řádu.

Srov.:

<https://sbirka.nsoud.cz/rozsirene-vyhledavani-ve-sbirce/?searchText=8+Tdo+722%2F2022#itemsList>.

c) Rozh. č. 22/2023 Sb. rozh. tr.

K uplatnění nároku na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení zákonným zástupcem nezletilého podle § 43 odst. 3 trestního řádu zásadně není nutný souhlas opatrovnického soudu.

Rozsudkem Okresního soudu ve Zlíně ze dne 27. 6. 2022, č. j. 3 T 67/2022-347, byl obviněný F. N. uznán vinným přečinem usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, 2 trestního zákoníku a přečinem ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 148 odst. 1 trestního zákoníku a byl mu uložen podle § 143 odst. 2 trestního zákoníku za použití § 43 odst. 1 trestního zákoníku úhrnný trest odnětí svobody na dva roky s podmíněným odkladem na zkušební dobu čtyř let. Podle § 73 odst. 1, 3 trestního zákoníku mu byl dále uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na pět let. Podle § 228 odst. 1 trestního řádu a podle § 229 odst. 1, 2 trestního řádu bylo rozhodnuto o uplatněných nárocích na náhradu škody a nemajetkové újmy.

Jako přečiny usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, 2 trestního zákoníku a ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 148 odst. 1 trestního zákoníku posoudil Okresní soud ve Zlíně skutek, který podle jeho zjištění spočíval v podstatě v tom, že obviněný dne 18. 8. 2021 na silnici č. I/57 řídil osobní automobil zn. Volkswagen XY, při jízdě ve směru od obce XY k obci XY, okres Zlín, nepřizpůsobil rychlost jízdy svým schopnostem, vlastnostem vozidla a dopravně technickému stavu pozemní komunikace, při projíždění pravotočivé zatáčky nedovolenou a nepřiměřenou rychlostí 116 km/h nezvládl řízení, uvedl vozidlo do smyku, v následující levotočivé zatáčce přešel do protisměru, pravou boční částí svého vozidla narazil do levé přední části osobního automobilu zn. Ford XY a v důsledku toho došlo ke zranění osob jedoucích ve vozidle zn. Ford XY, přičemž poškozená B. B. na místě zemřela a poškození M. N., AAAAA (pseudonym), B. N. a F. J. utrpěli zranění specifikovaná ve výroku rozsudku. Podle výroku o vině obviněný popsáním způsobem jízdy porušil ustanovení § 4 písm. a), § 11 odst. 1, § 18 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů.

O odvoláních, která podali státní zástupce v neprospěch obviněného proti výroku o trestu a obviněný proti výrokům o náhradě škody a o náhradě nemajetkové újmy, bylo rozhodnuto rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 12. 10. 2022, č. j. 5 To

239/2022-385. Podle § 258 odst. 1 písm. b), e), f), odst. 2 trestního řádu byl rozsudek Okresního soudu ve Zlíně zrušen ve výroku o trestu odnětí svobody a ve výroku o náhradě nemajetkové újmy a podle § 259 odst. 3 písm. b), odst. 4 trestního řádu bylo v rozsahu zrušení nově rozhodnuto tak, že obviněný byl podle § 143 odst. 2 trestního zákoníku . zákoníku za použití § 43 odst. 1 trestního zákoníku odsouzen k úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání osmnácti měsíců, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Výroky podle § 228 odst. 1 trestního řádu a podle § 229 odst. 2 trestního řádu bylo nově rozhodnuto o uplatněných nárocích na náhradu nemajetkové újmy.

Obviněný podal dovolání proti rozsudku Krajského soudu v Brně. Napadl jednak výrok o trestu s odkazem na důvody dovolání uvedené v § 265b odst. 1 písm. g), h) a i) trestního řádu, jednak výrok o náhradě nemajetkové újmy ve vztahu k poškozeným nezletilým AAAAA a BBBBB (pseudonym) s odkazem na důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu. Námitky proti výroku o uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody shrnul tvrzením, že uložený trest je extrémně přísný, zjevně nespravedlivý a nepřiměřený a při jeho ukládání nebyla zhodnocena osobnost obviněného, polehčující okolnosti a další skutkové okolnosti případu. Výhrady proti výroku, jímž byla přiznána náhrada nemajetkové újmy nezletilým poškozeným, založil na názoru, že podkladem tohoto výroku byl v rozporu s ustanovením § 898 občanského zákoníku návrh učiněný bez předchozího schválení opatrovnického soudu. Obviněný se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek, aby zrušil také další obsahově navazující rozhodnutí a aby přikázal nové projednání a rozhodnutí věci.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu lze dovolání podat, jestliže rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy.

Obviněný sice odkázal na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu, avšak neuplatnil žádnou námitku, která by se pod něj dala podřadit, což ani nepřicházelo v úvahu. Dovolání nesměřovalo proti výroku o vině. Proti tomuto výroku nebylo přípustné, protože o vině Krajský soud v Brně ve druhém stupni nerozhodoval, resp. výrok o vině nebyl povinen přezkoumávat (§ 265a odst. 1 trestního řádu). Podané dovolání se tedy nijak nevztahovalo k otázce naplnění znaků trestných činů, jimiž byl obviněný uznán vinným, a tudíž se nijak netýkalo „rozhodných skutkových zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu“.

Podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

Podle § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu lze dovolání podat, jestliže obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným.

Odkaz obviněného na dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. h) a i) trestního řádu nebyl spojen s žádnou námitkou, která by některému z těchto dovolacích důvodů odpovídala svým obsahem.

Nejde-li o situaci, kdy výrok o trestu nemůže obstát a musí být zrušen v důsledku zrušení vadného výroku o vině, lze samotný výrok o uložení trestu napadat z hmotněprávních pozic zásadně jen prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu, a nikoli s použitím dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu. Vzájemný vztah těchto dovolacích důvodů je takový, že dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu je obecným hmotněprávním dovolacím důvodem, zatímco dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu je zvláštním hmotněprávním dovolacím důvodem stanoveným jen ve vztahu k výroku o uložení trestu. Z tohoto vztahu obecného a zvláštního vyplývá, že má-li být výrok o uložení trestu napaden kvůli porušení hmotného práva, může se tak stát zásadně jen z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu.

Při výkladu ustanovení § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu je třeba mít na paměti povahu dovolání jako mimořádného opravného prostředku. To se projevuje především tím, že dovolacím důvodem není nepřiměřenost uloženého trestu, ale mnohem závažnější nesoulad výroku o uložení trestu se zákonem, a to uložení nepřijatelného druhu trestu nebo uložení trestu ve výměře mimo zákonnou trestní sazbu. Přiměřenost, resp. nepřiměřenost trestu je sice záležitostí aplikace hmotného práva, ale přesto ji nelze podřadit pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu, pokud jím je jiné nesprávné hmotněprávní posouzení (míněno jiné, než je právní posouzení skutku). Tento obecný hmotněprávní dovolací důvod nelze použít, když tu je zvláštní dovolací důvod stanovený ve vztahu k samotnému výroku o uložení trestu. Jestliže by se připustilo, že nepřiměřenost trestu je dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu, pak by ustanovení § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu bylo bezpředmětné, nefunkční, nadbytečné a nedávalo by žádný smysl, protože uložení nepřijatelného druhu trestu nebo uložení trestu ve výměře mimo zákonnou trestní sazbu by bylo vždy jiným nesprávným hmotněprávním posouzením, a tudíž dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu. Z toho je zřejmé, že dovolání jako mimořádný opravný prostředek není určeno ke korekci výroku o uložení trestu z důvodu jeho případné nepřiměřenosti.

Byl-li uložen přípustný druh trestu ve výměře v rámci zákonné trestní sazby, nejsou námitky ohledně přiměřenosti trestu dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu ani podle § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu. Nejvyšší soud do výroku o takto uloženém trestu zásadně nezasahuje. Učinit tak může jen zcela výjimečně, pokud je uložený trest v tak extrémním rozporu se zákonnými hledisky, že to představuje porušení ústavního principu proporcionality trestní represe, který je definičním znakem demokratického právního státu (čl. 1 odst. 1 Ústavy), resp. porušení ústavně garantovaného základního práva obviněného na spravedlivý proces včetně spravedlivosti jeho výsledku (čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). V takovém případě má zásah Nejvyššího soudu do výroku o uložení trestu podklad v ustanovení čl. 4 Ústavy, podle něhož základní práva a svobody jsou pod ochranou soudní moci, a v ustanovení čl. 90 Ústavy, podle něhož soudy jsou povolány především k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu právům (tím spíše, jde-li o základní ústavně zaručená práva).

Dovolání obviněného směřovalo proti výroku o uložení trestu odnětí svobody. Jde o přípustný druh trestu, který byl obviněnému uložen v trvání osmnácti měsíců, tedy ve výměře spadající do rámce zákonné trestní sazby stanovené v § 143 odst. 2 trestního zákoníku v rozpětí od jednoho roku do šesti let. Trest odnětí svobody byl obviněnému uložen jen mírně nad dolní hranicí zákonné trestní sazby. Touto výměrou bylo více než dostatečně vyjádřeno vše, co bylo možno hodnotit ve prospěch obviněného. Pokud byl obviněnému trest odnětí svobody uložen nepodmíněně, není to v žádném, natož pak extrémním rozporu s ustanovením § 81 odst. 1 trestního zákoníku, v němž jsou stanoveny zákonné předpoklady podmíněného odkladu výkonu trestu. Tyto předpoklady se vztahují jednak k osobě obviněného a jednak k okolnostem případu, přičemž citované ustanovení vyžaduje, aby obě skupiny předpokladů byly splněny současně. V posuzované věci lze zákonné předpoklady podmíněného odkladu výkonu trestu sledovat jen z hlediska osoby obviněného, avšak rozhodně ne z hlediska okolností případu. Obviněný jel v točitém úseku pozemní komunikace rychlostí nejméně 116 km/h, což představovalo nejen překročení obecně stanoveného rychlostního limitu 90 km/h, ale znamenalo to hrubě nepřiměřenou rychlost i vzhledem ke konkrétní situaci, v níž se obviněný nacházel. Způsob jízdy obviněného nebyl pouze neopatrný či nepozorný, ale byl vyloženě hazardérský a vystavoval ostatní účastníky provozu na pozemní komunikaci extrémnímu nebezpečí. To se nakonec potvrdilo tím, že obviněný nezvládl řízení, uvedl vozidlo do smyku, vjel s ním do protisměru a narazil do protijedoucího vozidla, v němž cestovalo celkem pět osob, z nichž jedna byla usmrcena a čtyři ostatní zraněny. Popsaným způsobem si obviněný při řízení vozidla počínal přes očividnou řidičskou nezkušenost, neboť držitelem řidičského oprávnění k řízení osobního automobilu byl teprve od 15. 7. 2020. Souhrn závažných okolností případu plně opodstatňuje závěr, že nebyly splněny zákonné předpoklady pro podmíněný odklad výkonu trestu odnětí svobody. Uložený nepodmíněný trest odnětí svobody není trestem, který by kolidoval s ústavním principem proporcionality trestní represe nebo který by porušoval ústavně garantované základní právo obviněného na spravedlivý proces včetně spravedlivosti jeho výsledku.

Obviněný se snažil zdůvodnit namítanou neústavnost výroku o nepodmíněném trestu odnětí svobody jeho překvapivostí. Takové námitky nelze přisvědčit. Krajský soud v Brně uložil zmíněný trest z podnětu odvolání státního zástupce podaného v neprospěch obviněného. Přitom státní zástupce v odvolání výslovně požadoval uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody. Obviněnému tudíž bylo známo, jaký výsledek odvolacího řízení požaduje státní zástupce, resp. jaký výsledek přichází v úvahu. O překvapivosti napadeného rozsudku, která jinak může být projevem vybočení z mezí spravedlivého procesu, nelze v dané věci vůbec uvažovat.

Proti výroku o trestu bylo dovolání obviněného podáno z jiného než zákonného dovolacího důvodu.

Po zrušení výroku o náhradě nemajetkové újmy v rozsudku Okresního soudu ve Zlíně nově rozhodl Krajský soud v Brně mimo jiné tak, že podle § 228 odst. 1 trestního řádu uložil obviněnému povinnost k náhradě nemajetkové újmy poškozenému nezletilému AAAAA ve výši 275 387 Kč a poškozené nezletilé BBBB ve výši 234 265 Kč a podle § 229 odst. 2 trestního řádu odkázal nezletilé poškozené se zbytky uplatněných nároků na náhradu nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních. Jednalo se o náhradu nemajetkové újmy vzniklé v důsledku usmrcení poškozené B. B., která byla babičkou nezletilých poškozených. Krajský soud v Brně tak snížil náhradu nemajetkové újmy, kterou Okresní soud ve Zlíně každému z nezletilých poškozených přiznal ve výši 640 998 Kč.

Nárok na náhradu nemajetkové újmy za nezletilé poškozené uplatnil zmocněnec (advokát), jehož jim k tomu zvolila matka jako zákonná zástupkyně nezletilých. Obviněný v dovolání namítl, že tu nebylo předcházející schválení opatrovnického soudu podle § 898 občanského zákoníku.

Tato námitka má procesní povahu a tím pádem obsahově neodpovídá dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu, jímž je porušení hmotného práva.

Práva nezletilého poškozeného v trestním procesu vykonává především jeho zákonný zástupce (§ 45 odst. 1 věta první trestního řádu). Bližší ustanovení o takových úkonech trestní řád neobsahuje a v obecné rovině lze připustit, že i zde platí ustanovení § 898 občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník). Pro vykonávání práv nezletilých poškozených, zejména pro uplatňování nároku na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení v trestním řízení, se však toto ustanovení v praxi nepoužije.

Potřebný souhlas soudu jako podmínka právního jednání rodičů v záležitostech jmění dítěte je sice zakotven v občanském zákoníku, týká se však jak hmotněprávních, tak procesních úkonů (právních jednání). V daném případě je zpochybňován úkon podle § 43 odst. 3 trestního řádu, tj. uplatnění nároku na náhradu nemajetkové újmy v trestním (adhezním) řízení. Jde o úkon ryze procesní povahy. Nejde tudíž o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu, jímž je jiné nesprávné hmotné právní posouzení (tj. jiné, než je právní posouzení skutku).

Nejvyšší soud se zaměřil i na to, zda namítaný nedostatek souhlasu opatrovnického soudu s uplatněním nároku na náhradu nemajetkové újmy mohl představovat nějaké porušení práv obviněného, případně i práva na spravedlivý proces, a dospěl k závěru, že nikoli.

Nárok na náhradu nemajetkové újmy byl v posuzované věci uplatněn za účinnosti § 898 občanského zákoníku, ve znění zákona č. 192/2021 Sb. Podle § 898 odst. 1 občanského zákoníku k právnímu jednání, které se týká existujícího i budoucího jmění dítěte nebo jednotlivé součásti tohoto jmění, potřebují rodiče souhlas soudu, ledaže se jedná o běžné záležitosti, nebo o záležitosti sice výjimečné, ale týkající se zanedbatelné majetkové hodnoty (toto ustanovení zůstalo nedotčeno zákonem č. 192/2021 Sb.). V ustanovení § 898 odst. 2 občanského zákoníku (ve znění zákona č. 192/2021 Sb.) jsou uvedeny případy, kdy je vždy třeba souhlasu soudu, přičemž tu není uvedeno právní jednání týkající se nároku dítěte na náhradu nemajetkové újmy. Podle § 898 odst. 3 občanského zákoníku (ve znění zákona č. 192/2021 Sb.) je-li to v zájmu dítěte, může (opatrovnický) soud zúžit okruh právních jednání, která podléhají souhlasu soudu. Podle § 898 odst. 4 občanského zákoníku (ve znění zákona č. 192/2021 Sb.) jednal-li rodič za dítě bez souhlasu soudu, lze právní jednání prohlásit za neplatné, jen působí-li dítěti újmu.

Obviněný vznesenou námitku chybějícího souhlasu opatrovnického soudu podpořil odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2019, sp. zn. 25 Cdo 4531/2018, jímž bylo zamítnuto dovolání žalobce a v němž byl vyjádřen právní názor (vyslovený i v dřívější judikatuře), že podání jakékoli občanskoprávní žaloby je neběžnou záležitostí, která může mít daleké dosahy do sféry nezletilého, takže k podání žaloby je nutný souhlas opatrovnického soudu. Významné ovšem je, že v uvedené věci směřovalo dovolání (původně nezletilého) žalobce proti usnesení odvolacího soudu, který potvrdil usnesení soudu prvního stupně, jímž bylo řízení podle § 104 odst. 2 občanského soudního řádu zastaveno z důvodu nedostatku podmínek

řízení (které soud v občanskoprávním řízení zkoumá podle § 103 občanského soudního řádu), přičemž nedostatek podmínek řízení spočíval v tom, že opatrovnický soud nedal souhlas k podání žaloby. Žaloba tedy nebyla zamítnuta z důvodu věcné neopodstatněnosti, kterou by působil chybějící souhlas opatrovnického soudu. Z toho jasně vyplývá, že souhlas soudu podle § 898 odst. 1 občanského zákoníku je procesní podmínkou podání žaloby, není složkou její hmotněprávní opodstatněnosti a jeho nedostatek nemůže být namítán jako porušení hmotného práva. Kromě toho je třeba mít na paměti odlišnost řízení občanskoprávního od řízení trestního, zde zejména z hlediska možnosti vzniku povinnosti k placení nákladů řízení.

Také v řízení podle soudního řádu správního (zákon č. 150/2002 Sb.) je třeba zkoumat podmínky řízení a při jejich nesplnění návrh odmítnout podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. I zde přichází v úvahu posouzení, zda k podání žaloby ve správním soudnictví je nutný souhlas opatrovnického soudu podle § 898 občanského zákoníku. Nejvyšší správní soud však ve svém rozsudku ze dne 22. 7. 2021, sp. zn. 10 As 123/2021, vyložil, že ačkoli ani podání žaloby ve správním soudnictví není běžnou záležitostí, potenciální zásah těchto řízení do majetkové sféry nezletilého bude zpravidla nižší než v občanskoprávním řízení, a to pro rozdílný rozsah a strukturu nákladů řízení a zanedbatelnou výši soudního poplatku. Nejvyšší správní soud zdůraznil, že správní soud je v každé konkrétní věci oprávněn vyhodnotit, jak podstatně by dané řízení mohlo zasáhnout do práv či povinností nezletilého, zejména zda v souvislosti se soudním řízením nehrozí žalujícímu dítěti významnější finanční náklady, a zda tedy konkrétní žaloba vyžaduje schválení opatrovnického soudu. Takový souhlas bude podle Nejvyššího správního soudu namísto typicky tam, kde se spor před správním soudem týká nemovitosti dítěte (např. rozhodnutí o odstranění stavby apod.), nebo i tam, kde by zákonní zástupci dítěte podávali šikanózní či abuzivní nebo opakované zjevně bezúspěšné žaloby apod. V konkrétní rozhodované věci však Nejvyšší správní soud nepovažoval za vadu, že soud přivolení opatrovnického soudu k podání žaloby nevyžadoval.

V trestním (adhezním) řízení je určitou obdobou zastavení řízení podle § 104 odst. 2 občanského soudního řádu a odmítnutí návrhu podle § 46 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního rozhodnutí o nepřipuštění poškozeného k hlavnímu líčení podle § 206 odst. 3 trestního řádu, které se vztahuje i na případy nesplnění procesních podmínek, tedy například i na situaci, kdy nesvéprávný poškozený není řádně zastoupen. Souhlas opatrovnického soudu s podáním návrhu podle § 43 odst. 3 trestního řádu není však zpravidla namísto vyžadovat, neboť takový návrh se nemůže dotknout majetkových práv, resp. jmění poškozeného, který není plně svéprávný, zde konkrétně dítěte. Nehrozí tu totiž ani potencionální nutnost hradit úspěšnému účastníku náhradu nákladů řízení (viz též usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 1. 2016, sp. zn. II. ÚS 3629/15).

Ustanovení § 898 občanského zákoníku je koncipováno jako ochrana zájmů nezletilých dětí ve sféře jejich jmění před možnými nepříznivými důsledky neuvážených, riskantních, zbytečných či jinak nepředložených právních jednání rodičů jako zákonných zástupců. Citované ustanovení rozhodně není určeno k ochraně práv či zájmů osob, vůči nimž směřují uplatňované nároky nezletilých dětí. Jestliže rodiče nezletilého dítěte, resp. zmocněnec zvolený k tomu rodiči, uplatní za nezletilé dítě jako poškozeného v trestním řízení nárok na náhradu nemajetkové újmy způsobené trestným činem, pak v běžně se vyskytujících případech nepřichází v úvahu, aby to pro jmění nezletilého dítěte mělo nějaké nepříznivé důsledky, například v podobě povinnosti k náhradě nákladů řízení. V krajním případě může být poškozený odkázán

na řízení ve věcech občanskoprávních, čímž je okruh možných výsledků nepříznivých pro poškozeného prakticky vyčerpán.

V trestním řízení proto není zpravidla nutný souhlas opatrovníckého soudu k tomu, aby zákonný zástupce nezletilého (dítěte) podal v adhezním řízení návrh podle § 43 odst. 3 trestního řádu na uložení povinnosti obviněnému k náhradě škody či nemajetkové újmy nebo k vydání bezdůvodného obohacení. Z toho správně vychází i praxe soudů, které takový souhlas nevyžadují. Takový souhlas nebyl nutný ani v nyní posuzované věci.

Uvedená námitka dovolatele tedy nejen že nebyla podřaditelná pod uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu, ale ani by neměla jakékoli opodstatnění.

Pod uplatněný dovolací důvod nelze podřadit ani stručnou a nekonkrétní námitku, že „poškození nebyli vyslechnuti v žádné fázi trestního řízení tak, aby soud mohl jejich nároky objektivizovat“. Navíc se obdobnou námitkou zabýval odvolací soud a z odůvodnění jeho rozsudku vyplývá, že dokazování k této otázce vytvořilo dostatečný skutkový podklad pro rozhodnutí o náhradě nemajetkové újmy. Také proti výroku o náhradě nemajetkové újmy bylo dovolání obviněného podáno z jiného než zákonného dovolacího důvodu.

Z důvodů, které byly vyloženy v předcházejících částech tohoto usnesení, Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. b) trestního řádu dovolání obviněného odmítl.

Srov.:

<https://sbirka.nsoud.cz/sbirka/22037/>

d) Rozh. č. 24/2023 Sb. rozh. tr.

Skutková podstata trestného činu neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 1 trestního zákoníku má blanketní dispozici, dovolávající se právních předpisů upravujících ochranu živočichů a rostlin v přírodě. Ve skutkové větě výroku o vině odsuzujícího rozsudku pro tento trestný čin nepostačuje uvést jen obecně právní předpis, který řadí živočicha nebo rostlinu, s nimiž pachatel nakládal, mezi chráněné, ale je zde nutné uvést, v rozporu s jakým ustanovením konkrétního právního předpisu pachatel jednal.

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 30. 5. 2022, sp. zn. 2 T 155/2019, byli obvinění D. K., L. X. X. a O. R. jako spolupachatelé podle § 23 trestního zákoníku uznáni vinnými přečinem neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2, odst. 3 písm. b) trestního zákoníku a byly jim uloženy podmíněné tresty odnětí svobody, obviněnému D. K. v trvání osmi měsíců a obviněným L. X. X. a O. R. v trvání šesti měsíců, všem s podmíněným odkladem na zkušební dobu osmnácti měsíců. Obviněnému O. R. byl podle § 70 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku uložen také trest propadnutí věci, a to horní části předního rohu nosorožce tuponosého.

O odvoláních, která podali všichni tři obvinění, bylo rozhodnuto rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 28. 11. 2022, sp. zn. 44 To 313/2022. Podle § 258 odst. 1 písm. b) trestního řádu byl rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 zrušen a podle § 259 odst. 3 trestního řádu bylo ve věci nově rozhodnuto tak, že obvinění D. K. a O. R. byli

jako spolupachatelé podle § 23 trestního zákoníku uznání vinnými přečinem neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 trestního zákoníku a odsouzení každý k trestu odnětí svobody na dva měsíce s podmíněným odkladem na zkušební dobu dvanácti měsíců. Dále bylo podle § 101 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku uloženo ochranné opatření spočívající v zabránění věci, a to horní části předního rohu nosorožce tuponosého. Obviněný L. X. X. byl podle § 226 písm. b) trestního řádu zproštěn obžaloby.

Jako přečin neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 trestního zákoníku posoudil Městský soud v Praze skutek, který podle jeho zjištění a předtím až na drobnou změnu i podle zjištění Obvodního soudu pro Prahu 4 spočíval v podstatě v tom, že obvinění D. K. a O. R. v období od 4. 10. 2014 do 13. 1. 2015 v úmyslu získat pro sebe majetkový prospěch nabízeli prodej horní části předního rohu nosorožce tuponosého (*Ceratotherium simum*) o hmotnosti 1,95 kg, tedy exempláře druhu přímo ohroženého vyhubením a uvedeného v příloze I k Úmluvě o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Úmluva CITES), která byla publikována jako sdělení býv. Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 572/1992 Sb. a kterou je Česká republika vázána. Rohem disponoval obviněný O. R., který se s obviněným D. K. dohodl, že se společně pokusí roh prodat, načež obviněný D. K. oslovil obviněného L. X. X., aby se pokusil zajistit zájemce o koupi rohu. Za tímto účelem obviněný O. R. pořídil fotografie rohu, poskytl je elektronicky obviněnému D. K., ten je dále poslal obviněnému L. X. X., který na základě těchto fotografií měl zprostředkovat zájemce, jenž byl ochoten roh koupit za částku 400 000 Kč, následně obviněný D. K. vyrozuměl o této nabídce obviněného O. R., avšak k prodeji nakonec nedošlo, neboť obviněný O. R. s uvedenou kupní cenou nesouhlasil. Městský soud v Praze na rozdíl od Obvodního soudu pro Prahu 4 nepojal do výroku o vině zjištění, že hodnota rohu na nelegálním trhu činila 1 573 163 Kč.

Obviněný D. K. napadl jeho se týkající výrok o vině a trestu. Odkázal na důvody dovolání uvedené v § 265b odst. 1 písm. g) a h) trestního řádu S dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu spojil námitky zaměřené proti skutkovým zjištěním, která se stala podkladem výroku o vině. Uvedl, že rozhodná skutková zjištění byla učiněna na podkladě procesně nepoužitelných důkazů, čímž mínil výpověď obviněného O. R. v přípravném řízení, jejich elektronickou komunikaci a to, že důkazy byly v přípravném řízení opatřeny podjatým příslušníkem policejního orgánu. Rozhodná skutková zjištění jsou podle dovolatele ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů, neboť z nich vyplývá pouze to, že šlo o sondáž ohledně ceny, nikoli o nabízení rohu k prodeji, zejména ne na černém trhu, ani o zajištění kupce. Jeho jednání mělo služební povahu v rámci operativně pátrací činnosti policie, tato povaha jeho jednání nebyla vyvrácena, a naopak byla provedenými důkazy potvrzena, což znamená, že jeho jednání nebylo protiprávní. Jako dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu namítl, že skutková část výroku o vině postrádá specifikaci právní normy, kterou měl porušit, a že skutek nevykazuje nic, co by mělo jakýkoli zahraniční aspekt, takže nemohl porušit Úmluvu CITES. Vytkl, že výrok o vině je v rozporu se zásadou subsidiarity trestní represe zakotvenou v ustanovení § 12 odst. 2 trestního zákoníku, a to v důsledku nesprávného právního hodnocení objektu trestného činu, zavinění, jednání a principu ultima ratio.

Obviněný se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud ohledně něho zrušil rozsudky obou soudů, aby zrušil také další obsahově navazující rozhodnutí a aby ho

zprostil obžaloby nebo přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 4 věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Obviněný O. R. napadl jeho se týkající výrok o vině a trestu a výrok o zabránění věci. Odkázal na důvody dovolání uvedené v § 265b odst. 1 písm. g), h) a k) trestního řádu. Namítl nesprávnost rozhodného skutkového zjištění, podle kterého měl roh nabízet. Uvedl, že toto zjištění je ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů, z nichž vyplývá, že šlo jen o zjišťování ceny rohu. Poukázal na to, že pokud došlo k nějaké nabídce, neučinil ji on, ale nezjištěný zájemce o koupi. Uvedl dále, že měla-li by být skutková zjištění považována za správná, je nutno dojít k závěru, že trestnost činu zanikla účinnou lítostí podle § 33 trestního zákoníku, resp. promlčením trestní odpovědnosti podle § 34 odst. 1 písm. e) trestního zákoníku. Právní posouzení skutku označil za nesprávné, protože zjištěný skutkový stav nevykazuje znak „rozporu s jiným právním předpisem“, což je zákonný znak trestného činu, jímž byl uznán vinným. Ve zjištěném skutkovém stavu není zahrnuto žádné porušení Úmluvy CITES, která je ve výroku o vině zmiňována jen v tom směru, že v její příloze je uveden nosorožec tuponosý jako druh přímo ohrožený vyhubením. Ani podle zjištěného skutkového stavu nešlo o vývoz ve smyslu prodeje do zahraničí. Obviněný dále vyloučil úmyslné zavinění jako znak subjektivní stránky trestného činu. Vytkl nesprávnost výroku o uložení ochranného opatření spočívajícího v zabránění věci, neboť jde o věc, která nijak neohrožuje bezpečnost lidí nebo majetku, případně společnosti, a u které nehrozí, že bude sloužit ke spáchání zločinu. Poukázal na to, že roh nepatřil jemu, ale připadl jeho manželce po smrti její matky, a zdůraznil, že roh neměl značnou hodnotu, takže by nemohl sloužit k spáchání zločinu, ale nanejvýš jen přečinu. Obviněný O. R. se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud ohledně něho zrušil napadený rozsudek ve výroku o vině, trestu a zabránění věci, aby zrušil i další obsahově navazující rozhodnutí a aby přikázal Městskému soudu v Praze věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu lze dovolání podat, jestliže rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy.

Ze skutkových zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků přečinu neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 trestního zákoníku, se obvinění snažili zpochybnit zjištění, že jim šlo o prodej rohu (horní části předního rohu) nosorožce tuponosého a že kroky, které podnikli, směřovaly k prodeji. Obvinění nezpochybňovali tyto kroky jako takové, ale jejich interpretaci prezentovali odlišně od závěrů soudů. Námitky obviněných byly založeny na tvrzení, že sledovali pouze zjištění ceny rohu, nikoli jeho prodej.

Zjištění soudů, že cílem obviněných bylo nalezení kupce a prodej rohu, je ve shodě s tím, co vyplývá z obsahu provedených důkazů. Záměr prodat roh je zřejmý z výpovědi obviněného O. R. v přípravném řízení. Důkaz touto výpovědí byl proveden v hlavním líčení tak, že podle § 207 odst. 2 trestního řádu byl přečten protokol o výsledku obviněného O. R. z přípravného řízení poté, co obviněný O. R. v hlavním líčení využil svého práva nevypovídat. Na to, co uvedl obviněný O. R. ve výpovědi v přípravném řízení, logicky navazuje obsah korespondence, která probíhala mezi ním a obviněným D. K. prostřednictvím mobilních telefonů (zpráv SMS). Součástí této komunikace jsou i výslovné zmínky o tom, že se ozval možný zájemce, že tento zájemce licituje, že

nabízí jen zhruba 30 % ceny, že to je málo, že je možné počkat apod. Tyto pasáže ze zmíněné korespondence evidentně svědčí o tom, že šlo o prodej rohu. Obsah korespondence tak podkládá závěr, že obvinění již měli přinejmenším hrubou představu o ceně rohu, neboť cenu, kterou nabízel možný zájemce, komentovali jako nízkou a jako pouhých 30 % ceny. Za tohoto stavu nelze dojít k úsudku, že by zjištění, podle kterého jednání obviněných směřovalo k prodeji rohu, bylo ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů.

Uvedené zjištění není založeno na procesně nepoužitelných důkazech, jak namítal obviněný D. K. Důkaz výpovědi obviněného O. R. z přípravného řízení byl proveden postupem podle § 207 odst. 2 trestního řádu. Přitom výslechu obviněného O. R. v přípravném řízení byl přítomen i obhájce obviněného D. K., který tak měl možnost klást mu otázky. Tím byla dodržena kontradiktornost dokazování, která je jednou ze stěžejních podmínek spravedlivého procesu. Obsah korespondence prostřednictvím zpráv SMS mezi obviněnými byl zjištěn z mobilního telefonu obviněného D. K. jako věcného důkazu ve smyslu § 78 trestního řádu, resp. § 79 trestního řádu, neboť v mobilním telefonu byl uchován obsah zpráv SMS. Rozhodně se nejednalo o odposlech a záznam telekomunikačního provozu podle § 88 a násl. trestního řádu.

Zjištění soudů, podle kterého posuzovaný čin nebyl součástí žádné operativně pátrací akce policie zaměřené na odhalení sítě osob zapojených do nelegálního obchodu s exempláři chráněných živočichů, rovněž není ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů a není založeno na procesně nepoužitelných důkazech. Soudy opřely uvedené zjištění o výpověď svědka L. N., nadřízeného obviněnému D. K. Tento svědek uvedl, že myšlenku prezentovanou obviněným okamžitě zamítl. Výpovědi dalších svědků z okruhu policie, na které se odvolával obviněný, vyzněly tak, že o operativně pátrací akci buď nic bližšího nevěděli, anebo měli jen neurčité poznatky, z nichž rozhodně nevyplývalo nic, co by vyvracelo výpověď svědka L. N. Soud prvního stupně se skutkovou verzí tvrzenou obviněným D. K. podrobně zabýval zejména v bodu 27 odůvodnění rozsudku, na což navázal odvolací soud v bodu 7 napadeného rozsudku. Je třeba konstatovat, že soudy se s uvedenou obhajobou obviněného vypořádaly přesvědčivě a jejich závěry nevykazují prvky nelogičnosti či libovůle.

Vytýkaná procesní nepoužitelnost důkazů, z nichž soudy vyvodily rozhodná skutková zjištění, nijak nevyplývá ani z toho, že v přípravném řízení policejní orgán (K.) nerozhodl o námitce podjatosti, která proti němu byla vznesena. Obsah těchto důkazů, které byly provedeny v hlavním líčení, tím nebyl nijak dotčen či jakkoli zpochybněn.

Z hlediska ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu jsou dovolání obviněných zjevně neopodstatněná.

Podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

Směřuje-li dovolání proti výroku o vině odsuzujícího rozhodnutí, pak tomuto dovolacímu důvodu obsahově odpovídají námitky, v nichž se tvrdí, že skutkový stav, který zjistily soudy, nevykazuje znaky trestného činu, jímž byl obviněný uznán vinným.

Přečinu neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 trestního zákoníku se dopustí ten, kdo v rozporu s jiným právním předpisem usmrtí, zničí, poškodí, odejme z přírody, zpracovává, doveze, vyveze, proveze, přechovává, nabízí, zprostředkuje, sobě nebo

jinému opatří jedince silně nebo kriticky ohroženého druhu živočicha nebo rostliny nebo exemplář druhu přímo ohroženého vyhubením nebo vyhynutím.

Z tzv. právní věty výroku o vině je patrné, že obvinění byli uznáni vinnými tím, že v rozporu s jiným právním předpisem nabízeli exemplář druhu přímo ohroženého vyhubením.

Roh, který měl povahu exempláře druhu přímo ohroženého vyhubením, obvinění očividně nabízeli ve smyslu § 299 odst. 2 trestního zákoníku. To vyplývá ze zjištění, podle kterého činili kroky směřující k jeho prodeji. Pokud obviněný O. R. namítal, že nabídku učinil neznámý zájemce, pak je nutno podotknout, že ze strany neznámého zájemce šlo o reakci na to, že roh byl jedním obviněných prezentován jako předmět potencionálního prodeje. Roh jako exemplář nenabízel neznámý zájemce, nýbrž obvinění. Neznámý zájemce nabízel cenu, za kterou byl ochoten roh koupit.

Obvinění byli uznáni vinnými trestným činem neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 trestního zákoníku, jehož zákonným znakem je „rozpor s jiným právním předpisem“, tj. jiným, než je trestní zákoník. Jedná se o trestněprávní normu s blanketní dispozicí, protože podmiňuje trestní odpovědnost porušením jiného právního předpisu, zejména pak takového, který se vztahuje k ochraně živočichů a rostlin v přírodě (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2992 a násl.). **Jde-li o takový trestný čin, pak ve skutkové části výroku o vině musí být uvedeno, v rozporu s kterým právním předpisem pachatel jednal. Přitom rozpor s jiným právním předpisem musí být uveden tak, aby bylo zřejmé, které nebo která konkrétní ustanovení jiného právního předpisu pachatel porušil.** V posuzované věci Městský soud v Praze a před ním ani Obvodní soud pro Prahu 4 ve výroku o vině neuvedly žádné relevantní ustanovení jiného právního předpisu, jímž by mohl být naplněn zmíněný zákonný znak trestného činu neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 trestního zákoníku.

Soudy ve výroku o vině odkázaly na to, že nosorožec tuponosý je uveden v příloze I k Úmluvě CITES. V citované příloze je ovšem uvedeno pouze to, že nosorožec tuponosý je druh přímo ohrožený vyhubením. Tím není vyjádřen žádný rozpor jednání obviněných s Úmluvou CITES, zejména ne to, jaký zákaz, příkaz či omezení stanovené Úmluvou CITES obvinění porušili. Úmluva CITES reguluje mezinárodní obchod ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin. Přitom „obchodem“ se podle článku I písm. c) Úmluvy CITES rozumí vývoz, reexport, dovoz a introdukce z moře. Obchod s exempláři druhů zařazených do přílohy I je upraven v článku III Úmluvy CITES. Ze skutkových zjištění soudů nevyplývá, že by jednání obviněných spočívalo ve vývozu exempláře, resp. že by k vývozu exempláře směřovalo. Jednání obviněných tedy nemělo povahu mezinárodního obchodu upraveného Úmluvou CITES, takže ani nelze konstatovat nějaký rozpor tohoto jednání s Úmluvou CITES. Ostatně pomine-li se irelevantní odkaz na přílohu I, soudy neuvedly žádné ustanovení samotné Úmluvy CITES, které by mělo být jednáním obviněných porušeno.

V odůvodnění napadeného rozsudku odvolací soud zmínil ustanovení § 48 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně přírody a krajiny“), které ale pouze vymezuje, že lze vyhlásit zvláště chráněné druhy živočichů a rostlin a jak se tyto druhy dále člení, dále obsahuje zmocnění Ministerstva životního prostředí k úpravě dané problematiky a konečně

stanoví [podobně jako čl. 2 písm. t) nařízení Rady (ES) č. 338/97 při vymezení pojmu „exemplář“], že stejně jako zvláště chráněný živočich nebo zvláště chráněná rostlina je chráněn i mrtvý jedinec tohoto druhu, jeho část nebo výrobek z něho. Z odkazu na uvedené zákonné ustanovení tudíž neplyne, jakou povinnost nabízením nosorožčího rohu obvinění porušili, tj. v rozporu s jakým právním předpisem měli konkrétně jednat. A to tím spíše, že odvolací soud v bodu 6 odůvodnění napadeného rozsudku v této souvislosti uvedl: „V projednávaném případě jde o nabízení k prodeji, což je plně v souladu s ustanovením § 48 zákona o ochraně přírody a krajiny.“.

Soudy v odůvodnění rozsudků zmínily rovněž ustanovení § 15a zákona č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obchodování s ohroženými druhy“). Ustanovení § 15a citovaného zákona pod názvem „Výjimka ze zákazu obchodních činností“ upravuje, kdo může být žadatelem o výjimku ze zákazu obchodních činností, co musí k žádosti přiložit a kdy krajský úřad musí věc projednat s Ministerstvem životního prostředí. Zároveň uvedené ustanovení zmocňuje Ministerstvo životního prostředí k vydání prováděcího právního předpisu. Z toho, co bylo zjištěno ohledně jednání obviněných, nevyplývá nic v tom směru, že by byli žadateli o výjimku ze zákazu obchodních činností, takže nemohli porušit zmíněné ustanovení. Také odkaz na ustanovení § 15a zmíněného zákona je tudíž z hlediska zákonného znaku „v rozporu s jiným právním předpisem“ irelevantní.

Navíc ustanovení, jehož porušením by byl založen zákonný znak „v rozporu s jiným právním předpisem“, by muselo být uvedeno ve výroku rozsudku, nikoli jen v odůvodnění, a to právě proto, že jde o zákonný znak trestného činu (k tomu srov. přiměřeně například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 5. 2017, sp. zn. 5 Tdo 213/2017, publikované pod č. 3/2018 Sb. rozh. tr.). Ve skutkové části výroku o vině musí být uvedeny všechny okolnosti, které jsou rozhodné pro naplnění všech zákonných znaků trestného činu, jímž je obviněný uznán vinným. Jedině tak je splněn rovněž zákonný požadavek na výrok rozsudku uvedený v § 120 odst. 3 trestního řádu

Za situace, kdy z výroku o vině není patrné, porušením kterého konkrétního ustanovení měl být naplněn zákonný znak „v rozporu s jiným právním předpisem“, nelze činit úsudek z hlediska otázky, zda je výrok o vině v souladu s ustanovením § 12 odst. 2 trestního zákoníku, v němž je vyjádřena zásada subsidiarity trestní represe, resp. zásada uplatňování trestní represe jako krajního prostředku ochrany dotčených zájmů (ultima ratio). Bezpředmětné je také uvažovat o zániku trestnosti činu účinnou lítostí podle § 33 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, což namítal obviněný O. R. Případná trestnost činu nezanikla promlčením trestní odpovědnosti podle § 34 odst. 1 písm. e) trestního zákoníku, tj. uplynutím tříleté promlčecí doby, jak namítal obviněný O. R. Na trestný čin neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 trestního zákoníku je stanovena sazba trestu odnětí svobody až na tři léta, což podle § 34 odst. 1 písm. d) trestního zákoníku znamená, že promlčecí doba činí pět let, a ta do zahájení trestního stíhání ani později neuplynula.

Skutek, tak jak byl zjištěn a popsán ve výroku o vině, nenaplnuje znaky přečinu neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 trestního zákoníku, neboť z něho nevyplývá porušení žádného konkrétního ustanovení, které by odpovídalo zákonnému znaku „v rozporu s jiným právním předpisem“. To nevyplývá dokonce ani z odůvodnění rozsudků soudů

prvního a druhého stupně. Výrok o vině obviněných uvedeným trestným činem nemůže obstát a v důsledku toho nemůže obstát ani výrok o trestu, který byl každému z obviněných uložen.

Napadený rozsudek Městského soudu v Praze je rozhodnutím, které spočívá na nesprávném právním posouzení skutku ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu Z hlediska tohoto ustanovení jsou dovolání obviněných důvodná.

Podle § 265b odst. 1 písm. k) trestního řádu lze dovolání podat, jestliže bylo rozhodnuto o uložení ochranného opatření, aniž byly splněny podmínky stanovené zákonem pro jeho uložení.

Obviněný O. R. uplatnil uvedený dovolací důvod proti výroku, jímž bylo uloženo zabrání věci. Tento výrok však nemohl obstát a musel být zrušen v důsledku toho, že jako vadný nemohl obstát a musel být zrušen výrok o vině (§ 265k odst. 2 trestního řádu). Zkoumat, zda byly nebo nebyly splněny podmínky stanovené zákonem pro uložení ochranného opatření, by přicházelo v úvahu za situace, že by výrok o vině zůstal nedotčen. Nejvyšší soud se tedy dovoláním obviněného O. R., pokud bylo podáno s odkazem na ustanovení § 265b odst. 1 písm. k) trestního řádu, dále nezabýval.

Z důvodů, které byly vyloženy v předcházejících částech tohoto usnesení, Nejvyšší soud ohledně obviněných D. K. a O. R. zrušil jak napadený rozsudek Městského soudu v Praze, tak rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 jako součást řízení předcházejícího napadenému rozsudku, zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která zrušením uvedené části obou rozsudků pozbyla podkladu, a přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 4, aby věc obviněných D. K. a O. R. v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. V souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. b) trestního řádu Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání.

Obvodní soud pro Prahu 4 se při novém projednání věci zaměří na otázku, zda a která konkrétní ustanovení kterých právních předpisů obvinění porušili, a pokud shledá taková ustanovení, umožní obviněným, aby se k otázce jejich porušení vyjádřili. Jde o to, že **zásady spravedlivého procesu vyžadují, aby obviněným bylo předem známo, porušení kterých konkrétních ustanovení kterých právních předpisů se jim klade za vinu, a aby jim bylo umožněno uplatnit proti tomu případnou vlastní argumentaci. Jedině takový postup odpovídá právu obviněného na spravedlivé řízení ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.**

Pokud jde o zákon o obchodování s ohroženými druhy, významné je ustanovení § 3 odst. 1 tohoto zákona, jež stanoví, že postup při dovozu, vývozu, zpětném vývozu a dalších způsobech regulace nakládání s exempláři upravují přímo použitelné předpisy Evropských společenství v oblasti obchodování s ohroženými druhy. Takovým předpisem je především nařízení Rady (ES) č. 338/97, o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi. Z preambule toho nařízení je zřejmé, že navazuje na Úmluvu CITES. Nařízení má přílohy A, B, C, D, přičemž zařazení jednotlivých druhů do těchto příloh má význam pro určení míry ochrany každého druhu. Příloha A obsahuje mimo jiné druhy zařazené do přílohy I Úmluvy CITES (u nichž členské státy nevznesly výhradu) a z toho vyplývá nejvyšší míra jejich ochrany. Odchyly stanoví článek 7 nařízení, přičemž odst. 1 se týká mimo jiné exemplářů narozených a odchovaných v zajetí s tím, že pod písm. a) je uvedeno,

že s výjimkou použití článku 8 se na exempláře druhů zařazených do přílohy A, které se narodily a byly odchovány v zajetí, vztahují stejná ustanovení jako na exempláře druhů zařazených do přílohy B. To je významné zmínit vzhledem k tomu, že v posuzované věci šlo podle zjištění soudů vyplývajících z odůvodnění rozsudků o nosorožce tuponosého, který žil a uhynul v zoologické zahradě (není ale jasné, zda se tam také narodil). Článek 8 nařízení obsahuje ustanovení týkající se regulace obchodních činností, přičemž v odst. 1 je mimo jiné uvedeno, že nabízení exemplářů druhů zařazených do přílohy A ke koupi a k prodeji je zakázáno. To se vzhledem k ustanovení článku 7 odst. 1 písm. a) nařízení vztahuje i na exempláře narozené a odchované v zajetí. V článku 8 odst. 3 písm. a) až h) nařízení je stanoveno, že ze zákazů uvedených v odstavci 1, tj. ze zákazu obchodních činností, může být udělena výjimka ve formě příslušného potvrzení vydaného výkonným orgánem členského státu, ve kterém se exempláře nacházejí.

Výjimka uvedená v článku 8 odst. 3 písm. a) nařízení se mimo jiné vztahuje na exempláře, pokud byly získány ve Společenství dříve, než se ustanovení týkající se druhů zařazených do přílohy I úmluvy (tj. Úmluvy CITES) stala pro dané exempláře použitelnými. Úmluva CITES vstoupila pro býv. Českou a Slovenskou Federativní Republiku v platnost dnem 28. 5. 1992. Přitom ze zjištění soudů vyplývá, že roh patřil nosorožci tuponosému chovanému v 80. letech v ZOO Dvůr Králové nad Labem, kde byla manželka obviněného O. R. na přelomu 80. a 90. let zaměstnána a mohla si odříznutý roh odnést jako odpad. Výjimka uvedená v článku 8 odst. 3 písm. d) nařízení se mimo jiné vztahuje na exempláře, pokud se jedná o exempláře živočišných druhů narozené a odchované v zajetí, případně pokud jde o části takových exemplářů. Význam těchto výjimek ve vztahu k posuzované věci záleží v tom, že nastolují předběžnou otázku, zda by oprávněná osoba dosáhla jejich udělení, pokud by o ně požádala, což by mohlo případně mít vliv na posouzení stupně společenské škodlivosti činu.

Relevantním ustanovením je také § 54 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny, které zmínil státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k podaným dovoláním. Toto ustanovení pod názvem „Prokázání původu“ mimo jiné stanoví, že kdo prodává nebo nabízí za účelem prodeje živočicha chráněného podle mezinárodních úmluv, je povinen na výzvu orgánu ochrany přírody prokázat jeho zákonný původ, přičemž bez tohoto prokázání původu je zakázáno živočicha chráněného podle mezinárodních úmluv prodávat a nabízet za účelem prodeje. Ochranu, kterou Úmluva CITES poskytuje exemplářům uvedeným v jejich přílohách tím, že reguluje mezinárodní obchod ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin, ustanovení § 54 odst. 1 cit. zákona vztahuje i na obchod uvnitř České republiky.

Rovněž v § 24 odst. 1 zákona o obchodování s ohroženými druhy je obdobným způsobem stanoven mimo jiné zákaz nabízení exemplářů k prodeji bez prokázání jejich původu. Také porušení tohoto ustanovení může představovat rozpor s jiným právním předpisem ve smyslu § 299 odst. 2 trestního zákoníku (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2022, sp. zn. 7 Tdo 363/2022 nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 7. 2019, sp. zn. II. ÚS 4149/18).

Srov.:

<https://sbirka.n soud.cz/sbirka/22039/>

e) Rozh. č. 26/2023 Sb. rozh. tr.

Trvalým následkem podle § 302 odst. 3 písm. b) trestního zákoníku není jakékoli, byť i trvalé, poškození zdraví zvířete, ale jen poškození podstatné, způsobující nikoliv přechodnou vážnou poruchu (např. zmrzačení, ochromení údu, ztrátu či podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí nebo poškození důležitého orgánu), která narušuje normální tělesné či psychické funkce tak, že výrazně znesnadní život zvířete, který byl pro něj obvyklý před touto poruchou.

Rozsudkem Okresního soudu v Chebu ze dne 26. 4. 2022, sp. zn. 4 T 32/2022-89, byl obviněný M. U. uznán vinným zločinem týrání zvířat podle § 302 odst. 1, odst. 3 písm. b) trestního zákoníku a odsouzen podle § 302 odst. 3 trestního zákoníku za použití § 58 odst. 1 trestního zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání devíti měsíců s podmíněným odkladem na zkušební dobu patnácti měsíců a podle § 70 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku k trestu propadnutí věci postihujícímu dvě nášlapné kovové čelistové pasti.

Jako zločin týrání zvířat podle § 302 odst. 1, odst. 3 písm. b) trestního zákoníku posoudil Okresní soud v Chebu skutek, který podle jeho zjištění spočíval v tom, že obviněný v přesně nezjištěné době na počátku července 2021 na částečně oploceném pozemku v XY, okres Cheb, v rozporu s ustanoveními § 14 odst. 1 písm. a) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon na ochranu zvířat proti týrání“) a § 45 odst. 1 písm. a) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o myslivosti“), nastražil dvě nášlapné kovové čelistové pasti, do jedné z nich se v přesně nezjištěné době ve večerních hodinách dne 3. 7. 2021 chytila samice kočky domácí chovaná V. M., který ji našel dne 4. 7. 2021 v 9:20 hodin, přičemž kočka v důsledku sklapnutí pasti utrpěla poškození pravé zadní končetiny, roztržení kůže v tříselné oblasti a krvácení z otevřené rány, do níž i do kůže celého těla byly od much naklady tisíce larev, kočka byla těžce dehydrovaná, vyčerpaná, v septickém šoku, trpěla permanentní trýznivou bolestí, a to i při léčbě a rekonvalescenci, a poškozením stehenní kosti pravé zadní končetiny došlo k trvalému poškození struktury stěny kosti, kočka zůstala trvale omezena v pohybu, obratnosti a lovu ve venkovním prostředí.

Odvolání, která podali obviněný proti výroku o vině a trestu a státní zástupce v neprospěch obviněného proti výroku o trestu, byla usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 22. 6. 2022, sp. zn. 50 To 148/2022-110, podle § 256 trestního řádu zamítnuta.

Obviněný M. U. podal dovolání proti usnesení Krajského soudu v Plzni. Výrok, jímž bylo zamítnuto jeho odvolání, napadl s tím, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Z toho je zřejmé, že obviněný odkázal na důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu (ve znění zákona č. 221/2021 Sb.). Obviněný vytkl, že skutek byl nesprávně posouzen jako trestný čin. Připustil, že z jeho strany šlo jen o nedovolený způsob lovu a mohlo jít o týrání zvířete podle § 4 odst. 1 písm. y) zákona na ochranu zvířat proti týrání, avšak namítl, že užití nedovoleného způsobu lovu směřujícího vůči divoče žijící zvěři za účelem ochrany chovaných zvířat nelze považovat za surový nebo trýznivý způsob týrání. Připomněl, že nedošlo k usmrcení zvířete, což ani nebylo jeho úmyslem. S poukazem na ustanovení § 12 odst. 2 trestního zákoníku zdůraznil, že společenská škodlivost jeho jednání nedosáhla takové intenzity, aby bylo možno toto jednání hodnotit jako zločin. Obviněný se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů a aby ho zprostil obžaloby nebo přikázal Okresnímu soudu v Chebu věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Nejvyšší soud neshledal důvody k odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 trestního řádu Podle § 265i odst. 3, 4 trestního řádu přezkoumal napadené usnesení i předcházející řízení a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné.

Podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Podstatou tohoto dovolacího důvodu je vadná aplikace hmotného práva, tj. typicky trestního zákoníku, na skutkový stav, který zjistily soudy prvního a druhého stupně. Podané dovolání tomu obsahově odpovídá zejména v částech, v nichž obviněný namítl, že nešlo o trýznivý způsob týrání a že společenská škodlivost jeho jednání nedosáhla takové intenzity, aby bylo možno je hodnotit jako zločin.

Zločinu týrání zvířat podle § 302 odst. 1, odst. 3 písm. b) trestního zákoníku se dopustí ten, kdo týrá zvíře surovým nebo trýznivým způsobem, způsobí-li takovým činem týranému zvířeti trvalé následky na zdraví nebo smrt.

Z okolností posuzovaného případu vyplývá (a nebylo to zpochybňováno), že obviněný byl chovatelem drůbeže a holubů, že mu na ně chodila zvěř (patrně lišky) a že z tohoto důvodu nastražil dvě nášlapné kovové čelistové pasti, do jedné z nichž se chytila kočka souseda obviněného, která tak utrpěla popisovaná zranění.

Kočka domácí je obratlovec, a tedy zvíře ve smyslu § 3 písm. a) zákona na ochranu zvířat proti týrání. Dovolatel nezpochybňuje, že došlo k týrání zvířete. Zákonným znakem trestného činu týrání zvířat podle § 302 odst. 1 trestního zákoníku není porušení jiného právního předpisu, nicméně se naplnění znaku týrání dovozuje zejména z ustanovení § 4 odst. 1 citovaného zákona. Není však rozhodné, zda obviněný porušil ustanovení § 4 odst. 1 písm. i), k) citovaného zákona, jak dovodil (v souladu s odborným vyjádřením Státní veterinární správy) okresní soud v odůvodnění rozsudku, anebo ustanovení § 4 odst. 1 písm. y) cit. zákona, jak je uvedeno v dovolání. Znak týrání pak vůbec nelze dovozovat jen z užití zakázaných způsobů lovu, i když při jejich užití samozřejmě může k týrání dojít. Je faktem, že podle § 14 odst. 1 písm. a) zákona na ochranu zvířat proti týrání je zakázáno odchyťovat nebo usmrcovat volně žijící zvíře mimo jiné pomocí čelistových pastí a že v § 45 odst. 1 písm. a) zákona o myslivosti je jako jeden ze zakázaných způsobů lovu uvedeno chytání zvěře do nášlapných pastí. Nemá to však přímý vliv na naplnění znaku týrání. V § 45 odst. 1 zákona o myslivosti jsou uvedeny i takové způsoby lovu, u nichž je dobře patrné, že nemusí představovat týrání zvířat ve smyslu § 302 odst. 1 trestního zákoníku. Podstatné je, že stav, ve kterém se ocitla kočka chycená do nastražené čelistové pasti, fakticky měl povahu týrání.

Pokud jde o to, zda došlo k týrání surovým nebo trýznivým způsobem (od 1. 1. 2020, tj. od účinnosti novelizace trestního zákoníku zákonem č. 114/2020 Sb., se již nevyžaduje zvlášť surový nebo trýznivý způsob, k němuž podle soudu prvního stupně nedošlo), dovodily soudy objektivně trýznivý způsob týrání v podstatě z toho, že kočka byla bolestivému působení mechanismu pasti vystavena po dlouhou dobu, o čemž svědčí nejen její těžká dehydratace a celkové vyčerpání, ale také zanesení velkého množství larev much do otevřené rány a do kůže na celém těle. Není sice jasné, z čeho soud prvního stupně dovodil, že k chycení kočky do pasti došlo již ve večerních hodinách dne 3. 7. 2021, avšak lze akceptovat závěr, že kočka byla v pasti chycena několik hodin, neboť jinak by patrně nemohlo dojít k popsaným dějům (těžká dehydratace, zanesení larev much). Ze zjištění, že kočka nebyla z pasti uvolněna

krátce po chycení, ale po delší době, lze dovozovat, že s tímto delším zachycením v pasti byla spojena taková míra utrpení, že již se jednalo o trýznivý způsob týrání.

Zároveň není možné učinit jiný závěr, než že obviněný věděl a byl srozuměn s tím, že do některé z nastražených čelistových pastí se může chytit zvíře a že chycené zvíře bude vystaveno takovým účinkům mechanismu pasti, které mají samy o sobě povahu týrání a které se vzhledem k délce působení mohou vystupňovat tak, že dosáhnou úrovně týrání trýznivým způsobem ve smyslu § 302 odst. 1 trestního zákoníku. Lze dodat, že omyl v předmětu útoku zde nemá význam, neboť pravá skutečnost zde byla nahrazena v pachatelově představě skutečností stejně významnou. Z formálního hlediska lze říci, že následek (účinek) nastal na objektu, který si pachatel představoval, pouze se mýlil v identitě objektu. Obviněný také musel počítat s tím, že pokud nezajistí kontrolu pastí v krátkých intervalech (ať už osobně nebo pomocí jiných osob či technických prostředků), může dojít k tomu, že zvíře bude v pasti chyceno dlouhou dobu několika hodin, což může být spojeno se značným utrpením. Také po subjektivní stránce byl znak týrání trýznivým způsobem naplněn. Okolnosti týkající se toho, na jaká zvířata byla past nalíčena a proč, tj. okolnosti vztahující se k pohnutce činu, mají vliv na stupeň společenské škodlivosti činu, jak bude ještě zmíněno.

Lze dodat, že soudy se z hlediska naplnění znaků posuzovaného trestného činu nezabývaly mimo jiné tím, zda při ochraně majetku ze strany obviněného nebyly splněny podmínky krajní nouze podle § 28 trestního zákoníku, případně zda nešlo o domnělou krajní nouzi. Podmínka proporcionality by při ochraně vlastního chovu patrně splněna být mohla a obviněný zřejmě neměl aktuálně k dispozici jinou možnost ochrany chovaných zvířat, nicméně stěží by bylo možno dovozovat, že nebezpečí hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem, tj. zájmu na ochraně vlastnictví, případně zájmu na ochraně chovaných zvířat proti týrání ze strany predátorů, hrozilo přímo. Obviněný totiž pouze předpokládal, že k útoku škodné zvěře může dojít. Na tom nic nemění, že mohlo jít o reakci na sdělení souseda o zdecimování jeho chovu předchozího dne. A nic na tom nemění ani nepodloženost a nejasnost závěru okresního soudu, že pasti obviněný nalíčil „v přesně nezjištěné době na počátku července 2021“, z čehož by vyplývalo, že je ponechal nalíčeny více dní.

Ačkoliv nebyly soudem prvního stupně objasněny všechny okolnosti, lze učinit předběžný závěr, že posuzovaným jednáním obviněného byly naplněny (po formální stránce) zákonné znaky přinejmenším trestného činu týrání zvířat podle § 302 odst. 1 trestního zákoníku.

Námítka dovolatele, že jeho skutek neměl být kvalifikován jako trestný čin, ale pouze jako přestupek, je námítkou nesprávného hmotněprávního posouzení ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu

Podle § 12 odst. 2 trestního zákoníku trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní následky s ní spojené lze uplatnit jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Jde o zásadu subsidiarity trestní represe a z ní vyplývající princip ultima ratio. Touto otázkou se soudy náležitě nezabývaly. Okresní soud v Chebu jako důvody, proč je nezbytné dovození trestní odpovědnosti obviněného, uvedl jen to, že obviněný pasti nalíčil na pozemku přístupném komukoli (což je navíc tvrzení poněkud zavádějící) a že obviněný porušil ustanovení zákona o myslivosti, ač je sám myslivec. To nejsou argumenty přesvědčivé. Odvolací soud k tomu nic dalšího nedodal.

Úvahám o subsidiaritě přitom mělo předcházet zařazení věci do určitého kontextu. Jednání obviněného (na rozdíl od jednání, na něž společnost pohlíží neměnným způsobem již tisíce let – například krádež) by ještě přibližně rok před spácháním nebylo trestným činem, neboť trestní zákoník k trestnosti vyžadoval zvlášť surový nebo trýznivý způsob týrání anebo spáchání činu veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném. Teprve novelizací trestního zákoníku zákonem č. 114/2020 Sb. došlo s účinností od 1. 6. 2020 k dramatickému zpřísnění trestního postihu týrání zvířat. I soud prvního stupně přiléhavě uvedl, že k této nesystémové změně došlo v reakci na společenskou poptávku v souvislosti s kauzou tzv. množíren.

Jak je připomínáno i v odborné literatuře, trestní sazby příslušných kvalifikovaných skutkových podstat se vyznačují až absurdně drakonickou výší, jež dokonce přesahuje některé případy nedbalostního usmrcení člověka (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní právo hmotné. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, str. 942). Jako příklad lze uvést, že pachatel, který bezohlednou jízdou za porušení důležité řídičské povinnosti usmrtí člověka (přečin podle § 143 odst. 1, odst. 2 trestního zákoníku) je ohrožen mírnější trestní sazbou než ten, kdo nalíčí past na potkany, kteří mu v době jeho nepřítomnosti ničí příbytek [zločin podle § 302 odst. 1, odst. 3 písm. b) trestního zákoníku].

Zájem společnosti na ochraně zvířat před zlým nakládáním, které má povahu utrpení zvířete a ke kterému dochází v rozporu s právními předpisy upravujícími ochranu zvířete, je nezpochybnitelný. Svědčí o tom i společenská debata vyvolaná mediálně šířenými otřesnými případy týrání zvířat a existencí tzv. množíren psů a koček na území České republiky. Jedním z druhů deliktní odpovědnosti je odpovědnost trestní, postihující týrání zvířat. Zákonodárce byl při koncipování zákona č. 114/2020 Sb. veden úmyslem posílit ochranu zvířat prostředky trestního práva (přijetí zákona bylo kromě případů tzv. množíren také podpořeno několika mediálně diskutovanými kauzami týrání psů). V odborné literatuře je však poukazováno na to, že zostření trestní represe na úseku ochrany zvířat před týráním nepředcházely kriminologické výzkumy v tom smyslu, zda dosavadní správní postih je účinný či nikoliv a zda není možné jiné řešení než trestněprávní, což vyvolává pochybnosti o legitimitě nové úpravy obzvláště z toho důvodu, zda by nebylo účelnější zpřísnit administrativněprávní odpovědnost a zejména postarat se o její náležitou aplikaci. Je poukazováno rovněž na nesystémovost zásahu do trestních sazeb a vytvoření paradoxní situace, že týrání zvířat může být potrestáno přísněji než některé trestné činy proti fyzické osobě, ale nejen trestné činy proti životu a zdraví (viz např. srovnání základních trestních sazeb u trestných činů týrání zvířat a porušování domovní svobody či útisku). Připomíná se, že dosud platilo, že vrcholem trestněprávní ochrany jsou život a zdraví člověka jako nejvýznamnější, nejzávažnější právní statky, čemuž odpovídají i trestní sazby u jednotlivých trestných činů. Nová právní úprava tak otevírá otázku, zda člověk jako předmět útoku má být chráněn stejně jako zvíře, nebo více, anebo méně než zvíře. Jde o stanovení míry trestněprávní ochrany lidí a míry trestněprávní ochrany zvířat (JELÍNEK, J.: K nové trestněprávní ochraně zvířat aneb trefit kozla. Bulletin advokacie č. 6/2020, str. 46).

Z uvedeného plyne, že aktuální právní úprava nese určité rysy kampaňovitosti a přizpůsobení aktivistickým tlakům (což souvisí s mnohdy kritizovaným jevem neuváženě častých změn i základních právních předpisů), a de lege ferenda lze očekávat legislativní korekci tohoto stavu. Vysoká horní hranice trestní sazby v § 302 odst. 3 trestního zákoníku vedla v daném případě k tomu, že nebylo možné aplikovat ustanovení § 307 odst. 1 trestního řádu a trestní stíhání podmíněně zastavit (nelze souhlasit s názorem odvolacího soudu, že by doznání obviněného nebylo jinak k

aplikaci uvedeného ustanovení dostatečné). Konečně je možné na okraj také poznamenat, že na posuzované kauze lze pozorovat, že soudní praxi poněkud schází dřívější ustanovení § 88 odst. 1 trestního zákona (zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, účinný do 31. 12. 2009).

To, co bylo uvedeno shora, samozřejmě neznamená, že by soudy ve své aplikační praxi neměly plně respektovat vůli zákonodárce vyjádřenou v zákoně. Vyplývá z toho však nutnost obzvlášť pečlivě se s ohledem na specifika daného případu zabývat otázkou subsidiarity trestní represe vyjádřenou v § 12 odst. 2 trestního zákoníku.

Trestněprávní kvalifikace určitého skutku jako trestného činu je nejzazším řešením, krajním prostředkem, který má význam z hlediska ochrany základních celospolečenských hodnot pouze v závažnějších případech protispolečenských jednání. Trestní právo nesmí zasahovat do společenského života z jiného důvodu než k ochraně před trestnými činy vymezenými v trestních zákonech. Zásada subsidiarity trestní represe a z ní vyplývající princip ultima ratio brání tzv. hypertrofii trestní represe, která je příznačná pro totalitní režimy a vůbec pro situace, kdy fungování práva podléhá ideologickým tlakům. Z principu ultima ratio plyne, že trestněprávní řešení je nejzazší (subsidiární) prostředek k ochraně právního řádu. Vyžaduje se, aby stát uplatňoval prostředky trestního práva zdrženlivě, to znamená především tam, kde jiné právní prostředky selhávají nebo nejsou efektivní. Trestní právo disponuje těmi nejcitelnějšími prostředky státního donucení, které značně zasahují do práv a svobod občanů a jejich blízkých a mohou vyvolat i řadu vedlejších negativních účinků. Proto legitimitu trestněprávních zásahů může odůvodnit výlučně nutnost ochrany elementárních právních hodnot před činy zvlášť škodlivými pro společnost s tím, že neexistuje jiné řešení než trestněprávní a že pasivita státu by mohla vést ke svémoci či svépomoci občanů a k chaosu (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní právo hmotné. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, str. 47). Jen důsledné respektování principu ultima ratio zaručuje, že omezení základních práv fyzických i právnických osob v důsledku trestních sankcí je možno považovat za proporcionální a odpovídající účelu trestního práva.

Jako podklad k závěru, že nejde o trestný čin, ale např. jen o přestupek, je ovšem ustanovení § 12 odst. 2 trestního zákoníku aplikovatelné zásadně jen tehdy, když se posuzovaný skutek vyznačuje něčím tak výjimečným, že jeho společenská škodlivost nedosahuje ani té nejnižší úrovně běžně se vyskytujících případů daného trestného činu. Jinak řečeno jde o to, že zákonné znaky trestného činu jsou v konkrétním případě naplněny v menší intenzitě, než je u běžně se vyskytujících případů obvyklé. V případech jednání, která po formální stránce naplňují znaky zločinů (tj. nikoli jen přečinů), není závěr o neadekvátnosti uplatnění trestní odpovědnosti obvyklý, není však vyloučen. Společenskou škodlivost je třeba zvažovat vždy v konkrétním případě s ohledem na intenzitu naplnění kritérií uvedených v § 39 odst. 2 trestního zákoníku, podle něhož jsou povaha a závažnost trestného činu určovány zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu a jeho následky, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou, záměrem nebo cílem.

Ve prospěch obviněného především svědčí absence přitěžujících okolností a existence několika významných okolností polehčujících. Obviněný vedl před spácháním posuzovaného činu řádný život, je zcela bezúhonný, vykonával práci školníka a v zaměstnání je velmi kladně hodnocen. K činu se ihned doznal, upřímně ho litoval a dobrovolně nahradil způsobenou škodu. Svědčí mu tak polehčující

okolnosti podle § 41 písm. j), l), o), p) trestního zákoníku. Lze uvažovat rovněž o polehčující okolnosti podle § 41 písm. g) trestního zákoníku, tj. že obviněný čin spáchal odvraceje nebezpečí, aniž byly zcela splněny podmínky krajní nouze. Tady ovšem není možné učinit definitivní závěr s ohledem na neúplnost dokazování.

Z pouhé, byť obzvlášť výrazné, převahy polehčujících okolností ovšem nelze dovozovat, že stupeň škodlivosti činu neopravňuje dovození trestní odpovědnosti, i když jde o kritérium důležité. Podstatné jsou v daném případě okolnosti činu, pohnutka obviněného a v určitém smyslu rovněž míra jeho zavinění. Důležité rovněž je, že se jednalo o ojedinělý exces z jinak řádného života obviněného.

V řízení nebylo zpochybněno, že pohnutkou obviněného byla ochrana jeho majetku, případně i majetku souseda, konkrétně ochrana domácích chovaných zvířat před predátory (ochranu vlastnictví poskytuje zejména čl. 11 Listiny základních práv a svobod). Navíc lze říci, že současně mohla být pohnutkou činu obviněného také ochrana jeho zvířat proti „týrání“ ze strany predátorů (to, jak dravci nakládají s napadenými domácími zvířaty, je všeobecně známo). Právě tyto motivy jednání obviněného posuzovaný případ zásadně odlišují od běžně se vyskytujících případů, na které míří ustanovení § 302 trestního zákoníku (ve znění zákona č. 114/2020 Sb.). Soudy se však touto otázkou nezabývaly, ačkoli jde o stěžejní kritérium posouzení společenské škodlivosti činu. Právě uvedená pohnutka v souvislosti s okolnostmi činu zde může být tou výjimečnou skutečností, která by odůvodňovala aplikaci zásady subsidiarity trestní represe. Z výpovědi obviněného a dalšího obsahu spisu se naznačuje, že den před posuzovaným činem nějaký dravec (patrně liška) zdecimoval chov kachen souseda obviněného M. Č. (mělo jít o dva dospělé kusy a šest kachňat) a jmenovaný to řekl obviněnému s tím, aby „zkusil něco vymyslet“. M. Č. však nebyl procesním způsobem jako svědek vyslechnut. Pro posouzení stupně společenské škodlivosti činu obviněného je třeba objasnit, zda, kdy, v kolika případech a s jakými následky se chovy hospodářských zvířat provozované obviněným a jeho sousedy staly terčem útoku škodné zvěře (predátorů). Nejasné také je, jaká opatření byla a mohla být proti těmto útokům podniknuta (aniž by ovšem např. uzavřením drůbeže do sice bezpečných, ale malých, nevyhovujících prostor, došlo zase ke spáchání trestného činu chovu zvířat v nevhodných podmínkách podle § 302a trestního zákoníku). K těmto otázkám bude nutno podrobně vyslechnout obviněného, dále jako svědka M. Č., případně provést další důkazy. Obviněný také uvedl, že po inkriminované události musel chov (který provozovali už jeho předci) zrušit, zřejmě proto, že se ocitl v podstatě bez možnosti efektivní obrany proti dravcům. I touto otázkou bude nutno se zabývat.

Nedostatečně objasněna zůstala rovněž otázka oplocení pozemku, na kterém obviněný pasti nastražil. Soud prvního stupně ve výroku rozsudku uvedl, že se jednalo o pozemek částečně oplocený. Vyšší společenskou škodlivost činu odůvodnil na prvním místě tím, že obviněný umístil pasti na ne zcela oplocený pozemek, „tudíž volně přístupný komukoliv“. Ohledáním místa činu se nezabýval. Obviněný uvedl, že prostor byl plně oplocen, ale plot nebyl v dobrém stavu. Vyjádření svědka V. M. k této otázce je poněkud rozporné, neboť uvedl, že na pozemek se dostal bez obtíží, neboť kousek zahrady nebyl oplocen, a zároveň že když v minulosti šel na pozemek obviněného pro svou kočku, musel přelézt plot. Otázka oplocení je přitom poměrně důležitá. Pokud by obviněný past umístil na veřejně přístupném pozemku, vzniklo by nebezpečí, že se do pasti chytí člověk (nebo například jeho venčený pes), což by škodlivost činu zvyšovalo. Pokud ale šlo o pozemek nejen soukromý, ale i oplocený (být nedokonale), nebylo pravděpodobné, že se zde cizí lidé či jejich zvířata budou pohybovat. Jestliže bylo jasné, že jde o soukromý, oplocený pozemek, není z tohoto hlediska podstatné, že se

přesto dalo v důsledku poškození plotu na pozemek vniknout. Zhodnocení povahy místa činu bylo ovšem úkolem soudu prvního stupně.

Otázkou také zůstává, jak dlouho byly obě nášlapné pasti nalíčeny. Pokud soud prvního stupně ve výroku rozsudku uvedl, že obviněný pasti nastražil v přesně nezjištěné době na počátku července 2021, není jasné, z jakého důvodu neuvěřil verzi, že obviněný pasti nalíčil právě před nocí z 3. na 4. 7. 2021, během níž se kočka do jedné z nich chytla. Závěr soudu evokuje možnost, že pasti byly nalíčeny například již od 1. 7. 2021, tedy několik dní. I tuto nejasnost je bezpochyby možno jednoduchým dokazováním odstranit. Umožní to upřesnit, jak akutní bylo nebezpečí ze strany predátorů, zda se skutečně jednalo o reakci na poškození chovu M. Č. z toho dne, případně zda obviněný nechal pasti nalíčeny několik dní. V takovém případě by ovšem bylo podstatné, v jakých intervalech obviněný pasti kontroloval. Ostatně, i pokud pasti nalíčil dne 3. 7. 2021, není zřejmé, jak si představoval jejich kontrolu a případné uvolnění chycené škodné. I tyto okolnosti – v souvislosti s výše uvedeným – mají vliv na stupeň škodlivosti činu.

K subjektivní stránce činu se soud prvního stupně vyjádřil jen zcela obecně a v podstatě jen slovy zákona (viz bod 4 odůvodnění rozsudku), odvolací soud vůbec. Jak již Nejvyšší soud zmínil, po formální stránce byly znaky nepřímého úmyslu naplněny, i když je otázkou, do jaké míry měl obviněný představu, že chycení do pasti způsobuje bolest „krutou a nesnesitelnou“, zvláště když v nedávné době (a údajně i v době skládání jeho mysliveckých zkoušek) byly tyto pasti k odchytu škůdců povoleny. Podstatnější však je, na jaká zvířata obviněný cílil. Ačkoli omyl v předmětu útoku zde z formálního hlediska nehraje roli, je při hodnocení škodlivosti činu důležité, že obviněný nebyl srozuměn s tím, že by se do pasti mohla chytit kočka nebo jiné domácí zvíře, které by na pozemek vniklo (stejně jako samozřejmě nebyl srozuměn s tím, že by se do pasti chytil člověk). Mohl sice předpokládat takovou možnost (zvláště když v minulosti už kočka poškozeného V. M. na pozemek vnikla a obviněný ji chytil), avšak byla málo pravděpodobná a obviněný zjevně žádný pozitivní vztah k takové možnosti neměl, a to ani ve formě tzv. pozitivní lhostejnosti (obzvlášť pokud past byla nalíčena jen krátce a jednorázově). K chycení kočky domácí do pasti došlo evidentně jen nešťastnou náhodou, které obviněný okamžitě litoval. Ačkoli jsou předmětným ustanovením trestního zákoníku chráněna jak zvířata domácí, tak volně žijící, rozdíl v subjektivní stránce činu obviněného není třeba blíže vysvětlovat.

Naznačené otázky bude nutno vzít v úvahu při posouzení, zda v daném případě místo uplatnění trestní odpovědnosti nepostačí uplatnění odpovědnosti za přešůpek, konkrétně za přešůpek podle § 27 odst. 1 písm. b) zákona na ochranu zvířat před týráním, jehož se dopustí mimo jiné ten, kdo týrá zvíře.

Rozsudek Okresního soudu v Chebu, jímž byl obviněný uznán vinným zločinem týrání zvířat podle § 302 odst. 1, odst. 3 písm. b) trestního zákoníku, a napadené usnesení Krajského soudu v Plzni, jímž bylo odvolání obviněného zamítnuto jako nedůvodné, jsou z hlediska aplikace § 12 odst. 2 trestního zákoníku rozhodnutími, která spočívají na nesprávném právním posouzení skutku ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu, a proto nemohla obstát a musela být zrušena.

I když to obviněný v dovolání nenamítal (namítal to v odvolání), vzhledem ke zrušení napadeného rozhodnutí bude nutno se v dalším řízení blíže zabývat také otázkou způsobení trvalých následků na zdraví týraného zvířete, tj. naplnění okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 302 odst. 3 písm. b) trestního zákoníku.

Pojem trvalých následků na zdraví ve smyslu citovaného ustanovení není v trestním zákoníku ani v judikatuře specifikován. Ze samotného smyslu tohoto ustanovení však vyplývá, že k naplnění tohoto znaku nepostačí jen nevýznamné, byť trvalé poškození zdraví zvířete, jako je například drobná deformace ušního boltce, ztráta nevýznamné části ochlupení, ztráta zubu apod. Následky na zdraví musí být podstatné, musí znamenat vážný zásah do zdraví zvířete. Vyplývá to i ze systematického výkladu, neboť tato zvlášť přitěžující okolnost je zákonodárcem považována za závažnější než například surové týrání zvířat po delší dobu členem organizované skupiny. A zároveň je toto trvalé poškození zdraví postaveno na roveň smrti zvířete.

K přesnějšímu vymezení, co je trvalým následkem na zdraví zvířete, lze použít určité paralely s některými ustanoveními a závěry judikatury, které se týkají poškození zdraví člověka. I zde musí jít o vážnou poruchu zdraví, jako je zmrzačení, tj. trvalá funkční změna části těla, ochromení údu, tj. trvalá nezpůsobilost nebo značně snížená schopnost pohybu některé končetiny nebo její části. Může jít také o ztrátu nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí anebo poškození důležitého orgánu. Zároveň může být určitým kritériem to, jestli trvalá porucha zdraví způsobila takové porušení normálních tělesných, popřípadě i psychických funkcí, že to výrazně znesnadňuje život zvířete, a to život před poruchou pro něj obvyklý. Tak například u závodního koně může být i velmi malé zhoršení hybnosti končetiny významným následkem na zdraví. Podstatné zde ovšem bude hledisko objektivní, neboť zvíře si svůj handicap neuvědomuje, prostě se mu přizpůsobí. I tyto skutečnosti je třeba v řízení o trestném činu týrání zvířat prokazovat, tj. nestačí jen závěr, že k nějakému trvalému následku na zdraví zvířete došlo.

V posuzovaném případě soudy tuto otázku dostatečně neobjasnily. Z výroku rozsudku vyplývá, že u kočky došlo k trvalému poškození struktury stěny kosti, v důsledku čehož je trvale omezena v pohybu, obratnosti a lovu ve venkovním prostředí. Tyto skutečnosti by však bylo nutno upřesnit. Samotné omezení v lovu ve venkovním prostředí patrně nebude znamenat podstatný, vážný zásah do zdraví a života kočky, která na lov nebyla nijak odkázána, neboť byla chována v domácím prostředí. Navíc, pokud soudy omezení v lovu ve venkovním prostředí považovaly za tak podstatné, že tento následek pojaly do výroku rozsudku, měly se zabývat i otázkou, zda lov koček domácích ve venkovním prostředí obecně nepředstavuje spíše nežádoucí jev v podobě narušení ekosystémů (decimování ptactva apod.). Jinou otázkou by ovšem zase bylo, zda majitel kočku používal k ochraně proti myším.

U omezení v pohybu a obratnosti by záleželo na jeho míře, která zatím z rozhodnutí soudů jednoznačně nevyplývá. Poškození struktury stěny kosti je odborný pojem, jehož přesný smysl a význam je poněkud nejasný. Ani úbytek části svaloviny, jak o něm hovořil ve své výpovědi svědek V. M., nemusí být tak významný. Je ovšem třeba uvést, že i Nejvyšší soud považuje za pravděpodobné, že u poškozené kočky k trvalému následku na zdraví ve smyslu uvedeného ustanovení došlo, bylo by však třeba to postavit najisto a založit na konkrétních zjištěních. Odborné vyjádření Krajské veterinární správy Karlovy Vary, z něhož soud prvního stupně vycházel, není zcela aktuální a hovoří pouze o možnosti amputace končetiny, aniž je jasné, zda k ní došlo, a dále uvádí, že trvalé následky se po rekonvalescenci dají předpokládat (tj. nikoli, že k nim s jistotou dojde a v jakém stupni závažnosti). Soud dovodil, že vzhledem k možným trvalým následkům obviněný naplnil znaky trestného činu týrání zvířat v uvedené kvalifikované skutkové podstatě, a tedy že spáchal nikoli přečin, nýbrž zločin. Krajský soud se k této otázce nevyjádřil. Lze tak uzavřít, že dosavadní zjištění

neposkytovala dostatečný a nepochybný podklad pro závěr o použité právní kvalifikaci skutku.

Vzhledem k tomu, co bylo uvedeno výše, Nejvyšší soud zrušil jak napadené usnesení Krajského soudu v Plzni, tak rozsudek Okresního soudu v Chebu jako součást řízení předcházejícího napadenému usnesení. Zároveň zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která zrušením obou uvedených rozhodnutí ztratila podklad. Poté přikázal Okresnímu soudu v Chebu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Srov.:

<https://sbirka.nsoud.cz/sbirka/22041/>

f) Rozh. č. 35/2023 Sb. rozh. tr.

Pokyn dozorcího státního zástupce policejnímu orgánu k zahájení trestního stíhání obviněného směřuje k vydání konkrétního usnesení. Bylo-li toto usnesení zrušeno, nelze takový pokyn bez dalšího vztahovat na jiná později vydaná usnesení o zahájení trestního stíhání vůči témuž obviněnému v téže věci. Nevydal-li dozorcí státní zástupce další pokyn, je příslušný k rozhodnutí o stížnosti proti novému usnesení o zahájení trestního stíhání on sám, a nikoli jemu nadřízený státní zástupce [§ 146 odst. 2 písm. a) trestního řádu].

Usnesením Okresního soudu v Chomutově ze dne 1. 6. 2020, sp. zn. 25 T 142/2015, které nabylo právní moci dne 8. 8. 2020, bylo rozhodnuto tak, že se podle § 188 odst. 1 písm. e) trestního řádu vrací státnímu zástupci k došetření trestní věc obviněného M. G. pro skutek spočívající v tom, že dne 3. 9. 2008 na parkovišti v XY ulici v XY, poblíž budovy Komerční banky, si měl půjčit od L. M. finanční částku ve výši 2 000 000 Kč v hotovosti, oproti vystavené směnce, která podle dohody zajišťovala splatnost této částky ke dni 3. 9. 2010 s platbami ve výši 100 000 Kč měsíčně od vydání směnky k rukám L. M., přičemž v době vystavení směnky a přijetí finanční hotovosti měl vědět, že svůj závazek nebude schopen dodržet a uhradit, když ani neměl ve sjednaném termínu mít v úmyslu půjčenou peněžní hotovost vrátit, neboť v tuto dobu neměl mít dostatečný příjem ani majetek k uspokojení jmenovaného věřitele a v době sjednání půjčky měl mít i další nesplacené závazky, a tudíž si měl být vědom skutečnosti, že L. M. měl uvádět úmyslně v omyl ohledně možnosti placení této půjčky, čímž L. M. měl způsobit škodu ve výši 2 000 000 Kč, neboť do současné doby neměl učinit žádnou úhradu; skutek byl kvalifikován jako zločin podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) trestního zákoníku.

V odůvodnění usnesení Okresní soud v Chomutově konstatoval, že důvodem k vrácení věci státní zástupkyni k došetření byla závažná procesní vada řízení, kterou nelze napravit v řízení před soudem, spočívající v porušení práva obviněného na obhajobu, konkrétně v daném případě vyjádřeného právem na řádný a zákonný přezkum usnesení o zahájení trestního stíhání, neboť podle názoru soudu o stížnosti proti usnesení policejního orgánu ze dne 4. 1. 2018, č. j. KRPU-25154-58/TČ-2014-040381, o zahájení trestního stíhání neměla rozhodovat státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Chomutově, nýbrž státní zástupce nadřízeného státního zastupitelství, protože k vydání usnesení o zahájení trestního stíhání dala policejnímu orgánu pokyn. V této souvislosti uvedl, že státní zástupkyně svůj názor na odůvodněnost trestního stíhání velice explicitně vyjádřila již v usnesení ze dne 27. 3. 2015, č. j. ZN 4487/2014-8, kterým zrušila odložení věci policejním orgánem a na svém

názoru setrvala i v usnesení ze dne 19. 12. 2017, č. j. 1 ZT 232/15-72. S ohledem na jednotlivá vyjádření státní zástupkyně měl v této situaci tedy o stížnosti proti usnesení policejního orgánu ze dne 4. 1. 2018, č. j. KRPU-251542-58/TČ-2014-040381, rozhodovat ve smyslu § 146 odst. 2 písm. a) trestního řádu státní zástupce nadřízený, tj. státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem.

Proti usnesení Okresního soudu v Chomutově ze dne 1. 6. 2020, sp. zn. 25 T 142/2015, podal ministr spravedlnosti České republiky stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného M. G. Ve stížnosti pro porušení zákona shrnul dosavadní průběh trestního řízení a dále uvedl, že napadeným usnesením byl ve prospěch obviněného M. G. porušen zákon v ustanovení § 188 odst. 1 písm. e) trestního řádu, neboť ve věci mělo být postupováno v souladu s ustanovením § 196 a násl. trestního řádu a mělo být nařízeno hlavní líčení. Zákon byl podle názoru okresního soudu porušen při rozhodování o stížnosti obviněného proti usnesení policejního orgánu ze dne 4. 1. 2018, č. j. KRPU 251542-58/TČ-2014-040381, o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 trestního řádu státní zástupkyní Okresního státního zastupitelství v Chomutově dne 4. 12. 2019 č. j. 1 ZT 232/2015-184.

Dále konstatoval, že obecně lze souhlasit s tím, že závažná procesní vada přípravného řízení, kterou nelze napravit v řízení před soudem, je zákonným důvodem pro vrácení věci státnímu zástupci k došetření postupem podle § 188 odst. 1 písm. e) trestního řádu, avšak nelze se ztotožnit s názorem soudu, že k závažné procesní vadě v dané věci došlo tím, že státní zástupkyně při rozhodování o stížnosti obviněného proti usnesení o zahájení trestního stíhání nepostupovala zákonně. Nelze tvrdit, že v usnesení ze dne 25. 3. 2015, č. j. ZN 4487/2014-8, je obsažen pokyn státní zástupkyně k zahájení trestního stíhání M. G. podle § 160 odst. 1 trestního řádu pro skutek kvalifikovaný jako trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) trestního zákona. Lze zrekapitulovat, že policejní orgán odložil trestní věc podle § 159a odst. 1 trestního řádu usnesením ze dne 20. 1. 2015 s odůvodněním, že nebyly naplněny všechny znaky skutkové podstaty prověřovaného trestného činu, zejména podle jeho názoru nebylo prokázáno zavinění pachatele. Proti usnesení o odložení věci poškozený podal stížnost, v níž přednesl argumenty, podle jeho názoru prokazující podvodný úmysl pachatele, státní zástupkyně přiznala důvodnost stížnosti a svým usnesením ze dne 25. 3. 2015 vydaným pod č.j. ZN 4487/2014-8 zmíněné usnesení policejního orgánu podle § 149 odst. 1 písm. b) trestního řádu zrušila a uložila policejnímu orgánu znovu ve věci jednat a rozhodnout. Policejní orgán po doplnění listinných důkazů (a téměř po třech měsících) dne 12. 6. 2015 pod č. j. KRPU-251542-30/TČ-2014-040381 zahájil trestní stíhání a v odůvodnění usnesení konstatoval předchozí rozhodnutí o stížnosti státní zástupkyně s tím, že mu bylo uloženo, aby ve věci znovu jednal a rozhodl způsobem podle § 160 odst. 1 trestního řádu, nicméně z formulace státní zástupkyně je zřejmé, že takový výslovný pokyn policejnímu orgánu dán nebyl, ačkoli je evidentní, že státní zástupkyně v odůvodnění usnesení vyslovila jednoznačný právní názor na věc. Okresní soud v usnesení o vrácení věci státnímu zástupci k došetření zmínil některá rozhodnutí Nejvyššího soudu a Ústavního soudu, vztahující se k otázce pokynu státního zástupce k zahájení trestního stíhání, přičemž poukázal mj. na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2009, sp. zn. 4 Tz 46/2009. V tomto směru je však možno poukázat na přílehlavější rozhodnutí, a to rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 1. 2013, sp. zn. 5 Tz 94/2012, věnující se podrobnému výkladu pojmů pokyn a souhlas ve smyslu ustanovení § 146 odst. 2 písm. a) trestního řádu, a v souladu s tím by bylo možno formulaci státní zástupkyně v nyní řešené věci, užitou v odůvodnění zmíněného usnesení, považovat spíše za souhlas, resp. úkon

jímž vyjadřuje své kladné stanovisko ke konkrétnímu následnému rozhodnutí policejního orgánu. V souvislosti s nyní posuzovanou věcí je však nutno připomenout především usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2016, sp. zn. 5 Tz 40/2016, vztahující se k otázce vymezení dozorových oprávnění státního zástupce, zejména názor Nejvyššího soudu, že není možné užít zcela bezbřehý extenzivní výklad pojmu pokyn nebo souhlas a že v případě opětovného vydání dříve zrušeného usnesení o zahájení trestního stíhání působí pokyn či souhlas pouze ve vztahu ke konkrétnímu usnesení, a nikoli k neurčitému počtu usnesení určitého typu, je zcela vyčerpán již v případě jeho prvního splnění.

V nyní řešeném případě je tedy nutno zdůraznit, že formulaci státní zástupkyně použitou v odůvodnění usnesení ze dne 25. 3. 2015, č. j. ZN 4487/2014-8, je možno považovat za souhlas či kladné stanovisko k budoucímu postupu policejního orgánu, ovšem pouze ve vztahu k následně vydanému usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 12. 6. 2015, č. j. KRPU-251542-30/TČ-2014-040381, nikoli však již ve vztahu k dalším budoucím rozhodnutím stejného druhu. Vyjádření názoru státní zástupkyně v rámci usnesení ze dne 19. 12. 2017, č. j. 1 ZT 232/2015-72, jímž rozhodla podle § 174 odst. 2 písm. e) trestního řádu o zrušení citovaného usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání jako nezákonného, v žádném nelze považovat za pokyn k vydání dalšího usnesení o zahájení trestního stíhání. Ve světle shora uvedené judikatury ve vztahu k této otázce nelze zmíněnou formulaci v žádném případě považovat za jednoznačný a výslovný pokyn policejnímu orgánu k vydání usnesení o zahájení trestního stíhání. Z jazykového výkladu formulace státní zástupkyně je zcela zřejmé, že předpokládaným způsobem následného rozhodnutí policejního orgánu byla jak varianta zahájení trestního stíhání, tak i možnost odložení věci v případě dodatečného zjištění skutečností způsobujících promlčení trestního stíhání. S ohledem na výše uvedené proto usnesení státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Chomutově ze dne 4. 12. 2019, č. j. 1 ZT 232/2015-184, jímž rozhodla o stížnosti obviněného proti usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 trestního řádu ze dne 4. 1. 2018, č. j. KRPU-251542-58/TČ-2014-040381, není nezákonné. Nebyl dán zákonný důvod k tomu, aby ve smyslu ustanovení § 146 odst. 2 písm. a) trestního řádu o zmíněné stížnosti rozhodoval státní zástupce nadřízeného Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem, neboť dozorová státní zástupkyně k vydání stížností napadeného usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání nedala pokyn ani nevyslovila souhlas s tímto postupem. Pouze je možno konstatovat, že předmětné usnesení státní zástupkyně bylo vydáno nadbytečně. Situaci možného pomnutí důvodů vedení řízení proti uprchlému ve kterékoli fázi trestního řízení totiž předpokládá ustanovení § 306a trestního řádu, podle kterého se v takovém případě pokračuje v řízení podle obecných ustanovení trestního řádu, aniž by bylo nutno vydávat jakékoli další procesní rozhodnutí deklarující tuto skutečnost.

Závěrem stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud vyslovil podle § 268 odst. 2 trestního řádu, že usnesením Okresního soudu v Chomutově ze dne 1. 6. 2020, sp. zn. 25 T 142/2015, byl porušen zákon ve prospěch obviněného M. G. v ustanoveních § 188 odst. 1 písm. e) trestního řádu, v § 196 odst. 1 trestního řádu a § 198 trestního řádu.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve svém písemném vyjádření k podané stížnosti pro porušení zákona uvedl, že se se stížností pro porušení zákona tak, jak byla koncipována ministrem spravedlnosti, ztotožňuje a navrhl, aby Nejvyšší soud postupoval podle bodu 36 stížnosti pro porušení zákona obsahujícího závěrečný návrh.

Nejvyšší soud jako soud příslušný k vedení řízení o stížnosti pro porušení zákona (§ 266 odst. 1 trestního řádu) přezkoumal podle § 267 odst. 3 trestního řádu napadené rozhodnutí i předcházející řízení a shledal, že zákon byl porušen.

Z předloženého spisového materiálu Nejvyšší soud zjistil, že v dané věci byly zahájeny úkony trestního řízení dne 11. 11. 2014 na základě trestního oznámení poškozeného L. M. (dále jen poškozený) ze dne 30. 10. 2014. Dne 20. 1. 2015 policejní orgán pod č. j. KRPU-251542-20/TČ-2014-040381 usnesením rozhodl o odložení věci podle § 159a odst. 1 trestního řádu, neboť ve věci nejde o podezření z trestného činu a není namístě věc vyřídit jinak s odůvodněním, že se nepodařilo prokázat zavinění podezřelého ve formě úmyslu neuhradit poškozenému půjčenou částku. Poškozený následně podal proti uvedenému usnesení stížnost.

Usnesením ze dne 25. 3. 2015, č. j. ZN 4487/2014-8, státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Chomutově ke stížnosti poškozeného L. M. usnesení policejního orgánu ze dne 20. 1. 2015, č. j. KRPU-251542-20/TČ-2014-040381, podle § 149 odst. 1 písm. b) trestního řádu zrušila a uložila policejnímu orgánu znovu ve věci jednat a rozhodnout. V odůvodnění usnesení státní zástupkyně uznala opodstatněnost stížnostních argumentů poškozeného a v závěru mimo jiné konstatovala, že již v tomto stadiu řízení je podezření, že naplnil všechny znaky skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) trestního zákona natolik silné, že dosavadní výsledky šetření postačí jako podklad pro zahájení trestního stíhání a současně vyslovila názor, že trestní stíhání pachatele není dosud promlčeno s odkazem na ustanovení § 34 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku.

Následně policejní orgán po doplnění dokazování o listinné důkazy vztahující se k podnikatelské činnosti a příjmům obviněného M. G. vydal dne 12. 6. 2015 pod č. j. KRPU-251542-30/TČ-2014-040381 usnesení o zahájení trestního stíhání obviněného M. G., jako uprchlého, podle § 160 odst. 1 trestního řádu s odkazem na § 302 trestního řádu, pro skutek právně kvalifikovaný jako trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) trestního zákona, jehož se měl dopustit tím, že dne 3. 9. 2008 v XY, na parkovišti v ul. XY si půjčil od L. M. finanční hotovost ve výši 2 000 000 Kč, zajištěnou vystavenou směnkou splatnou ke dni 3. 9. 2010 s tím, že půjčenou finanční hotovost bude splácet měsíčními splátkami, každou ve výši 100 000 Kč k rukám L. M., ačkoliv již od počátku neměl v úmyslu zapůjčenou finanční hotovost v daném termínu vrátit, neboť neměl dostatečný příjem ani majetek, ze kterého by svého věřitele uspokojil a měl i další nesplacené závazky, tedy zatajil podstatné náležitosti při poskytnutí půjčky a byl si tedy vědom skutečnosti, že L. M. uvádí úmyslně v omyl ohledně možnosti splacení půjčky a svým jednáním tak poškozenému L. M. způsobil škodu v celkové výši 2 000 000 Kč. Usnesení bylo doručeno ustanovenému obhájci a nabylo právní moci dne 4. 7. 2015.

Dne 25. 8. 2015 podala státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Chomutově na obviněného M. G. k Okresnímu soudu v Chomutově obžalobu s návrhem podle § 305 trestního řádu na konání řízení proti uprchlému podle § 302 a násl. trestního řádu pro skutek právně kvalifikovaný jako trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) trestního zákona. Usnesením Okresního soudu v Chomutově ze dne 15. 9. 2015, č. j. 25 T 142/2015-181, byla ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 11. 2015, č. j. 5 To 430/2015-190, věc podle § 188 odst. 1 písm. e) trestního řádu vrácena státní zástupkyni k došetření s tím, že nebyly naplněny podmínky pro konání řízení proti uprchlému ve smyslu ustanovení § 302 a násl. trestního řádu Z uvedených důvodů státní zástupkyně dne 15. 2. 2016

uložila policejnímu orgánu provedení úkonů směřujících ke zjištění pobytu obviněného a jeho vědomosti o trestním stíhání. Po doplnění vyšetřování v požadovaném směru byl spisový materiál předložen státní zástupkyni s návrhem na podání obžaloby.

Dne 21. 6. 2016 byla k Okresnímu soudu v Chomutově pod č. j. 1 ZT 232/2015-35 podána na obviněného M. G. nová obžaloba, znovu s návrhem podle § 305 trestního řádu, na konání řízení proti uprchlému podle § 302 a násl. trestního řádu, pro totožný skutek právně kvalifikovaný jako trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) trestního zákona. Usnesením Okresního soudu v Chomutově ze dne 22. 7. 2016, č. j. 25 T 142/2015-215, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 23. 8. 2016, č. j. 5 To 431/2016-222, byla věc opět podle § 188 odst. 1 písm. e) trestního řádu vrácena státní zástupkyni k došetření. Důvodem vrácení trestní věci státní zástupkyni k došetření bylo, že soudy ani po doplnění vyšetřování neshledaly zákonné důvody pro vedení trestního řízení proti uprchlému podle § 302 trestního řádu a požadovaly opatřit důkazy k pobytu obviněného a provést úkony k zajištění jeho účasti na trestním stíhání. Z odůvodnění usnesení krajského soudu vyplývá, že důvodem vrácení věci k došetření byla výhradně zmíněná procesní vada, nikoli nezákonnost či nedůvodnost trestního stíhání obviněného pro skutek popsany v usnesení o zahájení trestního stíhání a v obžalobě státní zástupkyně, přičemž současně nebyla řešena ani otázka vadné právní kvalifikace, ani otázka případné nepřípustnosti trestního stíhání z důvodu promlčení.

V návaznosti na výše uvedené pravomocné rozhodnutí soudu o vrácení věci k došetření státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Chomutově svým usnesením vydaným dne 19. 12. 2017 pod č.j. 1 ZT 232/2015-72 rozhodla podle § 174 odst. 2 písm. e) trestního řádu o zrušení usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání obviněného M. G. podle § 160 odst. 1 trestního řádu ze dne 12. 6. 2015, č. j. KRPU-251542-30/TČ-2014-040381, jako nezákonného, neboť, jak vyplývá z odůvodnění usnesení, dospěla k závěru, že při respektování názoru soudů o neexistenci zákonných podmínek pro řízení proti uprchlému podle § 302 a násl. trestního řádu, se usnesení o zahájení trestního stíhání stává nezákonným a je třeba jej zrušit. Dále v odůvodnění usnesení vyslovila názor, že v průběhu dalšího řízení „je nutno zabývat se také otázkou promlčení s ohledem na délku doby 9 let, jež uplynula od spáchání skutku s tím, že v případě zjištění okolností způsobující zastavení či přerušování promlčecí doby, je na místě vydat usnesení nové, v souladu se zákonem a učinit jeho pokus o jeho doručení obviněnému cestou právní pomoci do USA“.

Dne 4. 1. 2018 vydal policejní orgán Policie ČR, KŘP Ústeckého kraje, SKPV, Územní odbor XY, Oddělení hospodářské kriminality pod č.j. KRPU-25154-58/TČ-2014-040381 usnesení o zahájení trestního stíhání obviněného M. G. podle § 160 odst. 1 trestního řádu pro skutek právně kvalifikovaný jako zločin podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) trestního zákoníku, přičemž popis skutku v uvedeném usnesení se v podstatě shoduje s popisem skutku uvedeným v usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 12. 6. 2015, č. j. KRPU-251542-30/TČ-2014-040381. V odůvodnění usnesení se policejní orgán zabýval zvolenou právní kvalifikací skutku s ohledem na ustanovení § 2 odst. 1 trestního zákoníku a rovněž i řešil otázku promlčení. Usnesení bylo doručeno ustanovené obhájce JUDr. J. M. dne 6. 11. 2019 a obviněnému cestou právní pomoci dne 28. 10. 2019. Proti předmětnému usnesení o zahájení trestního stíhání podal stížnost dne 6. 11. 2019 obviněný ústně do protokolu v rámci výslechu konaného prostřednictvím videokonference a dále písemně prostřednictvím obhájce dne 8. 11. 2019. Následně státní zástupkyně usnesením ze dne 4. 12. 2019, č. j. 1 ZT 232/2015-184, podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu stížnost obviněného M. G.

proti usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání ze dne 4. 1. 2018 zamítla jako nedůvodnou.

Dne 12. 5. 2020 podala státní zástupkyně na obviněného M. G. k Okresnímu soudu v Chomutově další (v pořadí třetí) obžalobu č. j. 1 ZT 232/2015-190, pro skutek právně kvalifikovaný jako zločin podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) trestního zákoníku.

Usnesením Okresního soudu v Chomutově ze dne 1. 6. 2020, č. j. 25 T 142/2015-527, bylo rozhodnuto tak, že věc byla podle § 188 odst. 1 písm. e) trestního řádu vrácena státnímu zástupci k došetření. V odůvodnění usnesení okresní soud uvedl, že důvodem k vrácení věci k došetření byla závažná procesní vada řízení, kterou nelze napravit v řízení před soudem, spočívající v porušení práva obviněného na obhajobu, v tomto případě vyjádřeného právem na řádný a zákonný přezkum usnesení o zahájení trestního stíhání, neboť podle názoru soudu o stížnosti proti usnesení policejního orgánu ze dne 4. 1. 2018, č. j. KRPU-25154-58/TČ-2014-040381, o zahájení trestního stíhání neměla rozhodovat státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Chomutově, nýbrž státní zástupce nadřízeného státního zastupitelství, neboť k vydání usnesení o zahájení trestního stíhání dala policejnímu orgánu pokyn. V této souvislosti uvedl, že státní zástupkyně svůj názor na odůvodněnost trestního stíhání velice explicitně vyjádřila již v usnesení ze dne 27. 3. 2015, č. j. ZN 4487/2014-8, kterým zrušila odložení věci policejním orgánem a na svém názoru setrvala i v usnesení ze dne 19. 12. 2017, č. j. 1 ZT 232/15-72. S ohledem na jednotlivá vyjádření státní zástupkyně soud vyjádřil přesvědčení, že policejní orgán vydal předmětné usnesení o zahájení trestního stíhání na výslovný, opakovaný pokyn státní zástupkyně, který byl v rozporu s původním názorem policejního orgánu (který věc původně odložil). Za této situace měl tedy o stížnosti proti usnesení policejního orgánu ze dne 4. 1. 2018, č. j. KRPU-251542-58/TČ-2014-040381, rozhodovat ve smyslu § 146 odst. 2 písm. a) trestního řádu státní zástupce nadřízený, tj. státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem. Proti usnesení Okresního soudu v Chomutově ze dne 1. 6. 2020, č. j. 25 T 142/2015-527, jímž byla trestní věc obviněného M. G. podle § 188 odst. 1 písm. e) trestního řádu vrácena státnímu zástupci k došetření, nepodali ani obviněný ani státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Chomutově stížnost a rozhodnutí nabylo právní moci dne 8. 8. 2020.

Stížností pro porušení zákona je tvrzeno porušení zákona napadeného usnesení v ustanovení § 188 odst. 1 písm. e) trestního řádu.

Podle § 186 písm. e) trestního řádu předseda senátu nařídí předběžné projednání obžaloby, má-li za to, že přípravné řízení nebylo provedeno podle zákona, neboť v něm byly závažným způsobem porušeny procesní předpisy, zejména ustanovení zajišťující právo obhajoby, a takové porušení procesních předpisů nelze napravit v řízení před soudem.

Podle § 188 odst. 1 písm. e) trestního řádu po předběžném projednání obžaloby soud vrátí věc státnímu zástupci k došetření, je-li toho třeba k odstranění závažných procesních vad přípravného řízení, které nelze napravit v řízení před soudem, nebo k objasnění základních skutkových okolností, bez kterých není možné v hlavním líčení ve věci rozhodnout, a v řízení před soudem by takové došetření bylo v porovnání s možnostmi opatřit takový důkaz v přípravném řízení spojeno s výraznými obtížemi nebo by zřejmě bylo na újmu rychlosti řízení.

Obecně lze souhlasit s tím, že závažná procesní vada přípravného řízení, kterou nelze napravit v řízení před soudem, je zákonným důvodem pro vrácení věci státnímu zástupci k došetření postupem dle § 188 písm. e) trestního řádu. Nelze se však ztotožnit s názorem Okresního soudu v Chomutově, že k závažné procesní vadě v dané věci došlo tím, že státní zástupkyně při rozhodování o stížnosti obviněného proti usnesení o zahájení trestního stíhání nepostupovala zákonně, a to z níže rozvedených důvodů.

Výkladu otázky vymezení dozorových oprávnění státního zástupce se opakovaně věnoval ve své judikatuře Nejvyšší soud. V usnesení ze dne 14. 9. 2016, sp. zn. 5 Tz 40/2016, Nejvyšší soud vyslovil názor, že nelze zcela potlačit dozorové oprávnění státního zástupce do té míry, aby došlo k vyloučení jakékoli komunikace mezi ním a policejním orgánem. K vyloučení státního zástupce z možnosti rozhodovat o opravném prostředku nemůže dojít jen tím, že jakékoliv pokyny a dozorová činnost vůči policejnímu orgánu budou a priori považovány za vyjádření souhlasu s budoucím procesním postupem policejního orgánu. Není možné užít zcela bezbřehý extenzivní výklad pojmu pokyn nebo souhlas. Takový výklad by totiž mohl vést k absurdním důsledkům, buď na straně jedné k zásadnímu oslabení pozice dozorového státního zástupce a k extrémnímu zúžení možností aktivního vedení policejního orgánu již ve fázi prověřování, nebo na straně druhé k zásadnímu přesunutí rozsáhlé agendy rozhodování o stížnostech proti usnesením policejního orgánu na státní zastupitelství vyšších stupňů v soustavě státního zastupitelství. Nad rámec uvedeného se Nejvyšší soud vyjádřil rovněž k situaci opětovného vydání dříve zrušeného usnesení o zahájení trestního stíhání s tím, že pokyn státního zástupce k vydání určitého usnesení přitom působí pouze ve vztahu ke konkrétnímu usnesení, a nikoli k neurčitému počtu usnesení určitého typu, je proto zcela vyčerpán již v případě jeho prvního splnění.

V rozsudku ze dne 23. 1. 2013, sp. zn. 5 Tz 94/2012, dospěl Nejvyšší soud k závěru, že pokynem podle § 146 odst. 2 písm. a) trestního řádu rozumí nejen pokyn vydaný podle § 12d odst. 1 a 2 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, nebo pokyn podle § 174 odst. 2 písm. a) a d) trestního řádu, ale také jiné úkony státního zástupce výslovně neoznačené jako pokyn, jestliže však vyjadřují jednoznačný názor na otázku důležitou pro řešení věci. Přitom postačí uvedení těchto úkonů jen v odůvodnění usnesení či v písemně zachycené zprávě o prověrce trestního spisu v rámci dozorové činnosti státního zástupce. Za souhlas podle § 146 odst. 2 písm. a) trestního řádu je třeba považovat nejen úkony takto v zákoně výslovně označené, ale také další úkony státního zástupce, kterými vyjadřuje své kladné stanovisko ke konkrétnímu rozhodnutí policejního orgánu. V odůvodnění Nejvyšší soud připomněl, že státní zástupce je oprávněn v rámci dozoru nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení usměrňovat činnost policejního orgánu a v rámci tohoto oprávnění také vyjádřit právní názor na posuzovanou věc. Za souhlas ve smyslu § 146 odst. 2 písm. a) trestního řádu proto lze považovat nejen úkon státního zástupce takto výslovně označený a vyžadovaný (např. podle § 76 odst. 1, § 79 odst. 1, § 79a odst. 1, § 79c odst. 2, § 79e odst. 1, § 83b odst. 1 trestního řádu a dalších ustanovení), ale podobně, jak bylo výše uvedeno ohledně pojmu pokyn, též další úkony státního zástupce, jimiž vyjadřuje své kladné stanovisko ke konkrétnímu rozhodnutí policejního orgánu. Takový souhlas pak může být rovněž obsažen i v písemně zachycené zprávě o prověrce trestního spisu v rámci dozoru státního zástupce nad zachováváním zákona v přípravném řízení (§ 157 odst. 2, § 174 trestního řádu).

Na zmíněnou judikaturu navazují další rozhodnutí Nejvyššího soudu, např. jeho usnesení ze dne 14. 2. 2017, sp. zn. 4 Tz 2/2017, ve věci, v níž státní zástupkyně k důvodnosti trestního stíhání uvedla: „Na policejním orgánu nyní bude, aby vydal nové usnesení o zahájení trestního stíhání, v němž výrok usnesení bude obsahovat takový popis skutku, aby nemohl být zaměněn s jiným.“. V dalším přípisu popsala, „jaké obsahové náležitosti má mít popis skutku a o jaké důkazy má policejní orgán skutek opřít. Současně v tomto přípisu dozorová státní zástupkyně uvedla, že doručení nového usnesení o zahájení trestního stíhání očekává ve lhůtě do 25. 2. 2016“. Nejvyšší soud dovodil, že tímto způsobem ovlivnila, resp. přímo řídila postup policejního orgánu a před vydáním usnesení o zahájení trestního stíhání obviněných jednak vyslovila svůj právní názor na důvodnost trestního stíhání, jednak učinila jednoznačný a závazný pokyn směřující k vydání konkrétního rozhodnutí. Z tohoto důvodu již nebyla příslušná k rozhodnutí o podané stížnosti obviněných proti nově vydanému usnesení o zahájení trestního stíhání.

Je třeba zopakovat, že policejní orgán odložil trestní věc podle § 159a odst. 1 trestního řádu usnesením ze dne 20. 1. 2015 s odůvodněním, že nebyly naplněny všechny znaky skutkové podstaty prověřovaného trestného činu, neboť nelze prokázat úmyslné zavinění pachatele. Proti usnesení o odložení věci podal poškozený stížnost. Na základě této stížnosti státní zástupkyně usnesením ze dne 25. 3. 2015 zrušila usnesení policejního orgánu (ze dne 20. 1. 2015) a uložila policejnímu orgánu znovu ve věci jednat a rozhodnout. Nelze se ztotožnit s názorem obsaženým ve stížnosti pro porušení zákona, že v předmětném usnesení není obsažen pokyn státní zástupkyně k zahájení trestního stíhání obviněného, ale spíše souhlas, resp. úkon, jímž vyjadřuje své kladné stanovisko ke konkrétnímu následnému rozhodnutí policejního orgánu. S přihlédnutím k výše uvedené judikatuře je nutné uvést, že formulaci použitou státní zástupkyní [již v tomto stadiu řízení je podezření, že naplnil všechny znaky skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) trestního zákona, natolik silné, že dosavadní výsledky šetření postačí jako podklad pro zahájení trestního stíhání] v odůvodnění usnesení již lze považovat za pokyn policejnímu orgánu.

S ohledem na výše uvedenou judikaturu je zjevné, že usnesení ze dne 19. 12. 2017, č. j. 1 ZT 232/2015-72, kterým bylo rozhodnuto podle § 174 odst. 2 písm. e) trestního řádu o zrušení usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání (ze dne 12. 6. 2015) jako nezákonného, nelze považovat za pokyn k vydání dalšího usnesení o zahájení trestního stíhání. Státní zástupkyně v odůvodnění usnesení uvedla, že nezákonnost usnesení spatřuje v návaznosti na předchozí rozhodnutí soudů konstatující nesplnění podmínek vedení řízení proti uprchlému podle § 302 a násl. Dále uvedla, že v průběhu dalšího řízení „... je třeba zabývat se i otázkou promlčení vzhledem k tomu, že od spáchání činu uplynulo zhruba 9 let. Pokud by se našly okolnosti promlčecí dobu přerušující či zastavující, pak je namístě vydat usnesení nové ...“. Vzhledem k citované judikatuře rozhodně nelze zmíněnou formulaci chápat jako jednoznačný a výslovný pokyn policejnímu orgánu k vydání usnesení o zahájení trestního stíhání. Za použití jazykového výkladu lze dospět k závěru, že předpokládaným způsobem následného rozhodnutí policejního orgánu mohla být jak varianta zahájení trestního stíhání, tak i možnost odložení věci v případě dodatečného zjištění skutečností způsobujících promlčení trestního stíhání.

V souvislosti s nyní posuzovanou věcí je třeba znovu připomenout usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2016, sp. zn. 5 Tz 40/2016, vztahující se k otázce vymezení dozorových oprávnění státního zástupce, především názor Nejvyššího soudu, že není možné užít zcela bezbřehý extenzivní výklad pojmu pokyn nebo

souhlas, a že v případě opětovného vydání dříve zrušeného usnesení o zahájení trestního stíhání působí pokyn či souhlas pouze ve vztahu ke konkrétnímu usnesení, a nikoli k neurčitému počtu usnesení určitého typu, a je zcela vyčerpán již v případě jeho prvního splnění.

V posuzovaném případě je sice možno formulaci státní zástupkyně použitou v odůvodnění usnesení ze dne 25. 3. 2015 považovat za pokyn ohledně budoucího postupu policejního orgánu, avšak pouze ve vztahu k následně vydanému usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 12. 6. 2015, č. j. KRPU-251542-30/TC-2014-040381, nikoli však ve vztahu k dalším budoucím rozhodnutím stejného druhu.

Vzhledem k výše uvedenému je zřejmé, že při druhém zahájení trestního stíhání usnesením policejního orgánu (ze dne 4. 1. 2018) již nepůsobil dřívější pokyn k postupu policejního orgánu vydaný státní zástupkyní Okresního státního zastupitelství v Chomutově v usnesení ze dne 25. 3. 2015, protože ten byl „konzumován“ prvním usnesením o zahájení trestního stíhání ze dne 12. 6. 2015. Pokyn státního zástupce k vydání určitého usnesení přitom působí pouze ve vztahu ke konkrétnímu usnesení, a nikoli k neurčitému počtu usnesení určitého typu, je zcela vyčerpán již v případě jeho prvního splnění. Není tak možné konstruovat, že i v době v pořadí druhého zahájení trestního stíhání obviněného (ze dne 4. 1. 2018) přetrvávaly účinky pokynu k zahájení trestního stíhání vydaného dne 25. 3. 2015.

Proto lze dospět k závěru, že usnesení státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Chomutově ze dne 4. 12. 2019, č. j. 1 ZT 232/2015-184, jímž rozhodla o stížnosti obviněného proti usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 trestního řádu ze dne 4. 1. 2018, č. j. KRPU-251542-58/TC-2014-040381, není nezákonné.

Vzhledem k tomu, že důvod, pro který okresní soud rozhodl o vrácení věci státnímu zástupci k došetření, se míjí s okruhem zákonem vymezených možností k takovému postupu v ustanovení § 188 odst. 1 písm. e) trestního řádu, Nejvyšší soud vyhověl stížnosti pro porušení zákona podanou ministrem spravedlnosti.

Nejvyšší soud proto podle § 268 odst. 2 trestního řádu vyslovil, že pravomocným usnesením Okresního soudu v Chomutově ze dne 1. 6. 2020, sp. zn. 25 T 142/2015, byl porušen zákon v ustanovení § 188 odst. 1 písm. e) trestního řádu, a to ve prospěch obviněného M. G.

Vzhledem ke skutečnosti, že Nejvyšší soud vyslovil porušení zákona ve prospěch obviněného, rozhodl pouze tzv. akademickým výrokem podle ustanovení § 268 odst. 2 trestního řádu, aniž by zrušil napadené rozhodnutí nebo předcházející řízení. Vzhledem ke znění ustanovení § 269 odst. 2 trestního řádu nemohl Nejvyšší soud současně zrušit napadené rozhodnutí nebo jeho část, popřípadě též vadné řízení mu předcházející, neboť shledal jiné porušení zákona než v neprospěch obviněného.

Srov.:

<https://sbirka.nsoud.cz/sbirka/22220/>

g) NS 7 Tdo 1003/2023

K zásadnímu (zjevnému) nesouladu skutkových zjištění soudů (konkrétně zjištění o tom, že obviněný řídil osobní motorové vozidlo rychlostí nepřiměřenou dosvitu tlumených světel) a k míře spoluzavinění poškozeného.

Rozsudkem Okresního soudu v Klatovech ze dne 21. 3. 2023, č. j. 2 T 11/2020-467, byl obviněný Ing. Z. Z., uznán vinným přečinem usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 trestního zákoníku, za který byl odsouzen k peněžitému trestu ve výměře 100 denních sazeb, přičemž výše denní sazby činila 500 Kč, tedy celkem ve výši 50 000 Kč. Současně bylo podle § 68 odst. 5 trestního zákoníku stanoveno, že peněžitý trest může být zaplacen v 5 splátkách po 10 000 Kč s tím, že výhoda splátek odpadá, nezaplatí-li obviněný jakoukoli dílčí splátku včas. Podle § 228 odst. 1 a § 229 odst. 2 trestního řádu pak bylo rozhodnuto o nárocích poškozených na náhradu škody.

Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 29. 6. 2023, č. j. 9 To 202/2023-490, zrušil k odvolání obviněného podle § 258 odst. 1 písm. b) trestního řádu napadený rozsudek v celém rozsahu a podle § 259 odst. 3 trestního řádu znovu rozhodl tak, že obviněný byl uznán vinným přečinem usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 trestního zákoníku, za který byl odsouzen k peněžitému trestu ve výměře 100 denních sazeb, přičemž výše denní sazby činí 500 Kč, tedy celkem ve výši 50 000 Kč. Současně bylo podle § 68 odst. 5 trestního zákoníku stanoveno, že peněžitý trest může být zaplacen v 5 splátkách po 10 000 Kč s tím, že výhoda splátek odpadá, nezaplatí-li obviněný jakoukoli dílčí splátku včas. Podle § 228 odst. 1 a § 229 odst. 2 trestního řádu pak bylo rozhodnuto o nárocích poškozených na náhradu škody.

Uvedeného přečinu se obviněný podle zjištění soudů dopustil v podstatě tím, že dne 31. 10. 2018 v 18:05 hod. řídil osobní motorové vozidlo zn. Škoda Octavia 5E, na pozemní komunikaci I. třídy č. 22 u obce Č. ve směru na K., rychlostí nepřiměřenou dosvitu tlumených světel, kde v uvedenou dobu přecházel zleva chodec M. K., čtyřproudovou pozemní komunikaci I. třídy mimo obec v místě, které není osvětleno, bez reflexních prvků, od křižovatky místní komunikace vedoucí od obce Číhaň k autobusové zastávce v blízkosti mostu č. 22-026a, přičemž v okamžiku, kdy se Milan Kozák nacházel u levého okraje pravého jízdního pruhu, došlo ke střetu pravé přední části projíždějícího motorového vozidla řízeného obviněným s poškozeným chodcem, který následkem střetu utrpěl sdružené poranění hlavy, nitrohrudních a nitrobřišních orgánů a končetin, tedy zranění, kterým poškozený na místě podlehl, přičemž obviněný jako řidič porušil § 18 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o silničním provozu“) a poškozený jako chodec porušil § 53 odst. 9 a § 54 odst. 2 téhož zákona.

Lze doplnit, že Okresní soud v Klatovech již dříve ve věci obviněného rozhodl rozsudkem ze dne 14. 12. 2021, č. j. 2 T 11/2020-357, kterým obviněného podle § 226 písm. b) trestního řádu zprostil obžaloby, neboť v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem. Tento rozsudek byl k odvolání státního zástupce podaného v neprospěch obviněného podle § 258 odst. 1 písm. b), c) trestního řádu zrušen usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 31. 3. 2022, č. j. 9 To 38/2022-385, a věc byla vrácena soudu prvního stupně, který následně rozhodl shora uvedeným způsobem.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím obhájce dovolání, které opřel o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) trestního řádu, neboť rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů a postup soudu měl za následek nesprávné právní posouzení skutku.

Zrekapituloval, že prvoinstančním soudem byl shledán vinným, neboť překročil povolenou rychlost, přičemž pokud by jel rychlostí 100 km/h a nižší, ke střetu by nedošlo, sekundárně zmínil, že nebylo prokázáno, zda vozidlo jelo s potkávacími či dálkovými světly, pokud však jel na potkávací světla, jel rychlostí nepřiměřenou. Odvolací soud skutková zjištění změnil tak, že obviněný jel na světla potkávací a vzhledem k nim nepřiměřenou rychlostí. Dovolatel oponoval tvrzení odvolacího soudu o toliko upřesnění, neboť se jednalo o změnu skutkové kvalifikace, čímž v neprospěch obviněného zhoršil jeho postavení.

Podle jeho přesvědčení na tom nic nemůže změnit obecný odkaz prvoinstančního soudu na § 18 odst. 1 zákona o silničním provozu, který směřoval k jiné konstrukci skutku. Pokud se pak tak stalo v odvolacím řízení, šlo o postup v rozporu s právy obviněného, tím spíše, opřel-li odvolací soud upřesnění o výslech znalce v prvním odvolacím řízení, kde jej vyhodnotil opačně. Znalec také zmínil, že při rychlosti 100 km/h by ke střetu nedošlo, což sice obviněný považoval za závěr vadný, zjevně ale také šlo o součást hodnocení odvolacím soudem. Takový postup je v rozporu s právy obviněného, neboť aniž by tato otázka byla dokazováním dále osvětlována, nynější hodnocení odvolacím soudem je opačné (odsouzený jel pomaleji, ale tato rychlost byla nepřiměřená), ač přinejmenším při použití dálkových světel (která se spínají automaticky) nemůže obstát a jejich použití dokazováním, jak uzavřel i prvoinstanční soud, nebylo zjištěno. Obviněný tak měl za to, že při správném postupu by měl být obžaloby zproštěn. Nevnímal, že by cokoli zanedbal, a soudy v jeho prospěch nevyhodnotily nutnost přejíždění mezi pruhy a plnit i povinnosti související s přejetím do druhého jízdního pruhu, což mohlo mít vliv na jeho možnost reagovat.

Dále se obviněný vyjádřil k nadhodnocení všech okolností míry zavinění poškozeného. Po celou dobu řízení opakovaně tvrdil (včetně předložení fotografií), že se v blízkosti místa přecházení chodců nachází zařízení, které je svým účelem a stavebním uspořádáním určeno mimo jiné pro bezpečný přechod chodců, kteří potřebují čtyřproudovou komunikaci překonat. Jedná se o mostní konstrukci (od místa, kde chodci přecházeli čtyřproudovou komunikaci vzdálenou 38,8 m), po které je vedena místní komunikace, spojující obce Z. a Č., přičemž po každé straně této komunikace je chodník pro chodce, kteří hodlají pozemní komunikaci překonat. K tomu připomněl § 54 odst. 1 zákona o silničním provozu, podle něhož je-li blíže než 50 m křižovatka s řízeným provozem, přechod pro chodce, místo pro přecházení vozovky, nadchod nebo podchod, musí chodec přecházet jen po těchto místech. Měl pak za to, že chodci tento zákonem daný příkaz porušili, což bylo primární příčinou dopravní nehody. Z výpovědi manželky poškozeného nadto vyplynulo, že šlo o jednání riskantní. Soud nedospěl k závěru o spoluzavinění poškozených z hlediska uvedeného ustanovení, neboť se argumentací obhajoby v tomto směru nezabýval a nehodnotil ji. Obviněný tak byl přesvědčen, že míra porušení povinností poškozeným (§ 53 odst. 9 a § 54 odst. 2 zákona o silničním provozu vyslovenými soudy a § 54 odst. 1 téhož zákona nijak nereflektovaným) spolu s formou porušení (vědomé, svévolné a riskantní jednání chodců) je již ve svém souhrnu natolik značná, že obviněného zcela vyvíňuje.

Závěrem proto obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek odvolacího soudu a tomuto přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve svém vyjádření k podanému dovolání uvedl, že námitky proti určení dovolatelovy míry zavinění odpovídají dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu, jeho ostatní námitky brojící proti skutkovým zjištěním lze podřadit pod dovolací důvod podle písm. g)

citovaného ustanovení jen dílem (závěr, že jel rychlostí nepřiměřenou dosvitu tlumených světel).

K namítanému porušení práva na spravedlivý proces konstatoval, že předmětná trestní věc byla od samotného počátku důkazně vratká; jediným jasným zjištěním byla střetová rychlost, a to, že vozidlo v době střetu brzdilo, nebylo však s jistotou zjištěno, jakou nejmenší rychlostí dovolatel jel. Poukázal na neúplný popis skutku (neurčité vyjádření zavinění) v usnesení o zahájení trestního stíhání, přejetý obžalobou i nalézacím soudem, neboť obviněnému bylo kladeno za vinu pouze to, že zúčastněné vozidlo řídil, z čehož nevzniká žádné nebezpečí pro zájmy chráněné trestním zákonem. Konstatoval, že uvedený popis skutku zjevně zasáhl i možnost obviněného se hájit, neboť mu nebylo tvrzeno, že by snad motorové vozidlo řídit vůbec nesměl. Teprve odvolací soud v konečném rozsudku napadeném dovoláním popis skutku změnil tak, že zavinění obviněného spočívalo v tom, že jel „rychlostí nepřiměřenou dosvitu tlumených světel“. Ovšem ani tento popis skutku neobsahoval konkrétní skutkové okolnosti, jež by mohly být podkladem pro posouzení, jakým konkrétním jednáním porušil § 18 odst. 1 zákona o silničním provozu, zejména jakou nejnižší prokázanou rychlostí jel a na jakou nejvyšší vzdálenost svítila jeho tlumená světla v rozhodném okamžiku na horizontu před klesáním, včetně výpočtu opatřeného odborným vyjádřením nebo znaleckým posudkem. Bez znalosti toho, z čeho je obviněn, si dovolatel jen stěží mohl připravit svou obhajobu ve smyslu čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, přičemž byla omezena jeho možnost se hájit takovou měrou, že došlo k porušení jeho práva na spravedlivý proces.

Dále se státní zástupce vyjádřil k otázce rychlosti jízdy přiměřené dosvitu tlumených světel. Podle jeho názoru v této otázce existují zjevné rozpory mezi výpovědí znalce Ing. Michala K. a skutkovými závěry odvolacího soudu. Konstatoval, že znalec uvedl, že nemůže vyloučit to, že dovolatel jel před bržděním rychlostí 90 km/h. Odvolací soud pak uvádí, že tato rychlost „mohla být nejméně 98 km/h“. Toto skutkové zjištění je rozhodné pro dovození, zda dovolatel v místě překročil či nikoli povolenou rychlost jízdy, když pro jeho nedbalostní zavinění je nezbytné porušení nějaké konkrétní povinnosti. Značné pochybnosti podle jeho názoru vzbuzuje i rychlost 60-70 km/h, jež byla považována za přiměřenou k dosvitu tlumených světel, kterou znalec pouze odhadl na základě své obecné znalosti jiných posuzovaných věcí, aniž by počítal dosvit světel vozidla obviněného před místem střetu, přičemž odborně posuzoval viditelnost toliko při světlech dálkových použitých při vyšetřovacím pokusu. K tomu poukázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 9. 2001, sp. zn. 3 Tz 182/2001, jímž byla zamítnuta stížnost pro porušení zákona podaná v neprospěch řidiče vozidla Škoda 120 L, který rovněž srazil chodce, přičemž rychlost přiměřená dosvitu potkávacích světlometů byla podle výpočtů znalce stanovena v rozmezí 68 až 86 km/h.

S ohledem na vývoj světelné techniky akcentoval, že světelný tok světlometů Škody 120 L byl nesrovnatelně nižší, než jaký je světelný tok světlometu s xenonovou výbojkou. Zákonům obecné logiky odporuje závěr, že dosvit tlumených světel Škody 120 L umožnil jízdu rychlostí až 86 km/h, kdežto dosvit tlumených světel Škody Octavia třetí řady umožnil jízdu rychlostí nejvýše 70 km/h, a tudíž i laický odhad znalce musel být mylný. Dodal, že podle obecných zkušeností je světelný tok tehdejších xenonových i soudobých diodových světlometů natolik silný, že v případě znalcem tvrzeného přejíždění horizontu dochází k osvětlení dalekých částí vozovky i na světla tlumená bez použití světel dálkových.

Uvedl také, že soudy při posuzování dohlednosti řidiče na potkávací světla musí rozhled obviněného a z toho plynoucí rychlost dovodit i z jeho skutečného rozhledu v daném místě s ohledem na konkrétní provoz. V nyní projednávané věci měly být světlomety vozidla obviněného ztlumeny vozidlem protijedoucím, aniž by byla tato okolnost z hlediska osvětlení vozovky jakkoli hodnocena. Vznesenou námitku obviněného proti skutkovému zjištění o rychlosti přiměřené dosvitu světlometů vozidla označil za odpovídající důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu a současně i důvodnou. Požadovaný zjevný rozpor spatřoval v tom, že skutkové zjištění o rychlosti 60 až 70 km/h je založeno na zjevně nepřesném a nadto nevěrohodném obecném odhadu znalce namísto na jeho konkrétním výpočtu týkajícího se vozidla dovolatele a místa nehody.

Konečně se státní zástupce zabýval i otázkou míry spoluzavinění poškozeného, neboť ten se společně se svou manželkou pokusil za temné noci přeběhnout rušnou čtyřproudou silnici mimo obec, ačkoli k přecházení chodců byl zjevně určen přilehlý most.

S odkazy na usnesení Nejvyššího soudu pod sp. zn. 3 Tz 182/2001, uveřejněného pod č. 43/2002 Sb. rozh. tr., a ze dne 29. 3. 2011, sp. zn. 6 Tdo 143/2011, uvedl, že možnost dovolatele předpokládat na daném místě přecházející či přebíhající chodce považoval za velmi slabou. V místě sice byla autobusová zastávka, avšak jednalo se odlehlé místo mimo obec a žádný autobus se zde nenacházel, a panovala úplná tma. Soudy pak podle jeho přesvědčení v této části námitek v zásadě daly dovolateli za pravdu a trestnost jeho jednání nebyla založena na tom, že by byl povinen předvídat výskyt chodců na vozovce, nýbrž byla dovozena z rychlosti neodpovídající dosvitu světla. Uvedl, že je všeobecná shoda, že spoluzavinění chodce bylo velmi vysoké, v dalším řízení by však (i kdyby byly ostatní vady odstraněny) měla být řešena otázka, zda nebyly dány důvody pro postup podle § 12 odst. 2 trestního zákoníku.

Nad rámec dodal, že obviněný v průběhu trestního řízení uvedl i okolnosti, které mu nesvědčily, zejména že před nárazem nebrzdil, což vyvrátil znalec na základě zjištění poklesu předě vozidla. Nabídl proto vysvětlení samovolného brzdění bez účasti řidiče, přičemž takovým antikolizním systémem byly třetí řady Octavie již vybavovány. Při doplnění dokazování by se znalec měl vyjádřit i k této otázce, přičemž aktivace antikolizního systému vozidla by mohla uvedený rozpor mezi tvrzením dovolatele a zjištěním znalce vysvětlit.

Závěrem proto navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 trestního řádu napadené usnesení (správně rozsudek) odvolacího soudu zrušil, podle § 265k odst. 2 trestního řádu současně zrušil veškerá rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a aby podle § 265l odst. 1 trestního řádu odvolacímu soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c trestního řádu) shledal, že dovolání je přípustné [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního řádu], bylo podáno osobou k tomu oprávněnou, tj. obviněným, prostřednictvím obhájce [§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 trestního řádu], v zákonné lhůtě a na místě k tomu určeném (§ 265e trestního řádu) a splňuje náležitosti obsahu dovolání (§ 265f odst. 1 trestního řádu). Nejvyšší soud dále shledal, že dovolání obviněného je i důvodné.

Nejvyšší soud nejprve konstatuje, že s odkazem na dovolací důvod podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu lze dovolání podat, jestliže rozhodná skutková

zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy.

Pokud jde o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu, ten je dán, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Je tedy především určen k nápravě právních vad v posouzení skutku, jenž je předmětem trestního stíhání, popřípadě k nápravě vad vzniklých v návaznosti na nesprávnou aplikaci jiné trestněprávní normy.

Důvodem zrušení napadeného rozhodnutí je zásadní (zjevný) nesoulad skutkových zjištění soudů (konkrétně zjištění o tom, že obviněný řídil osobní motorové vozidlo rychlostí nepřiměřenou dosvitu tlumených světel) s obsahem důkazů, z nichž soudy vycházely, čímž byl naplněn dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu za současného porušení práva obviněného na spravedlivý proces. Ačkoli Nejvyšší soud z pozice dovolacího soudu v zásadě nezasahuje do skutkových zjištění soudů prvního a druhého stupně, zjevný rozpor skutkových zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, s obsahem provedených důkazů je namístě dovodit zejména, pokud by skutková zjištění neměla vůbec žádnou obsahovou vazbu na provedené důkazy, případně nevyplývala z důkazů při žádném z logických způsobů jejich hodnocení, anebo že zjištění jsou pravým opakem toho, co bylo obsahem dokazování apod., přičemž právě tato situace v nyní projednávané věci nastala.

Odůvodnění soudních rozhodnutí totiž nerespektují plně obsah provedeného dokazování a došlo k tzv. deformaci důkazů a svévoli při interpretaci výsledků důkazního řízení, přičemž odůvodnění soudních rozhodnutí ani rozsah dokazování v dané věci neodpovídají ani principům spravedlivého řízení. Zejména odvolací soud (v návaznosti na poznatky soudu nalézacího) provedené důkazy hodnotil nejasným způsobem, neumožňujícím učinit jednoznačné skutkové závěry.

Odvolací soud stran rychlosti vozidla řízeného obviněným učinil skutkový závěr vyjádřený v tzv. skutkové větě jeho rozsudku, že obviněný vozidlo řídil rychlostí nepřiměřenou dosvitu tlumených světel. Uvedený závěr však nelze označit za plně podložený provedenými důkazy. Konkrétní rychlost, kterou obviněný řídil motorové vozidlo, není v tzv. skutkové větě rozsudku nikterak přiblížena ani naznačena. Nelze ji ani jednoznačně vyčíst z odůvodnění rozsudků soudů obou stupňů. Obdobně je tomu s rychlostí přiměřenou pro dosvit potkávacích světel v daném místě a čase, jež však je přiblížena v odůvodnění rozsudků číselnými hodnotami 60 až 70 km/h, avšak není plně podložena provedenými důkazy.

Prvně je potřeba konstatovat, že odvolací soud učinil skutkový závěr, že obviněný jel (ve stanovený konkrétní okamžik) na tlumená světla, přičemž vycházel primárně z výpovědi obviněného, proti čemuž nelze ničeho namítat. Nicméně je nutno připomenout, že v odstavci 12 odůvodnění svého rozsudku nejprve zrekapituloval, že obviněný v přípravném řízení uvedl, že co se týká zapnutých světel, tak měl ve vozidle zapnutý automat na přepínání světel a je si jistý, že nesvítil na dálková světla, což znamená, že v protisměru jelo jiné motorové vozidlo (viz také protokol o výsledku obviněného ze dne 17. 12. 2019 na č. I. 22).

V prvním hlavním líčení pak uvedl, že jel na potkávací světla, jezdí na automatické zapínání dálkových světel, které bylo celou dobu vypnuté. Nicméně rovněž uvedl, že na daném místě byl silný provoz a proti němu v tu dobu jela vozidla (viz protokol o

hlavním líčení ze dne 10. 12. 2020 na č. I. 282v). K dotazu obhájce pak upřesnil, že měl zapnutý automat na dálková světla, před nárazem byla světla ztlumená, neboť tam byl provoz (na č. I. 283v). V hlavním líčení po zrušeném zprošťujícím rozsudku obhájce obviněného upozornil na skutečnost, že protokolace ohledně formulace otázky na znalce (v protokolu o veřejném zasedání) stran dálkových nebo tlumených světel může vést k nesprávnému závěru, že automat přepínání byl vypnut, což však nebyl. Obviněný opakovaně uvedl, že automat je trvale v autě zapnutý a nijak svou činností netlumil světla nebo nezapínal, vypínala se toliko automatem, přičemž v okamžiku nárazu je si téměř jist, že byla zapnutá tlumená světla (viz protokol o hlavním líčení ze dne 9. 6. 2022, na č. I. 405). Konečně i znalec uvedl, že automatický režim dálkových světel nelze potvrdit ani vyvrátit.

Ač obviněný opakovaně uváděl, že jezdí na automatické zapínání dálkových světel, kdy v předmětný okamžik jel toliko na světla tlumená, soudy nikterak nehodnotily (ve prospěch či neprospěch obviněného) skutečnost, že světlomety jím řízeného vozidla mohly být ztlumeny vozidlem protijedoucím, byť taková skutečnost má bezesporu význam z hlediska osvětlení vozovky i výhledových poměrů řidiče. Obdobně taková skutečnost neplyne ani z protokolu o provedeném vyšetřovacím pokusu. Nelze přitom opomenout, že znalec z oboru doprava v rámci svého výsledku před odvolacím soudem dne 31. 3. 2022 uvedl, že neví, zda bylo potvrzeno či upřesněno, zda se vozidla v protisměru skutečně nacházela, protože taková situace mění výhledové poměry, rozlišitelnost přecházejícího chodce by byla výrazně horší a musel by být proveden celý pokus za zcela jiných podmínek.

Dále rovněž konstatoval, že na situaci mají zásadní vliv případná protijedoucí vozidla z hlediska viditelnosti pro rozlišitelnost subjektu chodce, v daném případě na tmavém oblečení proti rozsvíceným světlům protijedoucích vozidel, přičemž se nemusí jednat o oslnění, ale toliko sníženou rozlišitelnost tmavého subjektu oproti světlometům (viz protokol o veřejném zasedání ze dne 31. 3. 2022 na č. I. 379v a 381v). Konečně lze připomenout, že při posuzování dohlednosti řidiče na potkávací světla musí soudy rozhled obviněného a z toho plynoucí přiměřenou rychlost dovodit nikoliv jen z (izolovaného posouzení) dosvitu jeho světlometů, nýbrž i z jeho skutečného rozhledu v daném místě, vzhledem ke konkrétnímu provozu (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 2. 2022, sp. zn. 4 Tdo 1378/2021).

Dále je nutno se zabývat konkrétní rychlostí, kterou v době projednávaného skutku dovolatel řídil předmětné vozidlo. Lze se plně ztotožnit s vyjádřením státního zástupce, že předmětná trestní věc byla od počátku důkazně vratká, neboť průběh dané nehody neviděl žádný svědek (ani manželka poškozeného svědkyně V. K., která přebíhala silnici společně s poškozeným, si ničeho nevšimla – uvedla, že se neohlížela, a když přešla na druhou stranu, tak manžela neviděla, až posléze si uvědomila, že slyšela nějaký náraz), neexistoval videozáznam a ani samotný dovolatel si na rozhodný okamžik přesně nepamatoval.

Znalec z oboru doprava Ing. M. K. ve svém znaleckém posudku označil za technicky přijatelnou střetovou rychlost vozidla s chodcem 81 km/h, v tolerancích přesnosti výpočtu 74 až 89 km/h po zaokrouhlení. Současně uvedl, že ke střetu došlo v průběhu brzdění vozidla, nicméně nebyl schopen určit, po jak dlouhou dobu vozidlo brzdilo (nebyly nalezeny brzdové stopy). Vycházel toliko z realizovaného vyšetřovacího pokusu a zjištěné dohlednosti při technicky přijatelné variantě, že vozidlo brzdilo po dobu 1 s náběhem brzd 0,2 s, přičemž byla uvažována reakční doba 2 s vzhledem k věkové kategorii řidiče a charakteru překážky. Připustil, že se jedná o hypotézy, neboť

významné prodloužení reakční doby by znamenalo, že by se dostala mimo přijatelné rozpětí, ale nelze ho vyloučit (tj. brzdil by dobu kratší). Též nevyločil, že by chodec nezrychlil z klidové polohy na rychlost střetovou. Jinak řečeno, jednalo se pouze o modelová řešení vycházející z dosazených předpokladů. Ve veřejném zasedání před odvolacím soudem doplnil, že jestliže uvedl, že 3,2 s před střetem byl chodec (za předpokladu, že by se trvale pohyboval) 92 m před autem, mínil tím dálková světla (kde byla viditelnost třeba 125 m, ale reakce byla na 92 m), pokud by se však vycházelo z tlumených světél, muselo by se to posunout (viz protokol o veřejném zasedání ze dne 31. 3. 2022, na č. I. 379).

Jako technicky přijatelná rychlost vozidla na počátku nehodového děje (v okamžiku reakce) byla sice znalcem určena rychlost ve výši 108 km/h (v toleranci výpočtu 98 až 119 km/h), dále také znalec uvedl, že pokud by reagoval obviněný na překážku včas, že by zabránil střetu pouze v případě, že by jel rychlostí 100 km/h a nižší, avšak současně nad jakoukoli pochybnost nemohl vyloučit to, že se vozidlo pohybovalo rychlostí 90 km/h na počátku nehodového děje, přičemž ke střetu chodce s vozidlem by došlo i při rychlosti 90 km/h, pokud by vozidlo brzdilo a chodec by zastavil.

Již ve svém prvním zrušovacím rozhodnutí nalézací soud poznamenal, že znalecký posudek byl do detailů propracovaný, nicméně byl pouze na úrovni hypotéz, když veškeré závěry, jak sám znalec uvedl, jsou technicky přijatelné (tj. jsou možné, ale nejsou dány na 100 %). Odvolací soud však k rychlosti, kterou se obviněný před střetem pohyboval, uvedl, že byla podle znalce nejméně 98 km/h, přičemž se jednalo o zanedbatelné překročení povolené rychlosti, leč podstatné bylo porušení přiměřené rychlosti dosvitu tlumených světél, která byla 60 až 70 km/h. Dále tento soud uvedl, že střetová rychlost byla 81 km/h, přičemž obviněný brzdil (není však uvedeno po jakou dobu) (viz odstavec 12 odůvodnění rozsudku odvolacího soudu). K tomu je nutno připomenout, že střetovou rychlost, kterou je nutno v souladu se zásadou in dubio pro reo brát v úvahu, je toliko rychlost pro obviněného nejpříznivější, tedy v tomto případě rychlost nejnižší, tj. 74 km/h. Obdobně je nutno učinit závěr, po jak dlouhou dobu obviněný brzdil, neboť tento má přímý vliv na určení rychlosti jízdy obviněného před střetem. V pochybnostech je přitom nutno opět postupovat ve prospěch obviněného. Za nejkratší možnou je přitom možné podle znalce považovat 0,2 s, tj. dobu náběhu brzd. K tomu je také vhodné poznamenat, že obviněnému nebylo v žádném z rozhodnutí v rámci vymezených skutkových vět vyčítáno porušení jiné povinnosti než té, která je stanovena v § 18 odst. 1, případně odst. 3, zákona o silničním provozu týkající se rychlosti jízdy. Opakovaně lze však akcentovat, že znalec nevyločil ani rychlost jízdy 90 km/h na počátku nehodového děje.

Dále je nutno zdůraznit, že (ani opakovaný) vyšetřovací pokus se nikterak nezabýval otázkou, jakou rychlostí by mohl v daném místě a čase obviněný řídit konkrétní motorové vozidlo, aby se jednalo o rychlost přiměřenou dosvitu jeho tlumených světél (ač nelze opomenout, že viditelnost osoby pohybující se po vozovce při potkávacích světlech byla – byť bez naznačeného protijedoucího osvětlení – stanovena na 85 m; viz protokol o vyšetřovacím pokusu na č. I. 415 až 439). V tomto soud primárně vycházel z výsledku znalce z oboru doprava Ing. M. K., který učinil sám odvolací soud ve veřejném zasedání dne 31. 3. 2022. Na dotaz předsedy senátu, jaká by byla v daném místě ve smyslu § 18 odst. 1 zákona o silničním provozu přiměřená rychlost na tlumená světla, uvedl, že kvalifikovaným odhadem a z případů jiných řadově na tlumená světla obvykle mezi 60 až 70 km/h (viz protokol o veřejném zasedání ze dne 31. 3. 2022, na č. I. 378v).

Na opakovanou otázku předsedy senátu, zda rychlost přiměřená tlumeným světlům je 60 až 70 km/h pak odpověděl, že „ze všech testů na dráhu zastavení v té rychlosti, pokud je požadováno, aby řidič byl schopen zastavit před překážkou, tak vyšší rychlost vycházet nemůže. To, jestli to lze po řidiči požadovat v tom konkrétním místě či ne, je otázka, proto se také vyjadřoval k tomu, že prvotní příčinu spatřoval v pohybu chodců, kteří porušili z mého pohledu všechno, co mohli“. Z uvedeného je pak zřejmé, že se jednalo o nepodložený odhad znalce, jenž se opíral o obdobné případy, který vzal odvolací soud jako výchozí podklad pro odůvodnění porušení tvrzené povinnosti podle § 18 odst. 1 zákona o silničním provozu. Takový názor však nemůže nahradit znalecké zkoumání a vést k závěru, že je prokázáno, že obviněný je odpovědný za přisuzovaný trestný čin.

V tomto ohledu lze přisvědčit státnímu zástupci, že rychlost 60 až 70 km/h stanovená kvalifikovaným odhadem znalce jako přiměřená k dosvitu tlumených světel vzbuzuje pochybnosti i ve srovnání s věcí, která byla rozhodována Nejvyšším soudem usnesením ze dne 6. 9. 2001, sp. zn. 3 Tz 182/2001, uveřejněným pod č. 43/2002 Sb. rozh. tr.

Lze předestříť, že daným rozhodnutím byla zamítnuta stížnost pro porušení zákona podaná v neprospěch řidiče vozidla Škoda 120 L, který rovněž srazil chodce, přičemž rychlost vozidla byla stanovena na 85 až 114 km/h a k tomu, aby byl schopen zastavit vozidlo na dráze odpovídající vzdálenosti dosvitu potkávacích světlometů, by musel podle výpočtů znalce jet rychlostí v rozmezí 68 až 86 km/h. Na první pohled, tedy při srovnání světelných toků daného vozidla a vozidla Škoda Octavia 5E s bi-xenonovými světlomety, je nepoměr markantní a uvedený odhad znalce je také proto nutno podpořit konkrétním výpočtem.

Soudem učiněné skutkové zjištění tak zjevně odporuje obsahu provedených důkazů.

Současně je možno takové skutkové zjištění označit i za rozhodné pro naplnění znaků přečinu usmrcení z nedbalosti, neboť vina obviněného byla dovozována výhradně z rychlosti, kterou měl v daný okamžik jet.

Odůvodnění soudů tak nelze označit za relevantní, neboť nebyly vzaty v potaz shora předestřené argumenty, resp. jim nebyla přičítána důležitost. **Závěr o nepřiměřené rychlosti jízdy obviněného dosvitu tlumených světel je předčasný a nejednoznačný, neboť soudy neměly dostatečný podklad pro učinění daného skutkového zjištění, nadto v nepřehlédnutelném rozporu s jinou trestní věcí.** Je tedy nutno stanovit jakou (nejnižší) rychlostí obviněný řídil vozidlo před střetem včetně nejpříznivější reakční doby pro obviněného. Současně je nutno na podkladě kvalifikovaného výpočtu uvést rychlost přiměřenou dosvitu tlumených světel konkrétního vozidla, tedy adaptivních bi-xenonových světlometů, v daném místě (tj. na horizontu před klesáním) a čase. Je také nutno zhodnotit možnost režimu automatického přepínání dálkových světel včetně důvodu jejich vypnutí a zvážit, jaký případný vliv by taková skutečnost mohla mít pro učinění závěrů o přiměřené rychlosti. Až při těchto určeních lze učinit závěr o tom, že dovoatel jel rychlostí nepřiměřenou dosvitu tlumených světel.

Z výše uvedeného je zřejmé, že rozsah, v jakém nalézací soud provedl dokazování, není dostatečný a ani provedené důkazy nebyly řádně zhodnoceny jednotlivě i v jejich souhrnu ve smyslu § 2 odst. 6 trestního řádu. Tím vznikla situace, že odvolací soud učinil skutkový závěr o rychlosti nepřiměřené dosvitu tlumených světel, aniž by jej opřel o souhrn provedených důkazů a jejich řádné zhodnocení. Soudy byl učiněn závěr o

vině obviněného bez dostatečných podkladů a zhodnocení, čímž vznikl zjevný nesoulad mezi soudy použitým obsahem důkazů a jejich skutkovými zjištěními. Nejvyšší soud přitom nemůže za této situace v řízení o dovolání sám doplňovat dokazování a na základě vlastního hodnocení souhrnu všech provedených důkazů vytvářet vlastní skutkové závěry.

Namítal-li obviněný v rámci jím podaného mimořádného opravného prostředku porušení jeho obhajovacích práv, lze mu přisvědčit i v tomto směru. V souladu s názorem státního zástupce má i Nejvyšší soud za to, že popis skutku uvedený v usnesení o zahájení trestního stíhání, který byl přejet obžalobou i nalézacím soudem, byl neúplný pro neurčité vyjádření zavinění dovolatele. V podstatě mu totiž bylo kladeno za vinu pouze to, že řídil vozidlo v rozporu s § 18 odst. 1, 3 zákona o silničním provozu (kteréžto ustanovení bylo toliko citováno bez konkrétní specifikace porušení povinnosti). Takto uvedený popis skutku zasáhl i možnost obviněného se hájit. Až odvolací soud v konečném rozsudku precizoval, že obviněný měl jet rychlostí nepřiměřenou dosvitu tlumených světel, nicméně k tomuto závěru Nejvyšší soud již učinil své výhrady shora. Bez znalosti toho, z čeho je obviněn, si dovolatel jen stěžil mohl připravit svou obhajobu ve smyslu čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Uvedené nedostatky i podle přesvědčení Nejvyššího soudu omezily možnost obviněného se hájit, a to takovou měrou, že došlo k porušení jeho práva na spravedlivý proces.

Pokud soudy dospějí k závěru, že i po doplněném dokazování obviněný řídil dané osobní motorové vozidlo rychlostí nepřiměřenou dosvitu tlumených světel, bude nutné, aby se rovněž konkrétně zabývaly mírou zavinění obviněného, resp. spoluzaviněním poškozeného.

Jednání poškozeného spočívající v přeběhnutí poměrně rušné čtyřproudové silnice mimo obec za tmy bylo podle soudů významnou příčinou způsobeného následku v podobě smrti poškozeného. Odvolací soud dospěl k závěru, že vlastní podíl poškozeného na vzniku následku byl významný a činil 70 % (viz odstavec 12 odůvodnění jeho rozsudku). V tomto ohledu bude nutné zohlednit i obhajobu obviněného spočívající v porušení § 54 odst. 1 zákona o silničním provozu, neboť k přecházení chodců byl zjevně určen přilehlý most, a případně vyhodnotit příčinný vztah mezi jednáním a následkem (účinkem) s ohledem na zásadu gradace příčinné souvislosti. Zásada gradace příčinné souvislosti bere v úvahu skutečnost, že různé příčiny a podmínky mají různý vliv na způsobení následku, tedy zohledňuje a hodnotí, co vedle jednání pachatele přispělo právně významně ke vzniku následku. Důležité je, aby jednání pachatele bylo z hlediska způsobení následku příčinou dostatečně významnou. Míra způsobení následku přitom může klesnout až na tak nepatrný stupeň, že příčinná souvislost je prakticky bez významu, a tedy o trestný čin nejde (viz Kratochvíl, V. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 261 až 266. Jelínek, J. a kol. Trestní právo hmotné. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 187 až 191). Soudy se tedy budou muset znovu zabývat skutečností, jak významné bylo spoluzavinění poškozeného v předmětné věci a zda toto porušení bylo v rozhodující míře kauzální pro vznik následku. Svůj závěr nechť řádně odůvodní.

Je možné shrnout, že Nejvyšší soud shledal, že dovolání obviněného je důvodné.

Skutkové závěry nejsou v logickém souladu s obsahem provedených důkazů, a návazně byl soudy bez dostatečných podkladů a zhodnocení a bez vypořádání obhajovacích námitek obviněného učiněn závěr o jeho vině, ačkoli tomu zjištěné

skutečnosti doposud jednoznačně nenasvědčují. Bude primárně na okresním soudu, aby jednoznačně určil a vyhodnotil, jakou rychlostí obviněný řídil vozidlo a jaká rychlost byla přiměřená dosvitu tlumených světel tohoto vozidla v konkrétním místě a čase. Poté bude rovněž nutné znovu vyhodnotit příčinnou souvislost s ohledem na zásadu gradace příčinné souvislosti, případně zda v daném případě s ohledem na míru zavinění poškozeného přichází či nikoli v úvahu uplatnění zásady subsidiarity trestní represe podle § 12 odst. 2 trestního zákoníku.

Nejvyšší soud, veden výše vyloženými důvody, rozhodl podle § 265k odst. 1, 2 trestního řádu tak, že zrušil rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 29. 6. 2023, č. j. 9 To 202/2023-490, jakož i jemu předcházející rozsudek Okresního soudu v Klatovech ze dne 21. 3. 2023, č. j. 2 T 11/2020-467, současně zrušil také všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Podle § 265l odst. 1 trestního řádu Okresnímu soudu v Klatovech přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Věc se vrací do stadia řízení před soudem prvního stupně, jehož úkolem bude, aby s přihlédnutím ke korekcím a závěrům Nejvyššího soudu doplnil dokazování v naznačených směrech, případně provedl i důkazy další, nezbytné k řádnému objasnění skutkového stavu, všechny provedené důkazy znovu pečlivě vyhodnotil a o vině obviněného znovu rozhodl. Lze doplnit, že Okresní soud v Klatovech je vázán právním názorem vysloveným v kasačním rozhodnutí (§ 265s odst. 1 trestního řádu), přičemž v novém řízení nemůže dojít ke změně rozhodnutí v neprospěch dovolatele (§ 265s odst. 2 trestního řádu).

h) NS 4 Tdo 165/2023

Nevhodné podmínky chovu zvířat u skutkové podstaty trestného činu chovu zvířat v nevhodných podmínkách (§ 302a odst. 1 trestního zákoníku) musí být v každém konkrétním případě posuzovány individuálně. K tomu, jaká byla úroveň chovu, musí být opatřeny nezbytné důkazy, zejména svědecké výpovědi, znalecký posudek veterinárního lékaře, odborné vyjádření z oboru veterinární péče, popř. může být jako neodkladný nebo neopakovatelný úkon provedena domovní prohlídka (§ 160 odst. 4 trestního řádu). V této souvislosti je nutné objasnit podmínky chovu, zvláště pak množství a kvalitu stravy podávané chovaným zvířatům, zajištění jejich pohybu, hygienické podmínky a stav veterinární péče.

Rozsudkem Okresního soudu v Prachaticích ze dne 2. 12. 2021, sp. zn. 3 T 46/2021 byli obvinění uznáni vinnými přečinem chovu zvířat v nevhodných podmínkách podle § 302a odst. 1 trestního zákoníku, spáchaným ve spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku. Podle skutkových zjištění se trestné činnosti dopustili tím, že:

v době nejméně od 15. 6. 2020 do 8. 10. 2020 v prostorách zemědělské usedlosti na adrese XY, XY, okres XY, a na přináležejících pozemcích, společně chovali v nevhodných podmínkách větší počet zvířat, konkrétně koní, koček, holubů a psů, kterým nezajistili potřebnou výživu, přístup k napájecí vodě, dostatečný životní prostor, odpovídající zoohygienické podmínky ani adekvátní veterinární péči, pročež byla chovaná zvířata vystavena dlouhodobému hladovění či podvýživě a dehydrataci, trpěla nedostatkem přirozeného pohybu, prostory určené k jejich chovu neposkytovaly daným jedincům přiměřené podmínky pro zajištění biologických potřeb a pro zachování fyziologických funkcí, když

· 15 koní a poníků bylo v rozporu s § 5 písm. q) ve spojení s přílohou č. 3 vyhlášky Ministerstva zemědělství č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, ve znění pozdějších předpisů, ustájeno v pouhých 8 boxech, každý z nich o výměře 11,076 m, protože neměli dostatek prostoru, přičemž v boxu číslo 3 byli ustájeni tři koně, v boxu číslo 4 dva koně, v boxu číslo 5 tři koně a v boxu číslo 6 dva koně, boxy byly tmavé, neosvětlené, bez napájecí vody, krmiva a podestýlky,

· 11 koní a poníků bylo umístěno v rozbahněných výběžích, v nichž se nacházely předměty, o které se koně mohli poranit, zde umístění koně neměli přístup k napájecí vodě ani ke krmivu a neměli možnost odpočinku na suchém a čistém místě,

· 6 koček bylo drženo v chladné, tmavé předsíni, ve třech prostorově nedostačujících výběžích o rozměrech 0,78 m délky, 0,6 m šířky a 0,59 m, 0,46 m a 0,42 m výšky, s boudami o rozměru 0,36 m délky, 0,6 m šířky a 0,3 m výšky, tyto prostory nebyly osvětlené, kočky v nich neměly k dispozici napájecí vodu, krmivo ani vhodné a klidné místo pro toaletu, podestýlka byla tvořena novinami, které byly znečištěny výkaly, a chovaným kočkám nebyl umožněn nezbytný volný neomezený pohyb, nebyly dodržovány zoohygienické podmínky pro jejich chov a veterinární péče jim nebyla poskytována v odpovídajícím rozsahu,

· holubi byli drženi ve voliérách, králíkárnách a klecích znečištěných mimo jiné nánosy starého i čerstvého trusu, neměli přístup k napájecí vodě, vodě ke koupeli ani ke krmivu, zde umístěné nádoby na krmivo byly znečištěné trusem, holubi neměli k dispozici dostatečný prostor pro prolet, zoohygienické podmínky pro jejich chov nebyly dodržovány a veterinární péče jim nebyla poskytována v odpovídajícím rozsahu,

· 13 psů malých plemen bylo chováno ve venkovních kotcích bez podestýlky, znečištěných zčásti již plesnivějším trusem, psi neměli přístup k napájecí vodě, misky na krmivo byly prázdné, špinavé, některé obsahovaly moč,

· 2 psi malých plemen byli chováni v koupelně obytné budovy, v prostorově nedostatečném ohrazeném prostoru o rozměru 1,5 m x 0,5 m, který byl vystlaný novinami nasáklými močí, bez přístupu k napájecí vodě a krmivu,

přičemž neuspokojivé podmínky chovu přímo ohrožovaly život zvířat a způsobovaly jim vážná poškození zdraví, zejména podvýživu, poškození pohybového aparátu nebo dýchacích cest, dermatologické či neurologické obtíže nebo patologie na zažívacím traktu, následkem čehož zvířata trpěla bolestí a v souvislosti s tím rovněž psychicky strádala, a nevyhovující zoohygienické podmínky dále zapříčinily trvalou skleslost, depresi a inapetenci u nejméně 18 holubů,

a z těchto důvodů bylo rozhodnutí Městského úřadu P., Odboru životního prostředí ze dne 8. 10. 2020, č. j. ŽP: 203.8./60892/2020/Peř a ŽP: 203.8./60927/2020/Peř, nařízeno umístění do předběžné náhradní péče ve vztahu k následujícím zvířatům, u nichž byla zjištěna níže popsaná poškození zdraví:

koně – majitel Č. V.:

1. Bára – výžeh 20/407, nar. 4. 4. 1997, klisna, zjištěno: BCS 1,5 (podvýživa až výrazná vyhublost), nekvalitní srst, na několika místech poranění od pokousání, přerostlá kopyta, neléčená měsíční slepota, prominující vřed na levém oku, bilaterální slepota,

2. Adra – výžeh 2/500, nar. 6. 6. 2002, klisna, zjištěno: BCS 3 (vyhublost), olýsalé končetiny v oblasti metakarpů a metatarsů, matná srst, místy s oděrkami,
3. Myjava – výžeh 13/748, nar. 4. 4. 2002, klisna, zjištěno: BCS 2 (výrazná vyhublost), velmi špatná srst, v oblasti hřbetu a kohoutku erytém, přítomnost střevních parazitů,
4. Amor – čip: 203018100000226, nar. 16. 5. 2015, hřbec, zjištěno: BCS 2,5 (výrazná vyhublost až vyhublost), velmi znečištěná a matná srst, kapří propadlý hřbet, deformace hrtanu, pupeční kýla (branka 5 cm),
5. Markýza – čip: 203018100000255, nar. 5. 6. 2015, klisna, zjištěno: BCS 3 (vyhublost), zjevné jizvy po pokousání na krku, biochemický screening svědčí o glukoneogenezi,
6. Meran – čip: 203018100000231, nar. 3. 5. 2014, hřbec, zjištěno: BCS 3 (vyhublost), velmi propadlá záď, ochablé pánevní končetiny, zplstnatělá hříva,
7. Železník – čip: 203018100000235, nar. 12. 4. 2009, hřbec, zjištěno: BCS 2 (výrazná vyhublost), zanedbaná hříva, kštice i ocas, dermatitis, zranění na levé straně krku, trvalá secernace (sekrece) zjevně dlouhodobého charakteru, neupravená kopyta, odřeniny v oblasti kyčelních hrbolů,
8. Amálka – čip: 203018100000240, nar. 2. 4. 2015, klisna, zjištěno: BCS 3 (vyhublost), propadlá záď, neosvalené pánevní končetiny, nekvalitní srst,
9. Mikeš – čip: 203018100000236, nar. 18. 4. 2014, hřbec, zjištěno: BCS 1,5 (podvýživa až výrazná vyhublost), stavba těla neodpovídá věku – velká hlava, malé ochablé tělo, ochablá záď, kapří hřbet, nefyziologické postavení pánevních končetin, znečištěná srst, oděrky,
10. Hubert - čip: 203018100000238, nar. 7. 3. 2014, hřbec, zjištěno: BCS 2 (výrazná vyhublost), nekvalitní srst, luxace čočky levého oka a následná slepota, deformity v rohovině kopyt, endoparazitóza,
11. Azol - čip: 203018100000227, nar. 7. 6. 2014, hřbec, zjištěno: BCS 3,5 (vyhublost až lehká kondice), deformovaná kopyta, podrážděná srst po celém těle, pokousání, poranění kůže po celém těle o velikosti 3 až 5 cm, deformovaná kopyta, absence levého ušního boltce, dermatofytóza,
12. Fuks - čip: 203018100000229, nar. 7. 5. 2013, hřbec, zjištěno: BCS 3 (vyhublost), matná srst, nespecifické onemocnění levého oka, dermatofytóza,
13. Pedro – čip: 203018100000247, nar. 18. 6. 2013, hřbec, zjištěno: BCS 2,5 (výrazná vyhublost až vyhublost), znečištěná hlava, špatná kvalita srsti, deformovaná kopyta, kapří hřbet, propadlá záď, slabé pánevní končetiny, nefyziologický postoj, endoparazitóza,
14. Hrabě - čip: 203018100000230, nar. 12. 3. 2010, hřbec, zjištěno: BCS 2 (výrazná vyhublost), poškozená kůže a srst na mnoha místech, nápadně krátká hříva, okousaný ocas, otok pánevních končetin,
15. Zorinka – čip: 203018100000253, nar. 18. 6. 2016, klisna, zjištěno: BCS 2,5 (výrazná vyhublost až vyhublost), naježená znečištěná srst, rohovina v oblasti korunky popraskaná,

16. Cipísek - čip: 203018100000241, nar. 27. 8. 2012, hřebeček, zjištěno: BCS 1 (podvýživa), nekvalitní srst, špatná orientace v prostoru, prošláplé spěnky, rohovina kopyt kraniálně přerostlá, způsobující bolestivost při pohybu na nerovném terénu, endoparazitóza,

17. Hanny - čip: 203018100000248, nar. 25. 2. 2011, klisna, zjištěno: BCS 2 (výrazná vyhublost), kapří hřbet, nefyziologické postavení pánevních končetin, artróza kolenního kloubu, znečištěná

18. Adéla - čip: 203018100000251, nar. 6. 5. 1992, uhynulá nejpozději ke dni 1. 3. 2021, klisna, zjištěno: BCS 2,5 (výrazná vyhublost až vyhublost), purulentní výtok z očí bilaterálně, odřená kůže svědčící o pruritu (svědění), dermatofytóza,

19. Hraběnka - čip: 203018100000246, nar. 3. 5. 2009, klisna, zjištěno: BCS 2,5 (výrazná vyhublost až vyhublost), pokousaná kůže, kapří hřbet, ztráta svaloviny, nekoordinace pánevních končetin,

20. Bláža – čip: 203018100000245, nar. 5. 6. 2010, klisna, zjištěno: BCS 4 (lehká kondice), zacuchaná a zdredovaná kštice, hřívá i ocas, v nich velké množství bodláků, nevyčesané dlouhé ocasní žíně způsobující autotraumatizaci, přerostlá rohovina kopyt,

21. Šiml - čip: 203018100000234, nar. 10. 8. 2012, hřebeček, zjištěno: BCS 3 (vyhublost), zacuchaná hřívá s mnoha bodláky, bilaterálně purulentní výtok z očí, kapří hřbet, propadlá zád', četná poranění po pokousání na krku i bedrech, přerostlá rohovina kopyt v oblasti patek, deformace končetin,

22. Mikina - čip: 203018100000254, nar. 3. 4. 2007, klisna, zjištěno: BCS 3 (vyhublost), propadlý hřbet, bolestivost v oblasti beder,

23. Máňa - čip: 203018100000250, nar. 18. 6. 2015, klisna, zjištěno: BCS 3 (vyhublost), nekvalitní srst, bilaterálně purulentní konjunktivitida, poškozená rohovina kopyt, odřené hlezenní klouby, endoparazitóza,

24. Alan - čip: 203018100000244, nar. 15. 2. 2020, hřebeček, zjištěno: BCS 2 (výrazná vyhublost), nekvalitní srst, v místě kohoutku odřená, pupeční kýla (6 cm branka), endoparazitóza,

25. Markýz - čip: 203018100000228, nar. 10. 2. 2020, hřebeček, zjištěno BCS 2,5 (výrazná vyhublost - vyhublost), velmi znečištěná srst, mnohočetná zranění, suspektní pokousání,

kůň – majitel P. K.:

Granada - výžeh: 1/546, nar. 12. 4. 2001, klisna, zjištěno: BCS 2 (vyhublost), starší zranění na pravém oku, levé oko snížený vízus, znečištěná matná srst, inkoordinace pánevních končetin, nekvalitní rohovina kopyt,

psi – majitel Č. V.:

1. fena, čip: 900115002000993,

2. fena, čip: 900115002001000,

3. fena, čip: 900115002000978,

4. fena, čip: 953010004581300,

5. fena, čip: 900115002000956,
6. fena, čip: 900115002000977,
7. pes, čip: 900115002000963,
8. fena, čip: 900115002000958,
9. fena, čip: 900115002001047,
10. fena, čip: 900115002001048,
11. pes, čip: 900115002000951,
12. fena, čip: 900115002000986 (dle průkazu původu čip: 900115002000985)
13. fena, čip: 900115002000987,
14. fena, čip: 900115002001028,
15. pes, čip: 900115002001043,

příčemž u všech psů bylo zjištěno BCS 3 (podváha), čemuž odpovídají snadno palpovatelná nebo viditelná žebra, nehmatný tuk, viditelné vrcholky křížových obratlů, lehce prominující pánevní kosti, zřetelný pas a vykasané břicho,

holubi – majitel Č. V., 112 ks,

kříženci Pávíka a nespecifického masného plemene, u těchto byla diagnostikována endoparazitóza, skleslost, deprese, matné načepýřené peří znečištěné trusem, končetiny a prsty obalené trusem,

kočky – majitel Č. V.

1. samice, kříženec Siamské kočky, barva srsti bílá, čip: 203164000083895, stáří cca 5 let, zjištěno starší poranění levého ušního boltce, purulentní konjunktivitis, přerostlé drápy, gastroenteritis (Clostridie a E. coli verotoxigenní), hmotnost 2,5 kg – výrazně snížená hmotnost na základě chronického průjmovitého onemocnění,
2. samice, kříženec Siamské kočky, barva srsti bílá s čokoládovou, čip: 203164000083892, stáří 1 až 2 roky, hmotnost 2,7 kg, přerostlé drápy, mírná konjunktivitis, průjem (Clostridium perfringens), nevhodná strava, malnutrice,
3. samice, kříženec Siamské kočky, barva srsti bílá, čip: 203164000083893, stáří 2 až 3 roky, hmotnost 2,5 kg, vyhublost, přerostlé drápy, průjem (Clostridium perfringens), malnutrice,
4. samice, kříženec Siamské kočky, barva srsti bílá s čokoládovou, čip: 203164000083882, stáří cca 5 let, hmotnost 2,65 kg, konjunktivitis, přerostlé drápy, matná srst,
5. samice, kříženec Siamské kočky, barva srsti bílá s čokoládovou, čip: 203164000083897, stáří cca 2 roky, hmotnost 2,55 kg, přerostlé drápy, výtok z očí, šilhání, gastroenteritis (Clostridie a E. coli verotoxigenní), malnutrice,
6. samec, kříženec Siamské kočky, barva srsti bílá s čokoládovou, čip: 203164000083883, stáří cca 3 až 5 let, hmotnost 3,75 kg, konjunktivitis, rinitis, přerostlé drápy.

Za uvedenou trestnou činnost uložil soud prvního stupně podle § 302a odst. 1 trestního zákoníku dovolateli V. trest odnětí svobody v trvání 5 (pěti) měsíců a dovolateli K. trest odnětí svobody v trvání 4 (čtyř) měsíců. Podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 trestního zákoníku soud oběma obviněným výkon těchto trestů podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 24 (dvaceti čtyř) měsíců.

Dále oběma obviněným uložil podle § 74a odst. 1 trestního zákoníku trest zákazu držení a chovu zvířat spočívající v zákazu držení a chovu koní, psů, holubů a koček v trvání 8 let. Současně uložil dovolatelům také podle § 70 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku, za aplikace § 53 odst. 1, odst. 2 trestního zákoníku, trest propadnutí věci, a to ve výroku o trestu blíže specifikovaných koní, psů, holubů a koček.

Proti rozsudku Okresního soudu v Prachaticích ze dne 2. 12. 2021, sp. zn. 3 T 46/2021, podali obvinění společně odvolání, ve kterém napadli rozsudek soudu prvního stupně v celém rozsahu. O podaných odvoláních rozhodl Krajský soud v Českých Budějovicích usnesením ze dne 22. 6. 2022, sp. zn. 3 To 100/2022, tak, že podle § 256 trestního řádu odvolání obviněných zamítl.

Proti usnesení soudu druhého stupně ze dne 22. 6. 2022, sp. zn. 3 To 100/2022, podali obvinění prostřednictvím společného obhájce dovolání, ve kterém výslovně neoznačili konkrétní dovolací důvod podle § 265b odst. 1 tr. ř. Namítají, že skutková zjištění soudů nižších stupňů nepovažují za správná a úplná, neboť při provádění a hodnocení důkazů došlo k porušení ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. Jsou toho názoru, že k náležitému objasnění věci nebyly provedeny všechny potřebné důkazy. Nejvyšší soudu musel po prostudování dovolání obviněných konstatovat, že (až na ojedinělé formulační odchylky z důvodu podstaty typu podání – dovolání) obvinění překopírovali do dovolání text svého odvolání bez doplnění nějaké významnější argumentace reagující na rozhodnutí soudu druhého stupně.

Dovolatelé rozporují zejména závěr o nevhodném prostředí pro chov zvířat a tvrzenou nesprávnou výživu a předestírají svůj pohled na věc. Namítají, že tvrzený psychický stres zvířat nezkoumal žádný zvířecí psycholog, který by jej stanovil. Uvádějí, že nebylo přihlédnuto jak k jejich obhajobě, tak i k tvrzení jejich veterinárního lékaře, když nebylo vzato ani v úvahu, že na farmě byly vykonávány nejen pravidelné kontroly ze strany pracovníků veterinární služby, ale i poskytována příslušná péče z hlediska případných nemocí, zranění, parazitních napadení, kterým se žádný chov a chovatel nevyhne.

Uvedenou péči zajišťoval dlouhodobě F., který na rozdíl od jiných doktorů a správních úředníků, byl osobně se stavem chovaných zvířat seznámen. O vlastní péči svědčí i dodávky krmiv, medicínálních léčiv a nezbytných doplňků pro jednotlivé druhy zvířat.

Obvinění dále tvrdí, že soudy nebyla vzata v úvahu otázka sousedských vztahů a jejich dopad na soužití, majetkových vztahů, zájmy jednotlivých osob o uvedené nemovitosti a zásah do chovatelské činnosti ze strany třetí osoby, která použila směs obsahující Salinomycin, který má vliv na březost klisen a vývoj jejich potomků. Namítají, že v uvedené věci bylo umožněno vyjádření svědků, kteří byli ve své podstatě skupinou, ze které někteří projevíli zájem o koupi uvedené farmy, a kteří na obviněné podávali různá oznámení a zaměřili se na systematickou dehonestaci vlastníka farmy a chovatele [dovolatele].

Následně rozporují zákonnost provedené domovní prohlídky a prohlídku jiných prostor a pozemků, když zpochybňují zejména neodkladnost těchto úkonů ve smyslu § 160

odst. 4 trestního řádu, přičemž poukazují na skutečnost, že tyto úkony byly provedeny až 4 měsíce po podání trestního oznámení, takže nelze hovořit o neodkladnosti tohoto úkonu. Podle jejich názoru není zřejmé, na základě čeho bylo dovozeno, že se jedná o neodkladný úkon, když ve vlastním protokolu nic takového uvedeno není. Dále rozporují postup při vydání či odnětí věci (zejména popis jednotlivých zvířat a jejich stavu) z pohledu ustanovení § 78 odst. 5 trestního řádu a § 85 odst. 4 trestního řádu. Rozporují také „vyhlášení ochranné a náhradní péče“. Namítají vadný výklad vyhlášky č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, která řeší standardy ochrany hospodářských zvířat a v této souvislosti rozebírají velikost boxů, pod které se zahrnují i kotce.

Stran kvalifikace jejich jednání jako přečinu podle § 302a odst. 1 trestního zákoníku, namítají, že otázku nevhodných podmínek, které souvisí s vlastní kvalifikací, nikdo neobjasnil a ani nemohl, neboť k uvedenému neexistuje vlastní výklad, tedy prováděcí vyhláška.

Dovolatelé také tvrdí, že ze strany svědků nebyl předložen ani jeden konkrétní, hmatatelný důkaz. Rozporují výpovědi svědků, z nichž někteří měli zájem o koupi uvedených nemovitostí, přičemž k dohodě nedošlo, a začali si všímat toho, že chovaná zvířata žijí v nevhodných podmínkách, aniž by v tomto směru byl předložen jakýkoliv důkaz z jejich strany. Ze svědecké výpovědi jednoho ze svědků vyvozují určitou profesní averzi vůči F. Pokud ji budou hodnotit v kontextu, tak lze konstatovat, že v jejich chovu byla zjištěna onemocnění a defekty, které jsou běžně v každém chovu. Rozporují její závěry stran nedostatku jejich chovu a poukazují na určitý psychický nátlak na obviněné z její strany, když tato se neomaleně domáhala za přítomnosti příslušníka Policie ČR vstupu do nemovitosti v závěrečné fázi soudního řízení.

Obvinění uvádějí, že stav chovaných zvířat nebyl zdaleka tak kritický a odkazují na vyjádření jiných svědků. Připouští běžné komplikace, běžná onemocnění a drobné rány, přičemž akcentují, že zvířatům byla poskytována a zajišťována průběžná péče, kterou považují za přiměřenou, včetně prostoru k ubytování koní.

Součástí dovolání je vlastní vyjádření obviněného V., ve kterém akcentuje svůj zájem o chov zvířat, a namítá, že pokud chov koní neodpovídal požadovaným standardům, tak je zajímavé, že toto bylo zjištěno až po 15 letech, a to v době, kdy se objevili zájemci o nemovitost a pozemky. Rozporuje také rozsáhlost inzerce na stranách 268-300 spisu. Namítá absenci fotodokumentace, na které by byla zachycena přerostlá kopyta koní, drápů vyhublých koček a psů. Namítá dále způsob transport zvířat v rámci vydání věcí, kdy podle názoru obviněných došlo k absolutnímu natěsnání holubů do minimálních prostor klecí, kde mohlo dojít k jejich úhynu či zranění. Obvinění považují daný zásah jako zásadní zásah do jejich občanských práv, jako hrubé porušení Ústavy, Listiny, tedy jako zcela neodůvodněný. Uvádějí, že paní S. si vynutila pod pohrůzkami vstup bez zákonného podkladu do nemovitosti s tím, že na to má právo, že má s sebou příslušníka kriminální policie, který se neměl [podle obviněných] ani v souladu se zákonem legitimovat. Uvádějí, že trvali na přítomnosti svého právního zástupce, což jim daný kriminalista měl arogantně zamítnout.

Jsou toho názoru, že znalecký posudek opatřený v této věci nesplňuje ani základní požadavky na znalecký posudek. Podle obviněných vychází posudek ze zcela nedokonalé dokumentace, fotodokumentace, vyhotovených podkladů dodatečně udělaných (antidatovaných). Daný znalec má mít údajně jinou specializaci. Z vlastního výslechu znalce je podle dovolatelů patrné, že uvedené věci věnoval minimální rozsah,

nezabýval se otázkou koček, zejména váhou či jejich světloplachostí. Jako zcela zavádějící vnímají vyjádření znalce k počtu zaměstnanců k takovému chovu zvířat.

Obvinění uvádějí, že ve svém dovolání chtějí uvést důvody, které již uvedli v odvolání, ale nebylo k nim přihlédnuto. Jako zásadní pochybení tak shrnují: 1) Jednalo se o zcela neodůvodněné trestní stíhání osob na základě vykonstruovaného obvinění několika osob, které se domluvily ze zjištěných důvodů. 2) Vlastní zásah a následné procesní úkony nebyly provedeny v souladu se zákonem. 3) Protokol nebyl vypracován a dodán v souladu se zákonem ve stanovené lhůtě. 4) Protokol neobsahoval náležitosti stanovené zákonem, popis, totožnost, charakteristiku, aby nedošlo k záměně. 5) Popis odňatých zvířat byl vyhotoven až dodatečně v časovém odstupu, toto obvinění vyplývá již zcela z výpovědí podjatých osob, majících zájem na zakoupení nemovitostí, stav dokresluje vykonstruované výpovědi údajných svědků, spojené s nálezy psů údajně patřících do vlastnictví obžalovaných, podle tvrzení svědků jako zcela neprokazatelné fikce. 6) Při prohlídkách zásadní skupina oznamovatelů projevila zásadní odpor k místům, nerespektující vztah lidí a zvířat v obytných místnostech. 7) Byla použita zákonem neupravená norma upřesňující nevhodné podmínky. 8) Žádný zákon neupravuje a nevymezuje chov drobných zvířat v domácnosti na úkor obyvatel. 9) Z hlediska rozměrů s odkazem na vyhlášku č. 208/2004 Sb., a příslušné přílohy, nejsou přesně určeny a definovány rozměry kotců, klecí, odborná literatura toto pouze doporučuje. 10) Na základě proběhlých kontrol byly nedostatky odstraňovány. 11) Nebylo přihlédnuto k tomu, že na základě otrav, jak uvedli znalec či veterinární lékař, mohlo dojít i vývojově k poruchám ve fyzickém vývoji u koní. 12) Nebylo důkazně prokázáno zanedbání péče o kopyta koní, drápy psů a koček. [Dále dovolatelé své argumenty číslovají opět od čísla deset.] 10) Vlastní fotodokumentací byl vyvrácen názor a tvrzení o nedostatečném krmení. 11) Velikost boxů daná vyhláškou odpovídá požadavkům dané vyhláškou, není ze strany správních orgánů dokumentována velikost, stav koní, poníků atd. 12) Ve prospěch obviněných svědčí výpovědi svědků. 13) Doložitelné doklady k nákupu krmiva. 14) Vyjádření k nemocem ze znaleckého posudku zasahující chovy koní. 15) Nezjištění pochybení z hlediska zdravotního stavu u koní na základě prováděných šetření 2020-2021 atd. 16) Jako neudržitelné je tvrzení o inzertní činnosti nabídek v Bazoši. 17) Tvrzení o vypasené ploše je zcela zavádějící, neboť se jedná o plochu před stájovými boxy.

Na základě výzvy podle § 265h odst. 1 trestního řádu doplnili obvinění své dovolání o konkrétně formulovaný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu, jelikož jsou toho názoru, že jak rozhodnutí nalézacího, tak i rozhodnutí odvolacího soudu, spočívají na nesprávném právním posouzení skutku, neboť skutková zjištění jsou ve vzájemném rozporu s obsahem provedených důkazů a jsou založeny na procesně nepoužitelných důkazech, které byly provedeny pouze jednostranně, v neprospěch obviněných. Proto zjištěný skutkový stav nenaplňuje znaky přečinu chovu zvířat v nevhodných podmínkách podle § 302a odst. 2 trestního zákoníku spáchaných ve spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku.

K další argumentaci dovolatelů uvedené v tomto doplnění dovolání Nejvyšší soud nepřihlížel. Obvinění toto doplnění podávali po uplynutí obecné lhůty pro dovolání upravené v § 265e odst. 1 trestního řádu, na základě výzvy nalézacího soudu podle § 265h odst. 1 trestního řádu. Obvinění měli na základě výzvy podle § 265h odst. 1 trestního řádu pouze specifikovat dovolací důvody, které v rámci dovolání uplatňují. Ustanovení § 265h odst. 1 trestního řádu primárně slouží k odstranění vady v náležitosti obsahu dovolání podle § 265f odst. 1 trestního řádu, a to ve lhůtě dvou

týdnů. Při stanovení této lhůty, která je lhůtou zákonnou, a proto ji nelze zkrátit ani prodloužit, může dojít i k překročení dvouměsíční lhůty uvedené v § 265e odst. 1 trestního řádu (Draštík, A. a kol. Trestní řád. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017, § 265e trestního řádu). Postup podle § 265h odst. 1 trestního řádu však směřuje jen k odstranění nedostatku náležitostí obsahu dovolání, ne například k doplnění toho, aby bylo dovolání podáno i v dalších směrech v souladu se zákonem nebo aby bylo důvodné, resp. aby dovolatel dosáhl jeho věcného projednání a aby mu mohl Nejvyšší soud vyhovět. Proto na základě výzvy podle § 265h odst. 1 trestního řádu mohli obvinění toliko označit uplatněný dovolací důvod, když vada podaného dovolání z pohledu ustanovení § 265f odst. 1 trestního řádu spočívala v neoznačení zákonného označení uplatněných dovolacích důvodů.

Současně musí Nejvyšší soud akcentovat, že nepřihlížel k té části dovolání, které obsahuje vlastní vyjádření obviněného V. a K., neboť dovolání musí být podáno prostřednictvím obhájce, čímž se rozumí, že dovolání musí argumentačně zpracovat obhájce, nikoliv obviněný. Je tomu tak proto, že podle § 265d odst. 2 trestního řádu lze dovolání podat toliko prostřednictvím obhájce. Tento zákonný požadavek vyplývá z povahy dovolání jako mimořádného opravného prostředku určeného k nápravě nejzávažnějších právních vad, který klade zvýšené nároky na jeho přesné obsahové náležitosti a jinak limituje přezkumnou povinnost Nejvyššího soudu, když právě nedodržení obsahových náležitostí dovolání může vést k odmítnutí dovolání bez jeho věcného přezkoumání [viz § 265i odst. 1 písm. d) trestního řádu]. Povinnost podat dovolání prostřednictvím obhájce, osoby práva znalé, má zaručit podání kvalifikovaného podnětu, aby se věci mohl zabývat Nejvyšší soud a aby byla zachována rovnost přístupu všech obviněných k Nejvyššímu soudu. Nejvyšší soud ovšem bez ohledu na tento závěr pro jistou přesnost uvádí, že obvinění v tomto vlastním vyjádření, jen fakticky opakují námitky, které uplatnili před soudem prvního stupně a v rámci odvolacího řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c trestního řádu) shledal, že dovolání obviněných je přípustné [§ 265a odst. 1, 2 písm. h) trestního řádu], bylo podáno osobami oprávněnými prostřednictvím obhájce, tedy podle § 265d odst. 1 písm. c) trestního řádu a v souladu s § 265d odst. 2 trestního řádu, přičemž lhůta k podání dovolání byla ve smyslu § 265e trestního řádu zachována, přičemž splňuje i obsahové náležitosti dovolání (§ 265f trestního řádu).

Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b trestního řádu, bylo dále nutno posoudit, zda námitky vznesené obviněnými, naplňují jimi uplatněné zákonem stanovené dovolací důvody, jejichž existence je současně nezbytnou podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem podle § 265i odst. 3 trestního řádu

Ve smyslu ustanovení § 265b odst. 1 trestního řádu je dovolání mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotněprávních vad, nikoli k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně ani k přezkoumávání jimi provedeného dokazování. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, 7 trestního řádu). Tím je naplněno základní právo obviněného dosáhnout přezkoumání věci ve dvoustupňovém řízení ve smyslu

čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě.

Nejvyšší soud připomíná, že není obecnou třetí instancí zaměřenou na přezkoumání všech rozhodnutí soudů druhého stupně a samotnou správnost a úplnost skutkových zjištění nemůže posuzovat už jen z toho důvodu, že není oprávněn bez dalšího přehodnocovat provedené důkazy, aniž by je mohl podle zásad ústnosti a bezprostřednosti v řízení o dovolání sám provádět (srov. omezený rozsah dokazování v dovolacím řízení podle § 265r odst. 7 trestního řádu). Pokud by zákonodárce zamýšlel povolát Nejvyšší soud jako třetí stupeň plného přezkumu, nepředepisoval by katalog dovolacích důvodů. Už samo chápání dovolání jako mimořádného opravného prostředku ospravedlňuje restriktivní pojetí dovolacích důvodů Nejvyšším soudem (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. IV. ÚS 73/03). Nejvyšší soud je vázán uplatněnými dovolacími důvody a jejich odůvodněním (§ 265f odst. 1 trestního řádu) a není povolán k revizi napadeného rozsudku z vlastní iniciativy. Právně fundovanou argumentaci má přitom zajistit povinné zastoupení obviněného obhájcem – advokátem (§ 265d odst. 2 trestního řádu).

Z podaného dovolání obviněných je patrné, že byť konkrétně odkazují na dovolací důvod § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu, tak slovně do tohoto důvodu včleňují i dovolací důvod § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu, viz „... spočívá v nesprávném právním posouzení skutku, neboť skutková zjištění jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů...“. Nejvyšší soud tak vyhodnotil, že obvinění materiálně namítají dovolací důvody § 265b odst. 1 písm. g) a h) trestního řádu. Nejvyšší soud považuje v souvislosti s tímto závěrem za vhodné ještě uvést, že protože obvinění dovolání směřují proti usnesení odvolacího soudu, kterým bylo jako nedůvodné zamítnuto jejich odvolání podané proti odsuzujícímu rozsudku soudu prvního stupně, mělo být správně jejich dovolání opřeno rovněž o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) trestního řádu v jeho tzv. druhé alternativě ve spojení s dovolacími důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) trestního řádu. Skutečnost, že dovolatel prostřednictvím obhájce uplatnil pouze dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu, a nikoliv i dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. h), m) trestního řádu neshledal Nejvyšší soud natolik závažnou, aby toto bránilo projednání podaného dovolání, když dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu označil obhájce obviněných alespoň slovně. Nejvyšší soud nechce postupovat příliš formalisticky, když z obsahu dovolání tento uplatněný dovolací důvod vyplývá. Je ovšem nutno poznamenat, že skutečnost nutnosti podání dovolání prostřednictvím obhájce, tedy osoby právně vzdělané a erudované, by právě měla takovýmto situacím předejít.

Z podaného dovolání obviněného je patrné, že v něm uplatňuje dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) trestního řádu. Dovolací důvod § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu dopadá na situace, kdy rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném (extrémním) rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. V případě tzv. extrémního rozporu se jedná o situaci, kdy skutková zjištění postrádají obsahovou spojitost s důkazy nebo skutková zjištění soudu nevyplývají z důkazů při žádném z logicky přijatelných způsobů jejich hodnocení nebo dokonce skutková zjištění soudů jsou opakem toho, co je obsahem provedených důkazů. Z dikce tohoto

ustanovení není pochyb o tom, že naznačený zjevný rozpor se musí týkat rozhodných skutkových zjištění, nikoliv každých skutkových zjištění, která jsou vyjádřena ve skutku. Jinak vyjádřeno pro naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu se musí jednat o taková skutková zjištění, která jsou rozhodující pro naplnění zvolené skutkové podstaty, a bez jejich prokázání by jednání obviněného nebylo postižitelné podle trestního zákona. Je tomu tak proto, že Nejvyšší soud je povolán a vždy byl povolán korigovat pouze nejextrémnější excesy (přiměřeně nález Ústavního soudu ze dne 18. 11. 2004, sp. zn. III. ÚS 177/04, nález Ústavního soudu ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. IV. ÚS 570/03, a další), tedy takové, které ve svém důsledku mají za následek porušení práva na spravedlivý proces. K tomu je dále ještě vhodné uvést, že v dovolacím řízení není úkolem Nejvyššího soudu, aby jednotlivé důkazy znovu reprodukoval, rozebíral, porovnával a případně z nich vyvozoval vlastní skutkové závěry a nahrazoval tak činnost soudu prvního stupně, popř. druhého stupně. Nadto lze také poznamenat, že existence případného zjevného rozporu mezi učiněnými skutkovými zjištěními soudů a provedenými důkazy nemůže být založena jen na tom, že obviněný předkládá vlastní hodnocení důkazů a dovozuje z toho jiné skutkové, popř. i právní závěry (viz přiměřeně např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2013, sp. zn. 8 Tdo 1268/2013) než soudy nižších stupňů.

Současně je třeba zdůraznit, že pro naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu nestačí pouhé tvrzení o zjevném rozporu obsahu provedených důkazů se zjištěným skutkovým stavem, které je založeno toliko na jiném způsobu hodnocení důkazů obviněným, pro něho příznivějším způsobem. Ohledně procesně nepoužitelných důkazů je nutno uvést, že se musí jednat o procesní pochybení takového rázu, které má za následek nepoužitelnost určitého důkazu, který ovšem musí být pro formulování skutkového stavu z hlediska naplnění zvolené skutkové podstaty podstatný, což znamená, že takové procesní pochybení může zakládat existenci extrémního rozporu mezi provedenými důkazy a zjištěným skutkovým stavem, a tudíž zakládat dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 6. 2016, sp. zn. 3 Tdo 791/2016, obdobně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 7 Tdo 39/2010). V případě nedůvodného neprovedení požadovaných důkazů se musí jednat o případ tzv. opomenutých důkazů ve smyslu judikatury Ústavního a Nejvyššího soudu.

Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen v zásadě pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Dovolací soud musí vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

Ze skutečností výše uvedených vyplývá, že východiskem pro existenci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu jsou v pravomocně ukončeném

řízení stabilizovaná skutková zjištění vyjádřená především v popisu skutku v příslušném výroku rozhodnutí ve věci samé, popř. i další soudem (soudy) zjištěné okolnosti relevantní z hlediska norem hmotného práva (trestního, ale i jiných právních odvětví).

Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) trestního řádu spočívá v tom, že bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedeném v § 265a odst. 1 písm. a) až písm. g) trestního řádu, aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí, nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písm. a) až písm. l) (§ 265b odst. 1 trestního řádu). Předmětný dovolací důvod tedy dopadá na případy, kdy došlo k zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku bez věcného přezkoumání a procesní strana tak byla zbavena přístupu ke druhé instanci, nebo byl-li zamítnut řádný opravný prostředek, ačkoliv již v předcházejícím řízení byl dán dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. a) až písm. l) trestního řádu. V dané věci přichází v úvahu druhá alternativa tohoto dovolacího důvodu.

Vzhledem ke konkrétnímu obsahu dovolacích námitek považuje Nejvyšší soud především za vhodné uvést, že **obvinění v rámci podaného dovolání uplatňují ve své podstatě stejné námitky jako v řízení před soudy nižších stupňů, přičemž tyto na jejich obhajobu dostatečně reagovaly, tedy zabývaly se jí.** V souvislosti s námitkami, které obvinění uplatnili v rámci podaného dovolání a jež jsou shodné s námitkami uplatněnými v podaném odvolání je třeba uvést, že v situaci, kdy obvinění v rámci dovolání opakují shodné námitky, které uplatnili před soudy nižších stupňů a tyto se s nimi řádně a náležitě vypořádaly, jedná se zpravidla o dovolání neopodstatněné [viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. 5 Tdo 86/2002, publikované v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu (C. H. BECK), ročník 2002, svazek 17, pod T 408)]. O takovou situaci se v dané věci jedná také.

Bez ohledu na shora prezentovaný závěr přistoupil Nejvyšší soud k posouzení důvodnosti dovolání obviněných. Nejvyšší soud musí předně upozornit, že obvinění primárně vyjadřují nesouhlas s hodnocením důkazů nalézacím a odvolacím soudem, přičemž jejich argumentace nepřekračuje pouhou polemiku se závěry těchto soudů nižších stupňů. Nejvyšší soud z pohledu konkrétně uplatněné dovolací argumentace neshledal, že by rozhodnutí těchto soudů tížila existence zjevného rozporu, jak níže ve svém odůvodnění rozvede. **Podané dovolání obviněných je zjevným pokračováním jejich obhajoby, kterou prezentovali jak v rámci řízení před nalézacím soudem, tak i soudem odvolacím. Dovolatelé se Nejvyšší soud svojí argumentací snaží zejména přesvědčit, že jejich zvířata byla chována ve vyhovujícím prostředí a byla jim poskytována odpovídající péče.** Soudy nižších stupňů zjištěný nevyhovující zdravotní stav zvířat rozporují tím, že tento stav nemusel odpovídat stavu v době zajištění zvířat, dále že některá onemocnění/zranění jsou běžná v chovech, či jsou důsledkem zásahu třetí osoby, nebo byla залéčena, konzultována s veterinárním lékařem. Obvinění tak chtějí, aby byly důkazy hodnoceny v jejich prospěch v rámci jejich verze. Nicméně Nejvyšší soud musí konstatovat, že **soudy nižších stupňů dostatečně v odůvodnění svých rozhodnutí rozvedly, v čem spatřují naplnění skutkové podstaty trestného činu, který je obviněným kladen za vinu.**

Soudy se také řádným způsobem vypořádaly s věrohodností a výpovědí F. a dalších svědků, včetně jejich vzájemných vztahů k obviněným (viz námitka ohledně zájemců o koupi nemovitosti obviněných), přičemž je patrné, že neopomenuly žádný důkaz a zamítnutí návrhů odpovědně zdůvodnily. Proto ani tyto námitky s jistou výjimkou, která bude rozvedena dále, nelze podřadit pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu Ohledně námitky teoreticky podřaditelných pod dovolací důvod § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu, lze uvést, že dovolatelé předně rozporují naplnění zákonného znaku „v nevhodných podmínkách“, nicméně i tyto námitky se opět primárně opírají o verzi dovolatelů, v rámci které (jak již bylo výše uvedeno) pouze rozporují soudy zjištěný skutkový stav a z něj vyplývající závěry. Takto formulované námitky nelze také pod zmíněný dovolací důvod podřadit. Dovolatelé svou argumentací tak logicky nemohli naplnit ani výše uvedený dovolací důvod § 265b odst. 1 písm. m) trestního řádu.

Přesto považuje Nejvyšší soud za vhodné na některé námitky obviněných blíže reagovat. Ohledně námitky, že soud nepřihlédl k výpovědi veterinárního lékaře F., lze odkázat na bod 43 rozhodnutí nalézacího soudu, kde soud jeho výpověď podrobně hodnotí, když ve způsobu hodnocení jeho výpovědi nelze spatřovat nějaké známky libovůle či svévole. **Lze přitom souhlasit se závěrem soudu prvního stupně, že je značně neuvěřitelné, že by tento svědek měl k obviněným pouze profesionální vztah, zejména když danou veterinární činnost pro ně vykonával prakticky zdarma a dlouhodobě. Z jeho výpovědi je patrné, že nechtěl obviněným z lidského hlediska škodit, nechtěl sdělovat určité nedostatky v jejich hospodaření, o čemž svědčí skutečnost, že při své výpovědi v situacích, kdy by mohl určitým závěrem obviněným přitížit, se vyjadřoval značně vyhýbavě a neurčitě.** Rovněž odvolací soud v bodě 30 svého rozhodnutí pak hodnotí věrohodnost výpovědi tohoto svědka právě z pohledu ostatních provedených důkazů. Tento závěr je ostatně dovoditelný i z vyjádření F. k rozhodnutí o předběžné náhradní péči a umístění zvířat do předběžné náhradní péče, které je součástí dovolání jako příloha. V této souvislosti lze poukázat na to, že okresní soud měl dostatek informací vypovídající o úrovni chovu, a to zejména ze strany S. či znalce MVDr. Vodičky, což kooperovalo s výpověďmi dalších svědků např. K., J., F. atd., přičemž věrohodností svědků se zabýval okresní soud v bodech 37 a násl. (odvolací soud pak v bodech 36–37 jeho rozhodnutí). Navíc výpovědím svědků a listinným důkazům odpovídají i závěry znaleckého posudku MVDr. Vodičky, ale i fotodokumentace pořízené při domovní prohlídce, když je nezbytné akcentovat, že nalézací soud se zabýval i tvrzenou nekompetentností znalce MVDr. Vodičky (viz bod 44 rozhodnutí nalézacího soudu). Nejvyšší soud považuje v dané souvislosti za nutné akcentovat, že závěry MVDr. Vodičky korespondují se závěry jiných odborníků - viz bod 29 rozhodnutí odvolacího soudu. Tyto námitky dovolatelů tak Nejvyšší soud odmítl jako zcela neopodstatněné.

Pokud dovolatelé namítají, že nebyla vzata v úvahu otázka vzájemných sousedských vztahů, majetkových vztahů a zájmů osob, které chtěly dané nemovitosti odkoupit či zásah do jejich chovatelské činnosti ze strany třetí osoby, tak v tomto směru lze pro stručnost odkázat zejména na rozhodnutí soudu prvního stupně, s jehož závěry se Nejvyšší soud opětovně ztotožňuje. Konkrétně se jedná o bod 41 jeho rozhodnutí, kde se soud i vyjadřoval k následkům případné otravy koní, ke které mělo dojít před rokem 2012 a kterou obvinění namítají. K tvrzenému zájmu osob (resp. spiknutí) o koupi nemovitosti obviněných se soud prvního stupně vyjádřil v bodě 37 svého rozhodnutí (také bod 31 rozhodnutí odvolacího soudu) a Nejvyšší soud pro stručnost na tyto body

odkazuje, jelikož se s nimi plně ztotožnil. Nálezací soud se správně i zabýval majetkovými poměry obviněných a jejich reálnou možností poskytnout zvířatům, která chovali, náležitou péči (viz bod 45 jeho rozhodnutí), přičemž jeho úvahy lze považovat za logické. V tomto směru je třeba zdůraznit, že znalec odhadl náklady na odpovídající péči o tak početné zvířectvo na částku okolo 100 000 Kč měsíčně. Svědkyně B. S., jež zpracovala odborné vyjádření z oboru veterinární péče, při velké zdrženlivosti odhadla minimální náklady na chov na částku 50 000 Kč měsíčně, což byla nejmenší možná částka. Lze proto uzavřít, že závěr soudů nižších stupňů, že obvinění nebyli prokazatelně schopni finančně zajistit chod statku, má oporu v provedených důkazech. Proto zmíněné námítky obviněných tak Nejvyšší soud shledal také jako neopodstatněné.

Ohledně námitek dovolatelů týkající se provedené domovní prohlídky, ale i prohlídky jiných prostor a pozemků, považuje Nejvyšší soud za vhodné akcentovat, že k této námitce se již vyjádřil nálezací soud v bodě 46 svého rozhodnutí a následně odvolací soud pak v bodě 38 svého rozhodnutí. **Předně lze konstatovat, že obvinění ve vztahu k provedené domovní prohlídce a prohlídce jiných prostor a pozemků fakticky jen namítají, že se nejednalo o neopakovatelný úkon ve smyslu § 160 odst. 4 trestního řádu, byť jejich argumentace je velmi kusá. Nejvyšší soud shledal tuto námitku, byť s jistou dávkou tolerance, podřaditelnou pod zvolený dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu, když obvinění de facto namítají existenci tzv. nezákonného důkazu. Proto přes jistou stručnost dovolací argumentace považuje Nejvyšší soud za vhodné na tuto argumentaci reagovat, ovšem toliko z pohledu uplatněných námitek.**

Podle § 82 odst. 1 trestního řádu domovní prohlídku lze vykonat, je-li důvodné podezření, že v bytě nebo v jiné prostoře sloužící k bydlení nebo v prostorách k nim náležejících (obydlí) je věc nebo osoba důležitá pro trestní řízení. Příkaz k domovní prohlídce musí být vydán písemně a musí být odůvodněn. Podle § 83 odst. 1 trestního řádu nařídít domovní prohlídku může v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce. Stejně předpoklady se vztahují k prohlídce jiných prostor a pozemků, když ovšem za jistých předpokladů lze provést prohlídku jiných prostor a pozemků bez příkazu (§ 83a odst. 2 trestního řádu). O takový případ se v dané věci nejedná. Nařídít domovní prohlídku a prohlídku jiných prostor a pozemků lze i před zahájením trestního stíhání ve fázi prověřování za předpokladu, že se jedná o úkon neodkladný a či neopakovatelný (viz výklad v nález Ústavního soudu ze dne 7. 5. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 47/13, a v nález ze dne 28. 11. 2013, sp. zn. I. ÚS 2787/13, dále v nález ze dne 1. 11. 2006, sp. zn. II. ÚS 362/06, v nález ze dne 22. 5. 1997, sp. zn. III. ÚS 287/96). Podle ustanovení § 160 odst. 4 trestního řádu se za neodkladný považuje úkon, který vzhledem k nebezpečí jeho zmaření, zničení nebo ztráty důkazu nesnese z hlediska účelu trestního řízení odkladu na dobu, než bude zahájeno trestní stíhání. Za neopakovatelný pak takový úkon, který nebude možno v řízení před soudem provést (pro podrobnější výklad viz nález Ústavního soudu ze dne 7. 5. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 47/13).

Platí, že pokud je domovní prohlídka nebo prohlídka jiných prostor a pozemků nařízena před zahájením trestního stíhání vyžaduje se, aby bylo prokázáno, že se skutečně jednalo o úkon, který nebylo možno provést po zahájení trestního stíhání vůči osobě, které se úkon týká. Takový závěr musí vyplývat jednak ze

skutečné, urgentní či jedinečné potřeby provedení tohoto úkonu, ale zcela samozřejmě musí mít konkrétní odraz v protokolu o takovém úkonu s ohledem na § 160 odst. 4 trestního řádu in fine (nález Ústavního soudu ze dne 7. 5. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 47/13). Jinak vyjádřeno, aby mohl být příkaz k domovní prohlídce považován za ústavně konformní, musí být vydán i s odůvodněním toho, proč se jedná o úkon neodkladný nebo neopakovatelný (§ 160 odst. 4 trestního řádu). To samé platí pro protokol o provedení domovní prohlídky, kde má orgán provádějící prohlídku povinnost uvést, na základě jakých skutečností byl úkon jako neodkladný nebo neopakovatelný proveden. Je tomu tak proto, že neodkladnost či neopakovatelnost úkonu je nezbytným atributem pro to, aby důkazní materiál, jenž byl získán před zahájením trestního stíhání, mohl být použitelným pro účely trestního řízení. Řádné odůvodnění neodkladnosti a neopakovatelnosti procesního úkonu je tedy potřebným předpokladem pro následné posouzení ze strany soudu, zda jde v konkrétním případě o účinný důkaz, který lze využít při rozhodování o vině a trestu obviněného (nález Ústavního soudu ze dne 28. 11. 2013, sp. zn. I. ÚS 2787/13).

Zde je vhodné odkázat na nález Ústavního soudu ze dne 7. 5. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 47/13, ve kterém zdůraznil materiální hledisko pro posouzení, zdali neodkladnost úkonu domovní prohlídky vyplývá z jejího odůvodnění. Podle tohoto nálezu při tzv. testu účinnosti trojí kontroly je pro posouzení ústavní konformity daného úkonu zásadní, zdali policejní orgán podal řádně věcně i formálně odůvodněný podnět státnímu zástupci a ten pak jako návrh soudci, přičemž všichni tito posuzovali příkaz k domovní prohlídce jako úkon, jehož neodkladnost, resp. neopakovatelnost je zachycena a prokázána ve spisovém materiálu. Ústavní soud zároveň konstatoval, že pochybení spočívající pouze ve formální absenci výslovného označení daného úkonu jako neodkladného nebo neopakovatelného nemusí nutně dosahovat ústavněprávní intenzity, a naopak, v případě, že by jinak formálně bezvadně vyjádřená neodkladnost a neopakovatelnost domovní prohlídky nebyla v konkrétním případě řádně věcně odůvodněna, znamenal by takový úkon porušení základního práva. Pro posouzení ústavní konformity příkazu k domovní prohlídce je nutno zohledňovat širší věcná hlediska, včetně spisového materiálu, dalších okolností případu a procesní charakteristiky řízení. Stejně závěry lze vztáhnout na prohlídku jiných prostor a pozemků.

Jak již bylo naznačeno, obvinění zpochybňují, že se jednalo v případě domovní prohlídky a prohlídky jiných prostor a pozemků o neodkladný či neopakovatelný úkon ve smyslu § 160 odst. 4 trestního řádu. Předně je třeba zdůraznit, že v dané věci byly splněny formální předpoklady, když příkaz k domovní prohlídce ze dne 24. 9. 2020, sp. zn. 4 Nt 1105/2020, byl vydán soudcem Okresního soudu v Prachaticích, přičemž jeho vydání předcházelo podnět policejního orgánu (viz č. I. 15) a návrh státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Prachaticích (viz č. I. 30). Současně je třeba uvést, že jak v podnět policejního orgánu, tak návrh státního zástupce, tak i příkaz, obsahovaly odůvodnění neodkladnosti tohoto úkonu podle § 160 odst. 4 trestního řádu. Neodkladnost úkonu byla odůvodněna skutečností, že ve věci byly po zahájení úkonu trestního řízení (viz č. I. 1) sice vyslechnuti oznamovatelé (tito byli výslovně označeni), vyžádány zprávy Městského úřadu P., ovšem z důvodu opakované nespolupráce tehdy podezřelých, nebyla možno provést kontrolu chovu zvířat na předmětné farmě ze strany veterinární správy (odkaz na kontrolní zprávy Státní veterinární správy Jihočeského kraje). Přes jisté podezření **tak nebylo možno**

reálně ověřit, zda skutečně dochází k chovu zvířat v nevhodných podmínkách a v jakém rozsahu, takže věc nesnesla odkladu na dobu zahájení trestního stíhání, neboť hrozilo nebezpečí ztráty důkazů. Nejvyšší soud stejně jako soudy nižších stupňů má za to, že v dané věci se skutečně jednalo o neodkladný ve smyslu § 160 odst. 4 trestního řádu, neboť bez provedení tohoto úkonu nebylo možno zajistit důkazy důležité pro trestní řízení a tak postavit na jisto, zda je podezření z páčání trestného činu podle § 302a trestního zákoníku důvodné a zda v dané věci jsou splněny podmínky pro zahájení trestního stíhání, když zjištění stavu chovaných zvířat a jejich životních podmínek nebylo v daném okamžiku možné jiným mírnějším způsobem. Stejně závěry lze vztáhnout k příkazu k prohlídce jiných prostor a pozemků. Proto tuto námitku shledal dovolací soud sice uplatněnou právně relevantním způsobem, avšak zjevně neopodstatněnou.

S realizovanou domovní prohlídkou a způsobem jejího provedení pak souvisí další námitka dovolatelů, kteří namítají absenci předložení písemného potvrzení o vydání věci podle § 78 odst. 5 trestního řádu ve spojení s § 85 odst. 4 trestního řádu I na tuto námitku soudy nižších stupňů adekvátně reagovaly, konkrétně odvolací soud v bodě 38 svého rozhodnutí, kde akcentoval, že orgány činné v trestním řízení nepostupovaly podle § 78 trestního řádu. Nejvyšší soud se s jeho závěry zcela ztotožňuje. V dané věci jde totiž o to, že **k odebrání zvířat nedošlo podle trestního řádu, nýbrž se tak stalo rozhodnutím Městského úřadu P. ze dne 16. 10. 2020.** Tím bylo již dne 8. 10. 2010 rozhodnuto o předběžné náhradní péči podle § 28c odst. 1 písm. a) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání. Ve zbytku pro stručnost Nejvyšší soud na bod 38 rozhodnutí soudu druhého stupně zcela odkazuje.

Stran námitky do naplnění zákonného znaku „v nevhodných podmínkách“, je třeba zdůraznit, že rovněž tato uplatněná argumentace je velmi kusá, když obvinění namítají, že nikdo neobjasnil otázku nevhodných podmínek a dále tvrdí, že péče byla v pořádku a dovolávají se svědectví svědka F. Fakticky tedy obvinění jen vyjadřují nesouhlas se způsobem hodnocení důkazů soudy nižších stupňů. Bez ohledu na strohost použité argumentace a na její skutkovou povahu považuje Nejvyšší soud za nutné odkázat na detailní odůvodnění v bodě 56 rozsudku nalézacího soudu (případně bod 41 rozhodnutí odvolacího soudu), kdy v komparaci s faktickým stavem popsáním v bodě 47 rozhodnutí, je patrné, že toto bylo ze strany obviněných nade vše pochybnost naplněno.

Lze souhlasit s názorem prvoinstančního soudu, že je naprosto irelevantní, zdali boxy splňovaly podzákoným předpisem stanovené rozměry, neboť pro věc je rozhodné, že v boxech nebyli chovaní koně ustájeni samostatně, neměli dostatečnou podestýlku, v zatmavěném boxu neměli přístup k pitné vodě a dostatečnému množství potravy. V detailech k dalším zvířatům a k výkladu znaku „v nevhodných podmínkách“ viz uvedený bod, se kterým se Nejvyšší soud opět ztotožňuje a pro jistou stručnost na něj odkazuje. V tomto směru lze také odkázat na bod 24 a násl. rozhodnutí odvolacího soudu, který se stavem zvířat v těchto bodech detailně také zabýval, přitom např. v bodě 26 akcentuje, podkladem pro odborné vyjádření byly lékařské zprávy vyhotovené veterinárními lékaři R. (koně), L. (kočky), R. (holubi) a H. (psi), kteří provedli prvotní veterinární ohledání a případně ošetření odebraných zvířat. Ohledně námitky dovolatelů o neprokázaném psychickém stresu zvířat a absenci zvířecího psychologa (viz také bod 30 rozhodnutí odvolacího soudu), lze odkázat

na vyjádření MVDr. Vodičky (bod 23 a násl. rozhodnutí nalézacího soudu), ze kterého vyplývají skutečnosti, které představují pro daná zvířata diskomfort, a tudíž i určitou míru stresu. V konfrontaci s bodem 47 rozhodnutí soudu prvního stupně je nepochybné, že u některých zvířat ke stresu zákonitě docházelo, jestliže jim nebyly zajišťovány základní podmínky k životu (viz např. stav chovu holubů).

Jestliže dále obvinění namítají, že chov zvířat nebyl tak kritický a podmínky, ve kterých zvířata byla chována, byly odpovídající, pak lze odkázat na body 39–40 rozhodnutí odvolacího soudu, na které Nejvyšší soud plně pro stručnost odkazuje. Na výše uvedeném závěru nemění nic ani doklad o odběru krmiv, který je přílohou zaslaného dovolání, ani účtenky k němu doložené. Předně lze podotknout, že vytýkané chování se mělo stát od 15. 6. 2020 do 8. 10. 2020, kdy dané účtenky jsou (až na jednu, která je z prosince 2020) z roku 2021. Tedy až z období po soudu vytýkaném jednání. Nelze ani přihlížet k zmíněnému potvrzení vystavenému R. H. Z toho není patrné, zda odebrané množství a druhy krmiv jsou výčtem celkovým nebo výčtem zboží za jeden týden. Nad to ani není zřejmé, zda psacím písmem doplněná informace je vyhotovena jmenovaným H.

Navíc je nezbytné zdůraznit, že z provedeného dokazování bylo nepochybné, že **dovolatelé i v předmětném období určité krmivo kupovali, o čemž nakonec svědčí i výpovědi některých svědků, když ovšem rozhodující je, že ve zcela nedostatečném množství. V tomto směru je nezbytné odkázat na pořízenou fotodokumentaci, vyjádření znalce, ale i na odborné vyjádření S., ze kterých je patrné, že zvířata podvýživou trpěla. O tom nakonec svědčily i výsledky pořízených laboratorních vyšetření zvířat (hlavně koní). Na závěr Nejvyšší soud zdůrazňuje, že posuzování (ne)vhodnosti podmínek chovu se musí posuzovat přísně individuálně při zohlednění zejména množství a kvality stravy poskytované chovaným zvířatům, zajištění možností dostatečného pohybu zvířat, hygienické podmínky chovu a zajištění veterinární péče, když teprve posouzení těchto podmínek uceleně, nikoliv izolovaně, může vést k závěru, zda se jednalo v konkrétním případě o nevhodné podmínky chovu či nikoliv. Takto soudy nižších stupňů v předmětné věci postupovaly.**

Obecně z pohledu argumentace obviněných Nejvyšší soud musí ještě poznamenat, že jeho úkolem není přezkoumávat provedené dokazování soudy nižších stupňů, které je zejména doménou soudu prvního stupně. Nejvyšší soud připomíná, že není oprávněn bez dalšího přehodnocovat provedené důkazy, aniž by je mohl podle zásad ústnosti a bezprostřednosti v řízení o dovolání sám provádět. Nejvyšší soud disponuje podle § 265r odst. 7 trestního řádu pouze omezenou možností dokazování v dovolacím řízení. Tedy může pouze výjimečně doplnit důkazy nezbytné k tomu, aby mohl o dovolání rozhodnout, což není v předmětné věci nutné.

Ohledně obecně námitky dovolatelů, že skutková zjištění soudů nižších stupňů nepovažují za správná a úplná, neboť při provádění a hodnocení důkazů došlo k porušení ustanovení § 2 odst. 5, 6 trestního řádu, lze uvést, že ani s tímto tvrzením Nejvyšší soud nemůže souhlasit. **Z rozhodnutí nalézacího soudu je patrné, že ten se detailně zabýval obhajobou dovolatelů, přičemž postupoval v souladu s § 2 odst. 5 a 6 trestního řádu, což ostatně konstatoval i odvolací soud v bodě 23 svého rozhodnutí (ohledně volného hodnocení důkazů okresním soudem viz**

bod 32 rozhodnutí odvolacího soudu). Nálezací soud vyslechl řadu svědků, provedl všechny relevantní a podstatné důkazy rozhodné pro správné a úplně zjištění skutkového stavu věci (ke zjištěnému skutkovému stavu také bod 30 rozhodnutí odvolacího soudu, kde odvolací soud považuje zjištěný skutkový stav za úplný). Pokud důkazní návrhy odmítl, tak toto odůvodnil. Žádané vady ohledně hodnocení důkazů nálezacím soudem nebyly shledány, což potvrdil i soud odvolací (viz bod 33 rozhodnutí odvolacího soudu). Nejvyšší soud nemá ve věci nejmenší pochybnosti, že se vytýkaného jednání dovolatelé dopustili, neshledal ve věci žádných rozporů natož extrémních mezi rozhodnými skutkovými zjištěními a obsahem provedených důkazů, přičemž je vhodné zopakovat, že námitky stran hodnocení důkazů nezakládají žádný z dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 trestního řádu. Hodnocení důkazů je výsostným právem soudu nálezacího, tedy soudu, který primárně provádí dokazování. Nejvyšší soud i tyto námitky dovolatelů vyhodnotil jako neopodstatněné.

Nejvyšší soud považuje rovněž za vhodné uvést, že problematikou stran námitek opětovně uplatněných v dovolání a také problematikou nutností reakce (odpovědi) na stále se opakující otázky (argumentaci) obviněných se zabýval Ústavní soud i Evropský soud pro lidská práva. Ústavní soud ve svém rozhodnutí ze dne 18. 12. 2008, sp. zn. II. ÚS 2947/08, mj. zmínil, že i Evropský soud pro lidská práva zastává stanovisko, že soudům adresovaný závazek, plynoucí z čl. 6 odst. 1 Úmluvy, promítnutý do podmínek kladených na odůvodnění rozhodnutí, „nemůže být chápán tak, že vyžaduje podrobnou odpověď na každý argument“ a že odvolací soud „se při zamítnutí dovolání v principu může omezit na převzetí odůvodnění nižšího stupně“ (např. věc G. proti Španělsku). Pokud uvedené platí pro odvolací řízení, tím spíše je aplikovatelné pro dovolací řízení se striktně vymezenými dovolacími důvody, při zjištění, že soudy nižších stupňů již shodným námitkám věnovaly dostatečnou pozornost.

Vzhledem ke shora uvedeným závěrům lze uvést, že dovolání obviněných bylo podáno z důvodů, které lze částečně podřadit pod dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu, kdy ovšem uplatněné námitky jsou zjevně neopodstatněné. Zbylé námitky obviněných není možno podřadit pod jimi uplatněný dovolací důvod § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu, ale ani pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu. Proto dospěl Nejvyšší soud k závěru, že o dovolání obviněných je nezbytné rozhodnout způsobem upraveným v § 265i odst. 1 písm. e) trestního řádu. Podle něho Nejvyšší soud dovolání odmítne, „jde-li o dovolání zjevně neopodstatněné“. Jelikož v posuzované věci jako takové vyhodnotil dovolání obviněných, rozhodl o něm způsobem uvedeným ve výroku tohoto usnesení. Za podmínek § 265r odst. 1 písm. a) trestního řádu rozhodl Nejvyšší soud o tomto mimořádném opravném prostředku v neveřejném zasedání. Pokud jde o rozsah odůvodnění tohoto usnesení, odkazuje se na ustanovení § 265i odst. 2 trestního řádu, podle něhož „V odůvodnění usnesení o odmítnutí dovolání Nejvyšší soud jen stručně uvede důvod odmítnutí poukazem na okolnosti vztahující se k zákonnému důvodu odmítnutí.“

Bliže viz:

https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/74183D8BFF887DC8C12589CB001829D7?openDocument&Highlight=0,

V. Aktivity v netrestní oblasti působnosti

a) Insolvence – dodatečné odepření plnění zajištěnému věřiteli, jehož fiktivní pohledávka nebyla v insolvenčním řízení nikým popřena

I tam, kde pohledávka věřitele byla v insolvenčním řízení zjištěna podle § 201 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona (jelikož ji při přezkumném jednání nepopřel insolvenční správce ani žádný z přihlášených věřitelů), jakož i tam, kde (zajištěnému) věřiteli insolvenční soud následně (již) odsouhlasil plnění na takto zjištěnou pohledávku pravomocným usnesením vydaným podle § 298 insolvenčního zákona, nelze vyloučit, že věřiteli bude výjimečně odepřeno plnění na jeho pohledávku, jestliže v insolvenčním řízení po zjištění pohledávky a po odsouhlasení plnění na takto zjištěnou pohledávku pravomocným usnesením vydaným podle § 298 insolvenčního zákona nově nastaly nebo nově vyšly najevo takové skutečnosti, pro které by plnění na pohledávku mohlo založit kolizi se základními zásadami insolvenčního řízení (§ 5 insolvenčního zákona), potažmo s dalšími procesními zásadami (srov. i § 2 občanského soudního řádu), a došlo by jím k popření základních principů právního státu a ke zcela zjevné nespravedlnosti (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 02. 2023, sen. zn. 29 NSČR 134/2022).

Poznámka:

V předmětné věci se jednalo o situaci, kdy insolvenční soud usnesením ze dne 12. 3. 2021, které již nabylo právní moci, souhlasil s vydáním výtěžku zpeněžení předmětu zajištění ve výši 2.591.581,52 Kč (zajištěnému) věřiteli F., jehož pohledávka nebyla nikým popřena. Následně ale věřitel D. L. ČR, spol. s r. o., předložil insolvenční správce rozsudek Okresního soudu v Břeclavi ze dne 20. 9. 2019, č. j. 2 T 63/2018-3464, který nabyl právní moci dne 13. 12. 2019, o čemž insolvenční správce vyrozuměla insolvenční soud podáním datovaným 12. 4. 2021. Podle onoho rozsudku (výroku i odůvodnění) byla půjčka, k jejímuž zajištění zřídil dlužník zástavní právo ve prospěch věřitele F, fiktivní a smlouva o zřízení zástavního práva sloužila pouze k získání neoprávněných výhod pro věřitele F (na úkor jiných věřitelů dlužníka).

Nejvyšší soud ve vyšel při svých úvahách z toho, že: „[I] tam, kde věřiteli již bylo právo přiznáno pravomocným soudním rozhodnutím, lze „výjimečně“ (a toto slovo je zapotřebí zdůraznit) odepřít věřiteli jeho zákonem předvídané vymožení (výkon), jsou-li dány takové okolnosti, pro které by takový výkon mohl založit kolizi s procesními zásadami (byť mohou mít podklad v právu hmotném), a došlo by jím k popření základních principů právního státu a ke „zcela zjevné“ (a toto slovní spojení je opět zapotřebí zdůraznit) nespravedlnosti. Srov. v poměrech výkonu rozhodnutí nebo exekuce ve vazbě na úpravu obsaženou v § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu např. důvody nálezu pléna Ústavního soudu ze dne 8. srpna 2017, sp. zn. Pl. ÚS 9/15, uveřejněného pod číslem 138/2017 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu.“

b) Obecné zásady právní - princip poctivosti a zákazu zneužití práva

Proti osobě, jež nabyla své vlastnické právo příklepem licitátora ve veřejné dražbě, provedené podle zákona č. 26/2000 Sb. o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů, může třetí osoba prosadit své tvrzené vlastnické právo, nabyté z jiného právního titulu, jenž není vymezen v ustanovení § 1109 a § 1110 o. z., pouze tehdy, prokáže-li, že: a) došlo k zneužití institutu veřejné dražby (a

tedy k zneužití zákona o veřejných dražbách) a dražba fakticky podle tohoto zákona neproběhla a zároveň b) vydražitel nebyl v dobré víře v oprávnění navrhovatele dražby navrhnout provedení veřejné dražby (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2022, sp. zn. 21 Cdo 822/2022)

Poznámka:

Oba principy jsou obecné právní zásady, jež ovládají celý právní řád, přičemž se uplatňují nejen v právu soukromém (viz nález Ústavního soudu ze dne 16. 10. 2007, Pl. ÚS 78/06), ale i veřejném [Lavický, P. a kol.: **Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 72 – 82**], přičemž platí bez ohledu na to, zda byly pojaty do textu zákona či nikoliv (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2020, č.j. 22 Cdo 4490/2018). Ve věcech, které spadají do výkonu netrestní působnosti státním zastupitelstvím a které mají často i trestněprávní přesah, se lze s aplikací těchto zásad setkat relativně častěji. Z odůvodnění shora uvedeného rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2022, sp. zn. 21 Cdo 822/2022, lze odkázat i na cenné související úvahy a shrnutí závěrů recentní judikatury:

„29. Princip poctivosti a zákaz zneužití práva patří k základním zásadám soukromého práva. Jejich obsah není nikde přesně vymezen, vždy záleží na okolnostech konkrétního případu. Oba principy spolu úzce souvisí, zákaz zneužití práva je považován za jeden z projevů korektivní funkce zásady poctivosti. Poctivost vyjadřuje určitý standard chování v právních vztazích vyžadující čestnost, otevřenost a povinnost brát ohledy na zájmy druhé strany. Zákaz zneužití práva je jedním z korektivů výkonu subjektivních práv. Slouží k tomu, aby pomocí něj byla odepřena právní ochrana takovému výkonu práva, který sice formálně odpovídá zákonu či smlouvě, avšak který je – zpravidla poměřováno hlediskem dobrých mravů – vzhledem k okolnostem konkrétního případu nepřijatelný (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2019, sp. zn. 21 Cdo 3722/2017). Podle ustálené soudní praxe za dobré mravy je třeba pokládat souhrn společenských, kulturních a mravních norem, jež v historickém vývoji osvědčují jistou neměnnost, vystihují podstatné historické tendence, jsou sdíleny rozhodující částí společnosti a mají povahu norem základních (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 1998, sp. zn. 3 Cdon 51/96, který byl uveřejněn ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod publikačním číslem 5/2001, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 1997, sp. zn. 2 Cdon 473/96, který byl uveřejněn ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod publikačním číslem 16/1998, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 11. 2014, sp. zn. 31 Cdo 3931/2013, který byl uveřejněn ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod publikačním číslem 15/2015, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 2. 2020, sp. zn. 26 Cdo 3689/2019). Uvedené pojetí je konformní i se závěrem obsaženým v nálezu Ústavního soudu ze dne 26. 2. 1998, sp. zn. II. ÚS 249/97, uveřejněném pod č. 14/1998 Sbírkou nálezů a usnesení Ústavního soudu, který za dobré mravy považuje souhrn etických, obecně zachovávaných a uznávaných zásad, jejichž dodržování je mnohdy zajišťováno i právními normami tak, aby každé jednání bylo v souladu s obecnými morálními zásadami demokratické společnosti.

30. Právní úprava obsažená v ustanovení § 8 občanského zákoníku vychází – jak vyplývá z důvodové zprávy k občanskému zákoníku – ze dvou základních pravidel, a to z pravidla *neminem laedit, qui suo iure utitur* (kdo vykonává svoje právo, nikomu neškodí) a z pravidla *mal enim iure nostra uti non debemus* (nemáme však zneužívat svoje právo). Z toho důvodu se nezakazuje výkon práva, jímž se právo zneužívá, neboť zneužití není výkonem práva, nýbrž jde o protiprávní (nedovolený) čin, a proto mu

nelze přiznat ochranu. Sankcí za zneužití práva je odmítnutí právní ochrany zdánlivého výkonu práva.

31. Zneužitím práva je výkon práva v rozporu s jeho účelem, kdy je právo vykonáno, ačkoliv nositel tohoto práva nemá žádný skutečný nebo jen nepatrný zájem na jeho výkonu, resp. se projevující jako rozpor mezi užitkem oprávněného, k němuž výkon práva skutečně směřuje, a užitkem oprávněného, pro něž je právo poskytnuto, jehož lze výkonem tohoto práva obvykle dosáhnout a na němž mají nositelé práva obvykle zájem (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2016, sp. zn. 22 Cdo 2135/2016, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2021, sp. zn. 29 Cdo 3801/2019, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2015, sp. zn. 22 Cdo 5159/2014, který byl uveřejněn ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod publikačním číslem 101/2016, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2020, sp. zn. 28 Cdo 2067/2020, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 8. 2017, sp. zn. 22 Cdo 4741/2015). Zvláštním případem zneužití práva je tzv. šikana jako chování, jímž se právo vykonává za tím určujícím účelem, aby druhé straně byla způsobena újma (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2000, sp. zn. 21 Cdo 992/99, uveřejněný pod publikačním č. 126/2000 v časopise Soudní judikatura, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 4. 2003, sp. zn. 21 Cdo 1893/2002, který byl uveřejněn ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod publikačním číslem 91/2003, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 4. 2010, sp. zn. 21 Cdo 1288/2009, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 6. 2008, sp. zn. 21 Cdo 2128/2007, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. 21 Cdo 1582/2012, a v nich vyjádřený právní názor, že za zneužití práva lze považovat takové jednání, jehož cílem není dosažení účelu a smyslu sledovaného právní normou, nýbrž které je v rozporu s ustálenými dobrými mravy vedeno přímým úmyslem způsobit jinému účastníku újmu).

32. Uvedené závěry podporuje i odborná literatura, podle níž zákaz zneužití práva představuje jeden z korektivů výkonu subjektivních práv, který má zabránit takovému výkonu subjektivního práva, které je pouze formálně v souladu s objektivním právem. Jinými slovy řečeno, je zakázáno, aby nositel subjektivního práva realizoval své subjektivní právo za účelem, který je se zákonem neslučitelný. Podle uvedeného pravidla má být odepřena právní ochrana takovému výkonu práva, který sice formálně odpovídá zákonu či obsahu existujícího právního vztahu, avšak je vzhledem k okolnostem případu nepřijatelný. Pravidlo obsažené v ustanovení § 8 občanského zákoníku je dílčím projevem zásady poctivosti, její korektivní (korigující) funkce, která prosazuje právní úpravou [Srov. LAVICKÝ, P. Komentář k § 8 občanského zákoníku s. 59. In: LAVICKÝ, P. a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–302). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. Obdobně srov. též MELZER, F., TÉGL, P. Komentář k § 6 občanského zákoníku, s. 119–120. In: MELZER, F., TÉGL, P. a kol. Občanský zákoník: velký komentář. Svazek I, § 1-117. Praha: Leges, 2013].

33. V recentní judikatuře tyto úvahy Nejvyšší soud prezentoval v rozsudku ze dne 3. 5. 2022, sp. zn. 21 Cdo 3575/2021, nebo rozsudku ze dne 30. 11. 2021, sp. zn. 21 Cdo 1070/2021.“

VI. Semináře, školení a jiné vzdělávací aktivity

Pokud jde o oblast **trestných činů v silniční, popř. železniční dopravě**, uskutečnil se ve dnech **31. 8. – 1. 9. 2023 III. Mezioborový kongres „Dopravní úrazovost, znalectví a mezioborové vědy“**, v Mikulově, hotel Galant, Srov.:

<http://symma.cz/dopravniurazovost/>.

Odborný program:

http://symma.cz/dopravniurazovost/down/du_2023_program.pdf.

Sborník přednášek – viz:

http://www.symma.cz/dopravniurazovost/index_sbornik.html.

V roce 2023 se uskutečnila celá řada dalších vzdělávacích akcí, a to:

Seminář Justiční akademie ve dnech **13. – 14. 4. 2023:**

https://asja.jacz.cz/index.php?pageid=1006&course_id=13537

Seminář Justiční akademie dne **23. 11. 2023:**

https://asja.jacz.cz/index.php?pageid=1006&course_id=14028

Pokud jde o **vzdělávací akce v oblasti trestné činnosti proti životnímu prostředí**, v roce 2023 se uskutečnila celá řada akcí:

Seminář „**Wild Life Crime v České republice**“ spolupořádaný Ministerstvem vnitra a Centrem environmentálních forenzních věd Ústavu životního prostředí Přírodovědecké fakulty UK v Praze ve dnech **13. - 15. 11. 2023** (prezenčně).

Seminář Justiční akademie „**Trestná činnost proti životnímu prostředí**“ ve dnech **4. – 5. 10. 2023**. Srov.:

https://asja.jacz.cz/index.php?pageid=1006&course_id=13847.

Zcela zásadní roli při organizaci a uspořádání tohoto semináře měla Mgr. Kateřina Weissová, díky jejímu přínosu tento seminář v posledních letech má naprosto vynikající úroveň a významně se zvýšil i zájem o něj mezi účastníky. Mgr. Kateřina Weissová dále zajišťovala pro všechny soudní kraje konání workshopů zaměřených na problematiku neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami. Jednalo se o naprosto bezprecedentní rozsah seminářů, kdy bylo možno tyto workshopy uskutečnit dosud nevídaným způsobem.

V uplynulém roce byl problematice odpadů věnován např. **mezinárodní workshop Evropské sítě státních zástupců pro životní prostředí (dále jen „ENPE“) ve dnech 7. – 8. 12. 2023 v Tallinnu (Estonsko)**, jehož se zúčastnili i dva státní zástupci z ČR a na němž Mgr. Tomáš Holý, státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Příbrami, přednesl kazuistiku. Účastníci workshopu označili za problematické při postihování tohoto typu kriminality zejména následující oblasti:

- klasifikaci odpadů a prokazování jeho druhu
- nízké trestní sazby a ukládané tresty
- obtíže při získávání nutných znalostí a zkušeností k postihu tohoto typu trestné činnosti.

Za zásadní body pro postih pak účastníci považují zejména mezinárodní spolupráci včetně společných vyšetřovacích týmů, spolupráci s ostatními orgány vymáhajícími právo, využití nových technologií jako je GPS sledování a drony, sledování finančních toků a odčerpání výnosů z této trestné činnosti.

VII. Oblast legislativy, připomínkové řízení k návrhům právních předpisů a nelegislativním materiálům

V oblasti legislativní byly v rámci ALO NSZ připomínkovány např.: **Poslanecký návrh novely zákona o silničním provozu, zákona č. 220/2021 Sb., trestního řádu, trestního zákoníku, zákona č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, a dalších zákonů (1 SL 304/2023), Návrh novely zákona č. 254/2001 Sb., vodního zákona (1 SL 308/2023), Návrh vyhlášky o provedení některých ustanovení zákona o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu, a o fluorovaných skleníkových plynech (1 SL 316/2023), Vyhláška o terapeutických programech (1 SL 327/2023), Návrh novely zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší (1 SL 331/2023), Návrh vyhlášky o zrušení některých právních předpisů o vyhlášení zvláště chráněných území a některých nařízení okresních úřadů spadajících do působnosti Ministerstva životního prostředí (1 SL 332/2023), Harmonogram migrace ústředních orgánů státní správy na jednotnou doménu gov.cz (1 SL 346/2023), Návrh novely zákona č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech, a dalších souvisejících zákonů (1 SL 379/2023), Návrh novely vyhlášky č. 362/2020 Sb., kterou se mění vyhláška č. 345/1999 Sb., kterou se vydává Řád výkonu trestu odnětí svobody (1 SL 380/2023), Návrh novely zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, ve znění pozdějších předpisů (1 SL 381/2023).**

Dále byly připomínkovány i **vybrané nelegislativní materiály, a to: Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2022 (1 SL 348/2023 a 1 SL 115/2023), Zpráva o životním prostředí České republiky – 2022 (1 SL 370/2023), 2. zpráva o kvalitě života a její udržitelnosti (1 SL 378/2023), Zpráva o implementaci Modernizačního fondu v ČR a aktualizace Obecného programového dokumentu (1 SL 382/2023), Institut pro kriminologii a sociální prevenci – Střednědobý plán výzkumné činnosti (1 SL 112/2023), Úprava dohody o součinnosti mezi Ústavem pro odborné zjišťování příčin leteckých nehod, Policejním prezidiem Policie ČR a Nejvyšším státním zastupitelstvím (1 SL 122/2023), Návrh Směrnice Evropského parlamentu a Rady o vzájemné přípustnosti důkazů a elektronických důkazů v trestním řízení (1 SL 123/2023).**

JUDr. Miroslav Růžička, Ph. D.

Mgr. Kateřina Weissová

Mgr. Václav Kotas, LL.M.